

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**7 HAZİRAN VE 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİNİN
YEREL BASINA YANSIMASI ÜZERİNE
KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TUNCELİ EMEK
GAZETESİ ÖRNEĞİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMANI   **HAZIRLAYAN**
Dr. Öğr.Üyesi Mehmet Barış YILMAZ   **ŞENAY DEMİR**

MALATYA 2018

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**7 HAZİRAN VE 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİNİN YEREL BASINA
YANSIMASI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TUNCELİ EMEK
GAZETESİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Barış Yılmaz

HAZIRLAYAN

Şenay DEMİR

Y13516027018

Malatya 2018

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**7 HAZİRAN VE 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİNİN YEREL
BASINA YANSIMASI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR
ANALİZ: TUNCELİ EMEK GAZETESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi MEHMET BARIŞ YILMAZ

HAZIRLAYAN

ŞENAY DEMİR

Jürimiz 18 Temmuz 2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu Yüksek Lisans tezi oybirliği ile başarılı bulunarak İletişim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvan Ad Soyadı

1. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Barış YILMAZ
2. Doç. Dr. Hasan TOPBAŞ
3. Dr. Öğr. Üyesi Emrah AYDEMİR

İmzası

.....
.....
.....

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve.....sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mehmet KUBAT
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Barış Yılmaz'ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerinin Yerel Basına Yansıması Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: Tunceli Emek Gazetesi Örneği” başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlaka aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım tüm kaynakları hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde oluşturduğunu belirtir ve bunu doğrularım.

Şenay DEMİR

BİLDİRİM

Hazırlamış olduğum “7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerinin Yerel Basına Yansıması Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz: Tunceli Emek Gazetesi Örneği” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezimin sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Şenay DEMİR

30.07.2018

ÖN SÖZ

Bu çalışma sürecinde yardım önerilerini esirgemeyen, akademik hayata adım atmamda bana destek olan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Barış Yılmaz'a ve hayatım boyunca bana her türlü desteği sağlamak için elinden geleni yapan başta annem olmak üzere babama ve değerli ablalarım, abime çok teşekkür ediyorum.

Şenay Demir

Malatya- Temmuz 2018

ÖZET

Ortaya çıktığı günden bu yana basının insanlar üzerindeki etkisi yadsınamayacak bir gerçektir. Günlük hayatlarında insanlar fikirleri toplama ve bunları başkalarına iletmek için basınına ihtiyaç duymaktadır. Böylelikle basın toplumların öğrenme ihtiyacını gerçekleştirmektedir. Fakat günümüz teknolojisinin etkisi ile birlikte basının boyutu değişmiş daha karmaşıklaşmıştır. Araçlar vasıtasıyla insanlara bilgi akışını sağlamaktan ziyade eğlendirme işlevini daha önde tutmuştur. Özellikle belirli bir şehirde çıkan ve o şehirdeki insanları ilgilendiren haberleri veren yerel basın, asıl amacı olan halk adına denetleme ve halk ile kamu yetkileri arasında köprü kurma görevini yerine getirmekten uzaklaşmıştır. Böylece iletişim kurumu sayılan yerel basın, tekelleşmenin de etkisiyle güç kaybederek işlevsizleşmiştir.

Yerel basının, birtakım sorunlarla karşı karşıya kalıp hayatta kalma mücadelesi vermesiyle birlikte önemli toplumsal olaylarda büyük çabalar harcadığı görülmektedir. Günlük hayatı yönlendirmekte önemli roller üstlenen yerel basın, şehrin bir parçası olmakta ve böylelikle şehrin aynası sayılmaktadır.

Kentin duruşunu yansıtan yerel gazetelerin yayınlanmasında siyasetin önemini de yok saymamak gerekir. Türkiye’de ulusal basın göz önünde tutulduğunda ülkedeki siyaset ile arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Ulusalda olduğu gibi yerel basın ve yerel siyaset arasında da bir ilişki vardır. Daha dar bir kesime hitap eden yerel basın seçimler döneminde bölgede yaşanan gelişmeleri sayfalarına taşımaktadır. Bu amaçla basını propaganda aracı olarak kullanan siyasi aktörler seçmene ulaşip seçmenlerin siyasi tercihlerini ve algılarını etkilemeyi amaçlamaktadırlar.

Türkiye’de 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri olmak üzere iki ayrı seçim yapılmıştır. 7 Haziran Seçimleri yapılmasının sonucunda tek başına iktidar olma yetkisini Adalet ve Kalkınma Partisi alamamıştır. Bunun sonucunda yapılan koalisyon görüşmelerinde bir uzlaşmaya varılmaması üzerine 1 Kasım’da erken seçim yapılması kararı alınmıştır.

Bu noktalardan hareketle bu çalışmada iki seçimin seçim öncesi ve seçim sonrası dönemlere ait olmak üzere 25 Mayıs-14 Haziran 2015 ve 19 Ekim-8 Kasım 2015 tarihlerinde yerel gazetenin bütün sayfaları incelenmiştir. Tunceli ilinde tirajının en yüksek gazete olması sebebiyle Emek gazetesinin örnek olarak ele alındığı bu çalışmada

içerik analizi kullanılmıştır. Amaç, günlük olarak yayın yapan yerel gazetenin hangi seçime ne derece yer verdiğini belirlemektir. Ayrıca genel seçimlerle ilgili haberlerde aktarma yüklemelerini kullanırken tarafsız davranıp davranmadığına ve seçimlerde adı geçen partilere yaklaşımın nasıl ve ne sıklıkta olduğuna bakılmıştır. Gazetenin bir buçuk ay boyunca yayınladığı sayıların tüm sayfaları incelenmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular, gazetenin 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerine yeterince yer verdiğini fakat 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerini pek gündemde tutmadığı, sessiz olduğu ortaya çıkmış ve o dönemde ulusalda yaşanan gerginliğin yerel gazeteye yansıdığı görülmüştür. Aynı zamanda 1 Kasım genel seçimleri ile ilgili olumsuz haber ve eleştiri içeren haber sayısının 7 Haziran genel seçimlerine göre daha fazla olduğu izlenmiş, yerel gazetenin aktarma yüklemelerini tarafsız kullandığı fakat partileri gündeme taşıırken halkın politik bakışıyla benzer bir yaklaşımda olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Basın, Yerel Basın, Genel Seçimler, Siyasal Partiler.

**A COMPARATIVE ANALYSIS OF REFLECTIONS OF JUNE 7 AND
NOVEMBER 1 GENERAL ELECTIONS ON LOCAL MEDIA: TUNCELI
EMEK NEWSPAPER SAMPLE**

ABSTRACT

It is a well known fact that media has an enormous impact on people since the day it appeared first. People need media to gather ideas and spread them in their daily lives. Thus, media meets people's needs to learn.. However, with the impact of today's technology, the dimension of the media has changed into something more complex. It has given priority to entertain people instead of informing them thanks to its tools. The local media that gives the news related to a certain city and its people, has moved beyond its real aim of observing in the name of public and making bridges between common people and the government. Thus, the local media has lost its power with the effect of monopolization.

Although the local media has faced several problems of survival , it is seen to be putting an enormous effort in main public events. Having crucial roles in leading daily life, the local media is a part of the city and is seen like a mirror image of it.

The power of the politics cannot be underestimated in publishing local newspapers that reflects the city's ideas. There is a strong connection between politics and national press in Turkey. Like national press, this connection is also valid for local media and politics. Adressing to a limited part of the city, local media gives the daily news in the region during the elections. For this purpose, politicians aim to reach voters and affect their politic views and opinions through local media.

Turkey had two elections on July 7 and November 1 in 2015. As a result of July elections, Justice and Development Party could not get the majority of the votes. As a result of this failure, it has been decided to have another election on November 1 since the coalition negotiations led to a dead end.

Keeping the above information in mind, all the pages of the local newspapers before and after the elections between the dates May 25 – June 14, 2015 and October 19 – November 8 , 2015 have been analyzed. Taking Emek newspaper as a sample since it is the highest rated newspaper in Tunceli, this study uses content analysis. The aim of the study is to define which of the two elections have been mentioned mostly in the

newspaper. Besides this aim, it is also analyzed whether the newspaper stood neutral and how it approached to the parties. All of the pages published in one and half month period have been studied.

The findings of the study reveals that the newspaper mentioned a lot about the election in June but it mentioned rarely about the election in November which is a sign indicating that the tension of national press had its effects on the local one, too. It is also observed that the number of the negative and criticizing news about November 1 elections are more than of June 7 and the newspaper used a neutral attribution in general but shared the same political views with local people while mentioning about the parties.

Key Words: Media, Local Media, General Elections, Political Parties.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY FORMU.....	iii
ONUR SÖZÜ.....	iv
BİLDİRİM.....	v
ÖN SÖZ	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xiv
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xvi
KISALTMALAR	xvii
GİRİŞ	1
Çalışmanın Problemi	2
Çalışmanın Amacı.....	2
Çalışmanın Varsayımları	2
Yöntem.....	3
Çalışmanın Önemi	4
Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	4
BİRİNCİ BÖLÜM	6
1. BASIN	6
1.1. Basın Kavram ve Tanımı.....	6
1.2. Basının Doğuşu	8
1.3. Türkiye’de Basının Gelişimi.....	12
1.4. Basın ve Siyaset İlişkisi	26
İKİNCİ BÖLÜM.....	29
2. BASIN TÜRLERİ	29

2.1. Ulusan Basın	29
2.2. Yerel Basın	30
2.3. Türkiye’de Yerel Basının Tarihsel Gelişimi	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	43
3. 7 HAZİRAN VE 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİNİN YEREL BASINA YANSIMASI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TUNCELİ EMEK GAZETESİ ÖRNEĞİ.....	43
3.1. Metodoloji	43
3.1.1. Araştırma Modeli	43
3.1.2. Evren ve Örneklem.....	43
3.2. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri Arasında Türkiye’de Yaşanan Belli Başlı Olaylar	44
3.2.1. KCK Ateşkesin Bittiğini Açıkladı	44
3.2.2. Dolmabahçe Mutabakatı Reddedildi.....	44
3.2.3. Şanlıurfa’da Patlama Oldu.....	44
3.2.4. Çözüm Süreci Buzdolabına Kaldırıldı.....	45
3.2.5. Cizre’de Sokağa Çıkma Yasağı İlan Edildi.....	45
3.2.6. Dağlıca Saldırısı	45
3.2.7. Iğdır’da Polis Aracına Bombalı Saldırı.....	45
3.2.8. Ankara Saldırısı.....	46
3.2.9. Davutoğlu’nun Beyaz Toroslar İfadesi.....	46
3.3. Bulgular ve Yorum.....	46
3.3.1. Yerel Gazetede Ana Partilerin Yer Alış Sıklığı	47
3.3.1.1. 7 Haziran Seçim Döneminde Partilerin Frekans Analizi.....	47
3.3.1.2. 1 Kasım Seçim Döneminde Partilerin Frekans Analizi.....	49
3.3.1.3. İki Seçim Boyunca Adı Geçen Partilerin Genel Frekans Analizi.....	51

3.3.2. Yerel Gazetede Ana Partilerin Seçimlere Göre Habere Konu Olma Şekli.....	53
3.3.2.1. Haziran Genel Seçimi	53
3.3.2.1.1. Seçim Öncesi Dönem.....	53
3.3.2.1.2. Seçim Sonrası Dönem	58
3.3.2.2. Kasım Genel Seçimi	62
3.3.2.2.1. Seçim Öncesi Dönem.....	62
3.3.2.2.2. Seçim Sonrası Dönem	65
3.3.2.3. Haber Konuları Bakımından 7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerinin ve Partilerin Karşılaştırılması.....	69
3.3.3. Yerel Gazetede Seçime Yönelik Yapılan Haberlerin Partilere Göre İçeriği.....	73
3.3.3.1. 7 Haziran Genel Seçimi	73
3.3.3.2. 1 Kasım Genel Seçimi	78
3.3.3.3. İki Seçim Sürecinde Partilerin Haber İçeriği.....	82
3.3.4. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Yer Aldığı Sayfa	83
3.3.5. Yerel Gazetede Haberlerde Adı Geçen Partilerin Fotoğraf Kullanımı..	86
3.3.6. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Fotoğraf İçeriği	88
3.3.7. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Aktarma Yüklemelerinin Kullanımı.....	94
3.3.8. Yerel Gazetede Haberin Ana Konusu Olan Partiye Yaklaşım	96
SONUÇ	100
KAYNAKÇA	103
Ek 1: Ölçek Formu Örneği	110
Ek 2: Tunceli Emek Gazetesinin Kısa Tarihi.....	113

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3. 1.	7 Haziran Seçim Döneminde Ana Partilerin Frekans Dağılımı	55
Tablo 3. 2.	1 Kasım Seçim Döneminde Ana Partilerin Frekans Dağılımı	56
Tablo 3. 3.	İki Seçim Boyunca Adı Geçen Partilerin Frekans Dağılımı	57
Tablo 3. 4.	7 Haziran Seçim Öncesi AKP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	60
Tablo 3. 5.	7 Haziran Seçim Öncesi CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	61
Tablo 3. 6.	7 Haziran Seçim Öncesi MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	62
Tablo 3. 7.	7 Haziran Seçim Öncesi HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	63
Tablo 3. 8.	7 Haziran Seçim Sonrası AKP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	64
Tablo 3. 9.	7 Haziran Seçim Sonrası CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	65
Tablo 3. 10.	7 Haziran Seçim Sonrası MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	66
Tablo 3. 11.	7 Haziran Seçim Sonrası HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	67
Tablo 3. 12.	1 Kasım Seçim Öncesi AKP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	68
Tablo 3. 13.	1 Kasım Seçim Öncesi CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	69
Tablo 3. 14.	1 Kasım Seçim Öncesi MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli.....	70
Tablo 3. 15.	1 Kasım Seçim Öncesi HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	70
Tablo 3. 16.	1 Kasım Seçim Sonrası AKP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	71
Tablo 3. 17.	1 Kasım Seçim Sonrası CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli.....	72
Tablo 3. 18.	1 Kasım Seçim Sonrası MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli.....	73
Tablo 3. 19.	1 Kasım Seçim Sonrası HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli	74
Tablo 3. 20.	Haber Konuları Bakımından İki Seçimin Karşılaştırmalı Analizi ...	75
Tablo 3. 21.	7 Haziran Genel Seçiminde AKP'nin Haber İçeriği	79
Tablo 3. 22.	7 Haziran Genel Seçiminde CHP'nin Haber İçeriği	80
Tablo 3. 23.	7 Haziran Genel Seçiminde MHP'nin Haber İçeriği.....	81
Tablo 3. 24.	7 Haziran Genel Seçiminde HDP'nin Haber İçeriği	82

Tablo 3. 25. 1 Kasım Genel Seçiminde AKP'nin Haber İçeriği	83
Tablo 3. 26. 1 Kasım Genel Seçiminde CHP'nin Haber İçeriği.....	84
Tablo 3. 27. 1 Kasım Genel Seçiminde MHP'nin Haber İçeriği.....	85
Tablo 3. 28. 1 Kasım Genel Seçiminde HDP'nin Haber İçeriği	86
Tablo 3. 29. İki Genel Seçim Sürecinde Partilerin Haber İçeriği.....	87
Tablo 3. 30. Adı Geçen Partilerin Gazetede Yer Aldığı Sayfa.....	88
Tablo 3. 31. Fotoğraf Kullanımı	91
Tablo 3. 32. Haberlerde Kullanılan Fotoğrafın İçeriği	93
Tablo 3. 33. Partilere Göre Aktarma Yüklemlerinin Kullanımı.....	99
Tablo 3. 34. Haberin Ana Konusu Olan Partiye Yaklaşımı	101

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 3. 1. Tunceli 7 Haziran 2015 Genel Seçim Sonuçları 56

Grafik 3. 2. Tunceli 1 Kasım 2015 Genel Seçim Sonuçları 58

KISALTMALAR

Ak Parti: Adalet ve Kalkınma Partisi

AP: Anadolu Partisi

BBC: British Broadcasting Corporation

BBP: Büyük Birlik Partisi

BTP: Bağımsız Türkiye Partisi

CHP: Cumhuriyet Halk Partisi

DBP: Demokratik Bölgeler Partisi

DHF: Demokratik Halklar Federasyonu

DP: Demokrat Parti

DSP: Demokratik Sol Parti

DYP: Doğru Yol Partisi

EMEP: Emek Partisi

HAK-PAR: Hak ve Özgürlükler Partisi

HAP: Hak ve Adalet Partisi

HAS: Halkın Sesi Partisi

HEPAR: Hak ve Eşitlik Partisi

HDP: Halkların Demokratik Partisi

HKP: Halkın Kurtuluş Partisi

KESK: Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu

KCK: Koma Civaken Kurdistan

KP: Komünist Parti

LDP: Liberal Demokrat Parti

MEP: Merkez Parti

MHP: Milliyetçi Hareket Partisi

MMP: Milliyetçi ve Muhafazakâr Parti

MP: Millet Partisi

PKK: Partiya Karkeren Kurdistan

SP: Saadet Partisi

TDK: Türk Dil Kurumu

TKP: Türkiye Komünist Partisi

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği

TSK: Türk Silahlı Kuvvetleri

TURKP: Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi

TTB: Türk Tabipler Birliği

VP: Vatan Partisi

YP: Yurt Partisi

GİRİŞ

Geçmişten günümüze haberleşme eylemi var olmuştur. İnsanların olup bitenleri öğrenme merakı haberleşmeyi ortaya çıkarmış ve insanlık tarihinden bu yana farklı boyutlarda ilerlemeler göstermiştir. İlk insanların haberleşme aracı olarak kullandığı tamtam, duman, ulak ve yazının icadıyla çeşitli şekillerde bu sürmüştür.

Johannes Gutenberg'in matbaayı icat etmesi ile birlikte yayıncılık serüveni başlamıştır. Türk tarihinde yayıncılık faaliyetleri 1727 yılında başlamış ve 1729 yılında ilk kitap, kurulmuş olan İbrahim Müteferrika matbaasında basılmıştır. Gazetecik faaliyetleri ise bundan yaklaşık yüzyıl sonra gerçekleşmiştir (Duman, 2007: 77). Ülke sınırları içinde 1 Kasım 1831 tarihinde çıkartılmaya başlanan, ilk Türkçe gazete olan Takvim-i Vekayi ile basın tarihi başlamıştır. Daha sonraki süreçlerde basın, farklı şekillerde kendini göstermiştir. 1831'de yayımlanmaya başlayan Takvim-i Vekayi'den sonra yayımlanmaya başlayan gazeteler ise özel girişimli gazeteler olmuştur (Dinçer, 2017: 255).

Basın, olaylara giderek farklı bir boyut kazandırmış ve birçok yerden gelen haberler ile artık toplumların dünyanın her anını bildiği, yaşadığı görülmektedir. Ayrıca basın, bir yandan yazarların ve yazarların bağlı buldukları resmi veya resmi olmayan grupların ve örgütlerin kanaatlerini yönetime duyuran bir organ olmakta, bir yandan da hedef kitlesinde, kanaatlerin oluşturulması sürecinde görev alan bir araç olarak görülmektedir (Girgin, 2008: 203). Her ne durumda olursa olsun bu süreçte siyaset ise basın için her zaman önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Siyasal süreçte ise seçimler ana hattı çizmektedir. Bu çerçevede seçimlerin farklı bir önemi bulunmaktayken seçimlerde de basın önemli bir yere oturmuş, halkın bilgi edinme kaynağı olmuştur. Bu süreçte özellikle yerel gazetelerin yayınlamasında siyasetin önemini yok saymamak gerekmektedir. Belli kişilerin kentte zaman zaman kendi siyasi bakışını ve düşüncelerini yaymak amacıyla gazete yayımlamakta ya da kullanmaktadır.

Ülke genelinde dağıtımı yapılmayan, sadece basıldığı yerde dağıtılan ve bu sebeple yayımlandığı kent ile ilgili daha ayrıntılı bilgiler veren basın yerel basın olarak tanımlanmaktadır (Temel vd., 2012:126). Bu sebeple yerel basın, bazı kişilerin kendi bulunduğu çevrede güç kazanmaları için var olmaktadır. Bu çerçevede yerel gazeteler zaman zaman devlet temsilcileri ile kamu yetkililerinin, kullanım ve propaganda aracı

olarak görülseler de aslında yörede yönetilenlerle yönetenler arasında bir köprü görevi üstlendiği görülmektedir (Ilgaz, 2003: 4-5). Halk ile kamu yetkilileri arasında aracı olan yerel basın, bölge sorunlarının ulusala yansıtılmasında öncülük yaparken seçimlerdeki sıçramalarda da önem atfetmiş, seçimlerde halkın sesi olmuştur.

Dolayısıyla sayfalarda yer alan haberler seçimlerin şekillenmesinde de önem arz etmektedir. Bu bağlamda yerel bazda seçim dönemlerinde haber metinlerinin sayfalara nasıl yansıdığına karşılaştırmalı olarak araştırıldığı bu çalışmada Tunceli ilinde bulunan Emek gazetesi örnek alınarak incelenmektedir. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinin, 25 Mayıs - 14 Haziran ve 19 Ekim - 8 Kasım tarihleri arasında toplam bir buçuk aylık süreçte gazete sayfalarına nasıl yansıdığı içerik analizi yöntemiyle karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler daha sonra SPSS 15.0 istatistik programına aktarılarak tablollaştırılmış ve değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Problemi

Seçimlerin basın gündeminde önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. 2015'te yapılan iki genel seçim yerel basın gündeminde nasıl verilmiş ve siyasi partilere nasıl yaklaşmıştır?

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de son dönemde yapılan genel seçimlerin yerel gazeteye nasıl ve ne kadar yansıdığını görmektir. Bununla birlikte 7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerine göre bu haberlerin yayınlanma sıklıklarının değişip değişmediğini görmeyi amaçlamakta ve seçimlerle ilgili haber yapma tutumunun partilere veya seçimlerden önceki ve sonraki dönemlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmek istenmektedir. Bu amaçlardan hareketle Tunceli ilinde bulunan yerel gazetede seçimle ilgili yapılan haberlerin ne sıklıkla ve partilere göre nasıl yer aldığı bir buçuk aylık süreçte incelenmiştir.

Çalışmanın Varsayımları

Çalışmanın temel varsayımı örnek olarak ele alınan yerel gazetenin 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerini farklı ele aldığı ve o dönemde bulunan siyasal partilerin yerel basında yer alış şeklinin farklı olduğuna dayanmaktadır. Bulgular doğrultusunda 7 Haziran 2015 Genel Seçimlerine daha fazla yer verdiği buna karşılık 1 Kasım 2015

Genel Seçimlerini gazetede çok az yer verdiği ve yerel gazetenin kentte hakim olan siyasi partilerin daha sübjektif bir tutum sergilerken, yörede baskın olmayan partilere ise daha fazla objektif davrandığı öne sürülmektedir. Bunlardan hareketle varsayımlar sıralandığında;

1. Günlük olarak yayınlanan Emek gazetesi 1 Kasım ve 7 Haziran Genel Seçimlerini aynı sıklıkta yer vermemiştir.
2. Yayınlanan haberlerin seçim öncesinde yer alış şekli ile seçim sonrasında yer alış şekli aynı değildir.
3. Yayınlanan haberlerde iki seçimde de ağırlıklı olarak HDP ve CHP'nin adı geçmiştir.
5. Verilen haberlerde fotoğraf kullanılmıştır.
6. 1 Kasım ve 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri ile ilgili yapılan haberlerin içerik ve konuları benzer değildir.
7. Örnek olarak alınan yayın organı tarafsız bir yaklaşımdadır.

Yöntem

Bu çalışmada veriler içerik analizi yöntemi ile elde edilmiş ve araştırmacı tarafından yorumlanmıştır. Bu yöntem kısaca açıklanacak olursa iletinin gözle görünen özelliklerinin tarafsız, niceleyici ve sistematik bir biçimde incelenmesine dayanan bir araştırma tekniğidir (İnal ve Karabağ, 2010: 5). Bir başka deyişle içerik çözümlemesi, iletişim içeriğinin, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir (Bayraktutan vd., 2012: 12). Kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması ile birlikte bu yöntem akademik çalışmalarda çok fazla tercih edilen araştırma yöntemleri arasında yer almakta, toplumbilimlerinin neredeyse her alanında kullanılmaktadır (Çilingir, 2017: 3).

Bu analiz türünde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramalara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde aslında yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve ana konular çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir şekilde derleyerek yorumlamaktır (Selçuk vd., 2014: 4).

Daha nesnel ve daha güvenilir veriler elde etmek için içerik analizi yöntemi kullanıldığı çalışmada yerel basına örnek olarak ele alınan gazetenin seçim süreci,

seçim sonucu veya aday ve partiler ile ilgili haberleri incelenmiştir. 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri için gazetenin 25 Mayıs-14 Haziran 2015 tarihleri arasındaki sayıları, 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri için 19 Ekim-8 Kasım tarihleri arasındaki sayıları ele alınmıştır. Çözümleme sonucunda elde edilmiş olan veriler SPSS 15.0 programında analiz edilerek tablolastırılmıştır.

Çalışmanın Önemi

Bir yörenin yerel basını ile o yörede bulunan insanlar arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Yerel basın şehrin politik bakışını yansıtmakta olup şehrin resmini çizmektedir. Bu doğrultuda yerel basın kentteki hareketliğin aynasıdır.

Yerel basın, yayımlandığı bölge halkının yakın çevresinde medyana gelen olaylar hakkında bilgi verir ve bölgenin sorunları hakkında kamuoyunu bilgilendirir. Ülkedeki ve dünyadaki olayları ele alan ulusal gazeteler olsa da yerel gazeteler kendi bölgesinde meydana gelen olaylarla ilgilenir ve sadece belirli bir bölgede yayımlandıkları için sınırlı bir kitleye sahiptirler (Kalsın, 2014: 14). Mahalli yönetimlerde özellikle yerel basın, şehirde kamuoyu idaresi ile toplum arasında bir köprü görevi taşımaktadır. Yapılan yorumlarla, farklı türdeki haberlerle veya bilgilerin iletilmesi yoluyla yöneticilerin belirli konu ve sorunlar ile ilgili dikkatlerini çekmeyi sağlamaktadır (Ulusoy, 2007: 202-203).

Kentte bulunan halkın nabzını ölçen ve bu konuda belirleyici rol oynayan basının seçimleri nasıl ve ne sıklıkla yer verdiği dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Genel seçimler iki seçimde de yeterince yer verilmiş mi? Yoksa seçimlere göre haber yapma sıklıkları düşmüş mü? Partilere göre haber sayısı ya da yaklaşımları eşit mi olmuş ya da halkın politik görüşüne göre mi şekillenmiş? Bu gibi sorulara cevap bulmak açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmada 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimlerinin yerel gazeteye yansımaları ele alınmaktadır. Şehre ayna tutan yerel gazete araştırmanın mecrasını oluşturmaktadır. İncelenen iki genel seçimin 42 günlük süreçte habere nasıl ve ne sıklıkla yansıdığı analiz edilmiştir. Aynı zamanda gazetede yer verilen partiler de incelemeye konu olmuştur. Çalışmada 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri ile ilgili olarak

25 Mayıs-14 Haziran 2015, 1 Kasım 2015 Genel Seçimi ile ilgili olarak 19 Ekim-8 Kasım 2015 tarihleri arasındaki dönemler incelenmiştir.

Yapılan çalışmanın kuramsal çerçevesinin birinci bölümünde konuyu iyi analiz edebilmek için basın kavramına, dünyada ve Türkiye’deki gelişimine ardından basın ve siyaset ilişkisine yer verilmiştir. İkinci bölümde basın, ulusal ve yerel basın olmak üzere iki kategoride incelenmiş ve yerel basının tarihçesi açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde ise uygulamanın temelini oluşturan metodolojiye yer verilmiş ve 7 Haziran – 1 Kasım 2015 tarihleri arasında yaşanan bazı olaylara yer verilmiştir. Son olarak çalışmanın esasını oluşturan bulgular kısmında örnek olarak ele alınan Emek gazetesine genel seçimlerin ve gündemde adı geçen partilerin yansıması analiz edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BASIN

Bu bölümde genel olarak basının kavram olarak tanımı, basının doğuşu, basının Türkiye’de nasıl bir süreç işlediği verilmiştir. Ardından basının siyaset ile ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1. Basın Kavram ve Tanımı

Özgürlükçü yapıların kitlelere yönelik en önemli araçlarının başında, iletişim araçları yer almaktadır. Bu araçlar, günlük hayatın akışı içerisinde yeterince geniş bir yer kaplamakta, hatta bir anlamda bireylerin yaşamlarında düzenleyici ve yönlendirici etkiye sahip önemli işlevleri ve sosyal sorumlulukları bulunmaktadır. Kitle mesajlar üreten bu araçlar, haber, bilgi ve kanaat edinmek için günün her anında bir anlamda servis hizmeti vermektedirler. Bunlar artık kısaca medya, Türkçe deyimini ile kitle iletişim araçları olarak adlandırılmaktadır. Bu iletişim araçlarının Türkiye’deki geleneksel ifade edilme şekli ise basındır (Vural, 2000: 117).

Basının toplumlardaki yerini belirtmek için tarih boyunca birçok şey dile getirilmiştir. Bu zamana kadar yazılanlar ve söylenenler basının, çağdaş toplumun belli başlı uğraşlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır. Çünkü basın haberleşme araçları içinde en eskisi ve en etkin olanıdır (İnuğur, 2005: 20).

Basın kavramı haberleri ve fikirleri toplama, değerlendirme, işleme ve bunları başkalarına ileterek kamuoyu oluşturmayı mümkün hale getiren yazılı kitle iletişim araçlarının bir bütünü olarak tanımlanmaktadır (Yüksel, 2001: 6). Basının sözlük anlamı ise gazete ve dergi gibi belirli sürelerde çıkan yayınların tümü olarak geçmektedir. Basın bu bağlamda bakıldığında çoğunlukla süreli yayınlanan gazete ve dergiyi kapsamaktadır. Fakat süreç içinde gazetecilik yapan kitle iletişimi araçlarındaki çeşitlenme, basın kavramını daha geniş bir çerçeveye koymuştur (Bülbül, 2001: 1). Böylelikle zamanla kitle iletişimi araçlarındaki gelişmeler basın kavramını boyutunu değiştirmiştir.

Basın kavramını geniş açıdan ele alındığında; belirli, zamanlarda basılıp, her çeşit haberi ve fikirleri topluma ulaştıran tüm yayın ürünleri olarak görülebilir. Bu bağlamda çoğunlukla günlük basın ürünlerine gazete, haftalık, on beş günlük ve aylık basın

ürünlerine de dergi denilir. Dar anlamda basın ise, sadece gazete ve dergileri yani mevkuteleri içine almakta, diğer basın ürünlerini bu kavramın dışında bırakmaktadır (Özby, 2014: 17).

Basın, toplum içinde düzenli olarak yayınlanır ve dolayısıyla hedef kitlenin yerel okurların hizmetine verilmiştir. Böylece haber ve bilgi öğelerinin, düşünce ve kanıların biçim ve koşullarının somutlaştırılmış halidir. Aslında basın, insanların öğrenmek ve bilmek haklarını gerçekleştiren, bu konudaki bireylerin ihtiyaçlarını karşılayan araçlar bütünü olarak ifade edilebilir (Vural, 1999: 30). Bu anlamda basın toplumun haber alma gereksinimini karşılamaktadır.

Basınla ilgili çeşitli tanımlamalar vardır;

Türk Dil Kurumu'na (TDK) göre basın gazete, dergi gibi belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınların bütünü, matbuattır (tdk.gov.tr). Böylelikle TDK belirli süre ile çıkan yazılı neşriyatların tümünü basın olarak tanımlanmaktadır.

Özby, kavram olarak basını, haberleri ve fikirleri toplama değerlendirme ve işleme ve bunları başkalarına ileterek kamuoyu oluşturma sanatını mümkün hale getiren yazılı kitle haberleşme aracı olarak tanımlamak gerektiğini söylemektedir (2014: 17-18).

Bu konuda düşünürlerden bazılarının verdikleri tanımlamalar basını önemini en iyi anlatır biçimdedir. Örneğin;

Tocquevill'e basın, özgürlüğün en mükemmel demokratik formülüdür demektedir.

Mendes France basını modern demokrasinin belli başlı öğelerinden olarak nitelemektedir.

Pierre Denoyer'a göre ise basın olmadan yönetmek, muhalefet etmek, öğrenmek ve öğretmek, inandırmak, çalışmak veya dinlenmek, satın almak veya satmak imkânsız hale gelmiştir. Basın hiçbir şeye yeterli değildir. Fakat basın her şeye ve herkese gereklidir (aktaran İnuğur, 2005: 20).

Atatürk basını milletin müşterek sesi şeklinde tanımlamaktadır. “Bir milleti aydınlatma ve irşatta, bir millete muhtaç olduğu fikri gıdayı vermekte, hülasa bir

milletin hedefi saadet olan müşterek bir istikamette yürümesini teminde, basın başlı başına bir kuvvet, bir mektep, bir rehberdir." demiştir (www.trakyagazetesi.com.tr).

Basının işlevlerine değinen Vural, basının, haber verme, denetim ve eleştiride bulunma, kamuoyunu aydınlatma ve serbest oluşumunu sağlama ile eğitime ve eğlendirme gibi dört temel işlevi bulunduğunu söylemektedir. Bunların yanı sıra, Türkiye gibi, önce geri kalmış ancak daha sonra hızlı bir gelişme sürecine girmiş toplumlarda tarihsel bir görev daha yüklenmiş bu da sosyal yapının değişimine katılma işlevi olarak belirtmiştir (2000: 118). Bu durumda Vural'ın açıklamasına göre basın, geleneksel işlevlerinin yanında yeni bir işlev üstlenmiştir.

Vural'a göre basının toplumları kalkındırma, modernleştirme gibi sorumluluklarının yanında kültür yaratma gibi çok önemli bir görevi bulunmaktadır. Basının, yönlendirme, etkileme ve özgürce oluşmasına katkıda bulunma amacıyla olduğunu söylerken kamuoyunun ise, sosyal yapının farklı renkleri ve bu renklerin farklı tonlarından başka bir şey olmadığını ifade etmektedir. Basını bu renklilik içinde farklı kültürlerden, yeni kültürler sentezleme hükümlülüğüyle sorumlu görmekle birlikte bu durumda ihtiyaç duyulan araç olarak basının, sosyal yapının değişimine katılma işlevini yerine getirdiğini vurgulamaktadır. Ve bu konu ile ilgili toplum bilinci Maks F. Milikan'nın modernleşme ve kalkınma yolunda topluma yani değer yargıları getirme görevinin önemli ölçüde yığınsal iletişim araçlarına düştüğünü söylemektedir. Böylece hem daha dinamik bir kalkınma için gerekli kültürel ortamın yaratılmış olacağını hem de geniş halk yığınlarının bu ortama katılmasının gerçekleştirilmiş olacağını ifade etmektedir. Ayrıca yeni kültürün yaratılmasında basına düşen sorumluluğun zannedildiğinden de büyük olduğunu belirtmiştir (1999: 31).

Bütün bununla birlikte bugünün sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel koşullarını anlamada ve bugüne hakim olmada en büyük araçlardan biri basındır. Bunun yanı sıra sorunların temelini kavranmadan kalıcı çözümlerin uzun vadede bulunamayacağı gerçeğinden hareket edildiğinde, basın, sorunların temelini ışıktan tutan bir toplumsal yansıma ve iletişim kurumu olarak da görülebilir (Vural, 1999: 32).

1.2. Basının Doğuşu

Tarihi dönemlere uzanan bilginiz, insanların toplum içinde yaşadıklarını ve insan yaşamının toplum yaşamı ile birlikte süregeldiğini göstermektedir. Sosyoloji bilimine

göre en küçük yapı birimi ailedir. İnsanlar bu en küçük birimde ailenin diğer bireyleri ile ilişkiler kurarak hayatlarını sürdürmektedirler. Bu ilişkiler sosyolojide ilk ilişkiler olarak nitelendirilmektedir. İnsan önce ailenin etkisinde kalmakta sonra bu çevrenin dışına çıkarak mahalle, okul, meslek çevreleri, köy, kasaba gibi çevreler insanı az çok etkisi altına almaktadır (Özbay, 2014: 21).

Bu bakımdan bilim insanlarının, özellikle antropologların yeryüzünde varlığını sürdürebilen en ilkel üzerine yaptıkları araştırmalardan çıkan sonuçlara göre; Afrika'nın uygarlıktan en uzak ve kendini izole edebilmiş kabilelerinden tutun da Büyük Okyanus'un en uzak köşelerindeki küçük adalarda yaşayan toplumlara kadar, insanın var olduğu her yerde paylaşılan ortak şey hep haberdir. Tarihçiler ve sosyologlar, insan ilişkilerinde ve yaşamın içinde önemli bir yeri olan haberin, tarih boyunca gösterdiği bu tutarlılığı, haberin insanın temel dürtülerini tatmin eden bir araç olarak görmüşlerdir (Özçağlayan, 2008: 132). Bundan dolayıdır ki toplumun bireyi olan insan, daima çevresinde olup bitenleri öğrenmek ister, merak eder. Birey kendi başına gelenleri de başkalarına duyurmak, bunun üzerine düşünmek ve düşündüklerini de başka bireylere iletme ihtiyacı duymaktadır (Özbay, 2015: 22). Böylelikle bu gereksinim haberleşme eylemini ortaya çıkarmıştır.

İnsanlar ilk haberleşme ihtiyacını işaretleşme ile karşılamışlardır. İlkel toplumda tepeler üzerinde ateş yakarak, bazı Kızılderililerde görüldüğü uzaktan görünecek şekilde duman çıkartarak ya da Afrika toplumlarında görüldüğü gibi tamtam çalarak sağlanmış ancak bunun yetersizliği anlaşılmış, yaya veya atlı haberciler gönderilmesi zorunluluğu çıkmıştır (İnuğur, 2005: 26). Böylece ilkel toplumlarda yaşanan zaman ve mekân sorunu azaltılmıştır.

Bunlarla birlikte insanlar, çevrelerine, dünyaya vermek istedikleri mesajları, yaşadıkları dönemin sunduğu şartlar ile kendi bilgi, beceri ve teknik olanakların sınırları içinde iletmeye çalışmışlardır. Böylece, ilk mağara resimleri, hiyeroglif yazı türüyle günümüze kadar gelen tabletler, yazının gelişmesiyle birlikte daha sonraları papirüs ve parşömen üzerine yazılı metinler bunlara örnek gösterilebilir. Buna ek olarak İlk ve Orta Çağlarda, tellalların kendilerine verilen iletleri kalabalıklara sözlü olarak aktardığı duyurular; Roma İmparatorluğu'nda senato kararlarının halka sözlü ve yazılı olarak aktarıldığı Akta Pulica ve daha sonraları Acta Diurna gibi yansımalar, bir tür resmi

haber bültenleri de olsalar bu yöndeki gelişmelerin sonucunda ortaya çıkmışlardır (Özçağlayan, 2008; 133).

Bunun ardından doğrudan doğruya haberleşme eylemi, yazının icadından sonra dolaylı haberleşme şekline dönüşmüş, insanlar arasındaki ilişkilerin boyutu değişmiş bu ilişkiler daha karmaşık bir durum kazanmıştır. Yazının icadından sonra haberleşme eylemi farklı birçok aşama geçirmiştir. Daha ileriki aşamalarda basını sonrada teknik, ekonomik, hukuki ve kültürel imkânlardan faydalanarak çağdaş basını oluşturmuştur (İnuğur, 2005: 27).

Basımevinin ise ilk kez Çin'de M.S. 2. yüzyılda kullanıldığı ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Buradan Kore, Uygur, Japon toplumlarına geçtiği bilinmektedir. Gazetenin öncüsü haber yapraklarının da ilk kez 618-906 yıllarında Çin'in T'ang hanedanının saltanatı döneminde devlet memurlarının yönetimin talimatlarını öğrenmeleri için çıkarıldığı dile getirilmektedir. Bunun yanında Çin'in o çağda kâğıt üretimi teknolojisinde dünyanın en ilerisinde olduğu biliniyor (Koloğlu, 2013: 11).

15. yüzyılın ortalarında Johannes Gutenberg'in matbaayı kurup tipografik baskı tekniğini geliştirmesi, Orta Çağ Avrupa'sında önemli bir gelişmenin başlangıç noktası olarak görülmektedir (Yılmaz, 2015: 107). 1500'lerde Avrupa'nın 300 kentinde 1700'dan fazla matbaanın çalıştığı ve ilk elli yıllık dönemde 40 bin başlık altında 15-20 milyon kitabın piyasaya sürüldüğü bilinmektedir (Koloğlu, 2010: 1). Bu gelişmeler matbaanın önemini ortaya koymaktadır.

Francis Bacon modern çağları açan üç öğenin basımevi, barut ve pusula olduğunu söylemektedir. Bacon'ın basımevini ilk sırada vermesi tesadüf değildir. Barut, ilk insanlardan beri süre gelen savaşlarda kazanmak için yeni bir araçtı. Pusula, açık denizlerde bulunan seferlere yön göstermek için bulunan bir teknikti. Nispeten üretim ve kullanımları da dar bir çevreye bağlıydı. Basımevi ise, o zamana kadar sadece belirli sayıdaki seçilmiş kişilere tanınan bilgi edinme ve haberleşme hakkının, toplumun tabanına sınırsız bir şekilde mal edilmesinin aracıdır. Bu teknoloji, 15. yüzyılın ortasından başlayarak Orta Avrupa'dan çevreye yayılmış, böylelikle Orta Çağı geride bıraktıran, Rönesans ve Reform'un en önde gelen aracı olmuştur (aktaran Koloğlu, 2010: 1). Bu sayede bu araç çağdaş dünyaya iz bırakan Rönesans ve Reform'a farklı bir boyut kazandırmıştır.

15. yüzyılın ilk yarısının sonlarında oynar harfli matbaanın geliştirilmesi ile ve Avrupa'da hızla yayılması sonrası ise haber mektupları basılı olarak çoğaltılmaya başlanmıştır (Nalcıoğlu, 2013: 22).

Matbaanın icadıyla, elle yazılan haber mektuplarının yanında basılı haber mektuplarının çıkması sayesinde özellikle İngiltere'de basılı haber mektupları gerçekte bir sanayi niteliği kazanmıştır. Ancak basılı haber mektupları da tıpkı elle yazılanlar gibi süreli olarak çıkarılmamıştır. Bu gazeteler içerik olarak elle yazılı olanlardan pek farkı olmamasıyla birlikte tek farkı teknik baskı nedeniyle fazla basılmasıydı (Toruk, 2008: 64).

Aynı zamanda da dünyanın her yerinde tüccarlar arasında mektupla haberleşme vardı ancak matbaa kullanımı hızla yayılıp haber yaprakları piyasaya sürülmeye başlanınca serbest piyasa düzeninin dinamikliği de artmıştı. Fakat haber yaprakları fikir üreten araçlar olmayıp, genellikle limana gelen gemilerde hangi malların bulunduğunu bunun yanında hangi bölgede savaş olduğunu haber verip tüccarların önlem almasına yardımcı olurdu (Koloğlu, 2010: 1). Bu sebeple halka çeşitli içtihatlar sunmaktan daha çok tüccarların işine yarıyordu.

Baskıcılık, kitap ve haber yaprakları yayınıyla başlayıp 17. yüzyılın ilk yıllarında süreli gazetenin ve 1660'da ise günlük gazetenin belirlemesiyle egemenliğini tam kurmuş oldu. Artık, uzun süreli yaşayan kitap kültürünü yanında birde gazete kültürü var olmaya başlamıştı. Bu gazeteler, günlük haberlere dayalı ve daha hızlı değişen bilgi akımını sağlamakla meşguldüler (Koloğlu, 2010: 2). Farklı konulara ait bilgiler ile birlikte, düzenli bir görünüme sahip olması açısından ilk gerçek gazeteler olarak adlandırabileceğimiz yayınlara 1605-1610, yıllarında rastlamak mümkündür (Özbay, 2014: 36). Dönemsel ve düzenli basının doğuşu hakkında farklı fikirler bulunması ile birlikte Batıda ilk kalıcı gazetelerin üretimi 1600-1620 yıllarında olmuştur. 1609'da düzenli gazeteciliğin öncüsü sayılan ilk gazete, Bremen yakınlarında Augsburg'da, Avis Relation Oder Zeitung adıyla yayınlandığı bilinmektedir. Bir başka kaynağa göre ilk gazete, Hollanda'da Nieuwe Tijdingen adlı gazetedir. Ticari bir bültenden doğduğu varsayılan bu gazetenin yayın tarihi ise 1605'tir (Yılmaz, 2015: 107). Böylelikle ilk gerçek gazeteler yayın hayatına başlamış oldu.

Ardından 14 Mayıs 1622'de Londra'da ilk İngiliz gazetesi The Weekly News From Italy and Germany, 1631'de Paris'te ise haftalık olarak yayımlanmış olan ilk Fransız gazetesi La Gazette adıyla çıkmıştır. Bunları takiben 1640'ta Roma'da yayınlanan ilk İtalyan gazetesi Gazette Publica izlemiştir. Polonya'da ise 1661'de ilk gazete yayımlanmıştır (Özbay, 2014: 37).

Amerika Birleşik Devletlerinde ise 1685 yılında yayımlanmıştır. Osmanlı'da ise ilk gazete Fransız devrimini dünyaya duyurmak amacıyla Fransızlar tarafından kurulmuştur (Yılmaz, 2015: 107).

1.3. Türkiye'de Basının Gelişimi

Matbaanın kuruluşu Türkiye'de ancak III. Ahmed'in padişahlığı sırasında Lale Devri'nde mümkün olmuştur. Bu dönemde bir tercüme heyeti kurulmuş, üç kütüphane ve bir nakkaşhane açılmıştır. Böylece Levni gibi usta bir ressam yetişmiş ve yabancı ülkelerle ilişkilere girilmiştir (İnuğur, 2005: 153).

Bu dönemde basının doğuşu İbrahim Müteferrika'ya ait olmuştur. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyılda, gerileme dönemine girip büyük bunalımlar ile karşılaşmış bu durumda basımevi kurmak Osmanlı Türkleri için de giderek bir gerekliliğe dönüşmüştür. Bu dönemde özellikle Tanzimat'tan sonra gelen Osmanlı aydınları Batı'yı bir güç, batılılaşmayı da güçlenme göstergesi olarak algılamaktaydılar. Bu yaşananların doğrultusunda İstanbul'da bir Türk matbaasının kurulması mecburi hale gelmiştir. Basımevi kurmak isteyen İbrahim Müteferrika ile Said Efendi'ye uzun mücadelelerinden sonra, ilk basımevinin kurulması için dönemin sultanı III. Ahmet tarafından 1726 yılında ferman verilmiştir. Kurucusunun ismi ile adlandırılan Müteferrika Matbaası'nda, 1745 yılında İbrahim Müteferrika'nın ölümüne kadar çoğu tarih, coğrafya, gramer ve lügat türünden olmak üzere toplam on yedi kitap basılmıştır (İbrahimov, 2016: 85). Bunun yanında bu dönem kısıtlı bir dönem olmuş, Türkçe ve Arapça yazı basmak 1727 yılına kadar tamamen yasaklanmıştır. Ve bu yılda açılan bu tek basımevi de siyasal yetkililer tarafından kısa bir zaman sonra 1784 yılına kadar kapalı kalmıştır (Keane, 2010: 31-32).

Bu matbaayı daha sonra 1795'te kurulan Mühendishane Matbaası ile 1802'de kurulan Üsküdar Matbaası takip etmiştir (İbrahimov, 2016: 85).

Türkiye’de ilk gazete ise Fransızlar tarafından 1795 yılında çıkarılmıştır. Çıkarılan bu gazete Bulletin de Nouvelles adındadır. Bu gazetenin amacı ise henüz yeni gerçekleşmiş olan Fransız Devrimi’ni ve yeniliklerini Osmanlı ülkesindeki Fransızlara ve Türklere anlatmak olup Fransız Devrimi’nin İstanbul’a atadığı olağanüstü Büyükelçi Verninac’ın elçiliğin organı olarak Fransızca çıkarılmıştır (Çakır, 2007: 31).

Baskı işlerine önem veren II. Mahmut zamanın da 1831 yılında Üsküdar’da açılan basımevi, padişahın emri ile Bayezid’deki Kaptan Paşa Hamamına nakledilmiş, bu matbaanın bitişiğinde Takvim-i Vekâyi’i basmak için Takvimhâne- i Âmire basımevi kurulmuştur (İbrahimov, 2016: 86). Böylece II. Mahmut’un desteği ile ilk Türkçe gazete çıkarılmıştır.

II. Mahmut’un gazete çıkartılması yönünde aldığı karara yol açan özel olay da ise Alexandre Blacque’in Rus ve Fransız elçiliklerinden gelen baskıdan dolayı Courier de Smyrne’den ayrılmak zorunda kalmasıdır. Osmanlı basın tarihi yazımına göre, bu olay sonucunda II. Mahmut, Osmanlıca bir gazete çıkarma konusunda kendisine danışmak ve deneyimlerinden yararlanmak üzere Alexandre Blacque’i İstanbul’a davet etmiştir. Buna göre, modernleşmeci/ilerlemeci II. Mahmut, Osmanlı basının doğmasına neden olan sultandır. Diğer taraftan bakılacak olursa, modernleşmeci olarak görülen sultanın gazete çıkarma kararının uygulanmaya konulması, Batılı ancak vatandaşı olduğu ülkenin modernleşme yöntemini onaylamayan, Fransız devrimi karşıtı bir gazetecinin yardımıyla mümkün olmuştur (Kızılcı, 2016: 75).

Çok uluslu bir yapıya sahip olan Osmanlı yönetiminde, gazetenin kendi toplumunda etkili bir rol üstlenmemesi, yönetim açısından bir avantaj olmaktadır. Bununla birlikte gazetenin göz ardı edilmediği de bilinmektedir. Osmanlı idaresi özellikle Avrupa kamuoyunu ve diğer ülke yönetimlerine karşı göre gazeteyi kullanılabilecek bir silah olarak görmektedir. Bu yönetim güçlü bulunduğu bu silahtan faydalanmak için Alexandre Blacque’den başlamak üzere gazeteler doğrudan veya dolaylı yardımlarda bulunarak kendi politikalarına Avrupa kamuoyunda taraftar bulunmaya çalışmıştır (Çığ, 2007: 42). Bu şekilde gazete bir nevi propaganda amaçlı kullanılmıştır.

Tanzimat dönemine gelindiğinde ise vilâyetlerin oluşturulması aşamasında, kültürel alanda yapılan en önemli yenilik, her vilâyette bir matbaanın kurulması

olmuştur. 7 Kasım 1864 tarihli Vilâyet Nizamnamesi'nin yedinci maddesine göre vilâyet matbaası mektupçunun idaresine bırakılmıştır. Bunlardan anlaşıldığı üzere vilâyet matbaa ve gazeteleri, resmi bildirimleri duyurmanın yanında, yerel idarenin uygulamalarını da desteklemişlerdir (İbrahimov, 2016: 87).

Bu bilgiler doğrultusunda Türk basının doğuşu, II. Mahmut, Abdülmecit ve Abdülaziz'in padişahlık yıllarını kapsayan dönemdir demek daha doğru olacaktır. Çünkü Türkiye'deki ilk gazeteler bu dönemde çıkarılmıştır. Tanzimat dönemi olarak adlandırılan 1839-1876 yılları arasında ise Osmanlı Türklerinin Batılı anlamda irili ufaklı birçok gazeteyi yayın hayatına başlattığını görmekteyiz (Yılmaz, 2015: 135). Bu gazetelerin başında Vekayi-i Mısriye (1828) gelmektedir. Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa dışarıdan bilgi edinmek için Arap gazetelerini Türkçe'ye çevirtiyordu. Bu belgelerin, o zamanki deyimle, jurnallerin derlenip değerlendirmesi için bir kurul oluşturuldu. Bu kurula Curnal Divanı denilirdi ve kurulun değerlendirdiği haberler de Curnal el Hidivi adı verilen bir bülten biçiminde yüz sayı basılır, yöneticilere ve ilgililere dağıtılırdı. Bunlar yeterli görülmezince de 1828'de Mehmet Ali Paşa bu tür haberlerin Vekayi-i Mısriye adı altında, yarısı Türkçe, yarısı Arapça haftalık bir gazete biçiminde yayınlanmasına karar vermiştir (Topuz, 2003: 13).

Nalcıoğluna göre Vekayi-i Mısriye içeriği itibariyle hem günümüz hem kendi döneminin Avrupası'ndaki resmi gazetelerden farklı bir nitelikteydi. Şundan dolayı ki bu gazetede bir resmi gazetede bulunması gereken divan kararları, çeşitli talimatlar ve yasalar gibi idari konular ile ilgili yazılarla birlikte, çeşitli konularda makaleler ve özellikle haberler, ilanlar bulunabilmekteydi. Bunların yanında Vekayi-i Mısriye'nin asıl amacı, Mehmet Ali Paşa'nın yaptıklarını ve yapacaklarını duyurmak ve bu doğrultuda idarecileri yönlendirmek olmaktaydı (2013: 45). Kısaca gazetenin amacı çeşitli alanlardaki gelişmeleri izlemek ve Mısır'daki yeniliklerin propagandasını yapmaktır.

Girgin de, Vekayi-i Mısriye'yi resmi bildirimleri, yasal uygulamaları ve Mehmet Ali Paşa'nın çalışmalarını yansıtmak amacıyla yönelik bir yayın olarak görmektedir. Sol sütünü Arapça, sağ sütünü Türkçe olan 600 tirajlı haftalık bu gazete, Hıdiv İsmail Paşa dönemine kadar (1863-1879) iki dilli yapısını korumuştur. Ancak daha sonraları yalnızca Arapça olarak yayımlanmıştır. Bu arada, Mehmet Ali Paşa yine kendi

görüşlerini özellikle yabancılara iletmek amacıyla 1833'de Vekayi-i Mısriye'nin Fransızcası olan Moniteur Egyptien'i yayımlatmıştır (2009: 27).

Gazetede yer verilen haberlerinin kaynağı genelde Fransız ve İtalyan gazetelerdir. Bunun yanında Girit kaynaklı haberlerin ağırlığı da vardır. Öte yandan gazetede İstanbul kaynaklı haber yok denecek kadar azdır. Osmanlı padişahından çok az bahsedilmiştir. Avrupa'ya yönelik ise eleştiriler yer almamıştır (Topuz, 2003: 14).

Gazetenin ilk sayfası Türkçe üç ve dördüncü sayfaları Arapça verilmekteydi. Bu iki dilliğin en önemli nedeni ise asıl yönetici kadrolarda Türklerin bulunmasıydı. Mehmet Ali'nin kendisi de Türkçeden başka dil bilmemekteydi (Koloğlu, 2010: 8). Böylece Vekay-i Mısriye, kıyamet gününe kadar bütün insanlara hediye olacak bir icat diyerek, sütunlarında Türkçe ile Arapçayı yan yana kullanarak, 20. yüzyılın ilk yıllarında zirveye ulaşacak olan Türkçe- Arapça çekişmesini başlatmıştır. Bu zamana kadar sadece din ve ilim dili olarak kullanılan Arapça artık yönetim alanına da girmiştir (Koloğlu, 2013: 29).

Mehmet Ali Paşa Vekayi-i Mısriye ile yetinmemiş, ondan üç yıl sonra, Girit'te Vekayi-i Giridiye (1830) adında bir gazete yayımlatmıştır. Bu gazetede de Türkçenin ve Yunanca eşit olarak kullanılmıştır (Topuz, 2003: 15). Vekay-i Giridiye'de de Mehmet Ali Paşa Türkçenin yanında Yunanca'yı eşit şekilde kullanarak ona da resmi nitelik katmıştır (Koloğlu, 2013: 29). Böylece Mehmet Ali Paşa Türkçe'nin yanında diğer dilleri de gazetelerde kullanmayı tercih etmiştir.

İstanbul'da ise Türkçe yayınlanan ilk gazete 11 Kasım 1831'de Takvim-i Vekayi II. Mahmut'un çabasıyla çıkmıştır. Yani Türkiye'de ilk gazete, İbrahim Müteferrika'nın girişimiyle kurulan ilk matbaadan 105 yıl sonra çıkmıştır (Topuz, 2003: 15).

II. Mahmut'un 1831'de devlet politikalarını halka aktarabilecek Takvim-i Vekayi adlı ilk resmi gazetenin çıkarılmasıyla modern bir biçime dönüşmüştür. Gazete ulaklarla ülkenin her tarafındaki bürokrasiye ulaştırılmaktaydı ve kentlerde mahalle yönetimi yapan imamlara kadar iletiliyordu (Bulunmaz, 2012: 205). İslahatçı ve yenilikçi bir padişah olan II. Mahmut, Takvim-i Vekayi gazetesini toplumun her kesimi tarafından rahat bir şekilde anlaşılması için sade bir dille yayınlanmasına önem vermiş, gazete ile yakından ilgilenmiştir. Takvim-i Vekayi,de Osmanlı Devleti'nin çok uluslu yapısı göz önünde bulundurulmuştur (İbrahimov, 2016: 86). Bu sebeple gazete, diğer azınlıklar

için Rumca, Ermenice, Arapça ve Farsça da çıkarıldı. Bu şekilde, günümüz gazetecilik anlayışından ve yapısından çok farklı olmuş olsa da, Türk basın dünyası için ilk tohumlar atılmıştır (Bulunmaz, 2012: 205).

Mukaddime-i Takvim-i Vekayi adı altında ve özel sayıda açıklanan, gazetenin çıkış nedenleri şöyle özetlenmektedir: Eskiden vak'anüvis denen resmi tarih yazarları vardı. Bunlar yaşadıkları dönemin önemli olaylarını yazarlardı. Ancak yazılar yirmi otuz yıl sonra bastırabildiğinden halk gerçekleri zamanında öğrenmiyor, çoğu kez olaylar yanlış yorumlanıyordu. İşte bu mahzurları önlemek iç ve dış olayları zamanında duyurmak için Takvim-i Vekayi çıkmaktadır (İnuğur, 2005: 175).

Gazetenin başına da Mekke kadılığı yapmış olan vak'anüvis Esat Efendi getirilmiştir. Esat Efendi bu bakımdan Türk gazetecilerinin piri sayılmaktadır. İlk çeviri yazı gazetesinin 8'inci sayısında yayınlandı. İlk ilanda 11'inci sayıda çıktı. Haftalık olarak yayınlanmak üzere çıkarılan gazete, haftalık olmamış, yılda ancak 15-20 ve en çok 31 sayı çıkarabilmiştir (Topuz, 2003: 16). Böylece yayımlanan gazete amaçladığı gibi çıkamamıştır.

Takvim-i Vekayi'nin sayfalarında ise resmi tebliğ, berat, ferman ve protokol haberlerin yayımlanmasının dışında her tarafta yapılan bina, yol ve köprülerin haberi, kaldırılan yeniçeri ocağı aleyhindeki kampanyaya yönelik uyduruk hikâyeler, Avrupa sanat ve kültür olaylarından haberler, dış olaylar, ordu, maarif, ticaret, sanayi ve el sanatları gibi haberler yer almaktaydı. Gazete haber alma ihtiyacını, merkezde muhabirler; taşrada ise, gönderilen mektuplar ve vakanüvislerden tutulan zabıtlar karşılamıştır (Demir, 2014: 62).

1860'tan sonra resmi gazete sayılmasına rağmen Takvim-i Vekayi bir takım baskılara maruz kalmış, kapatılmıştır. İlk kez 1879'da dizgi hatası yüzünden kapanmış, 12 yıl yayınlanmamıştır. 1891'de tekrar çıkmaya başlayan gazete bir dizgi hatası yüzünden tekrar kapatılmış, 1908 II. Meşrutiyetin ilanına kadar kapalı kalmıştır. Takvim-i Vekayi 27 Temmuz 1908' de tekrar çıkmaya başlamış, 4 Kasım 1922'de ise kesinlikle kapatılmış (Topuz, 2003: 16-17). Böylelikle ilk Türkçe gazetenin yayın hayatına son verilmiştir.

Takvim-i Vekayi gazetesini, 1840'da yayınlanan Ceride-i Havadis takip etmiş, Tanzimat Fermanı'nın yayın aracılığı ile duyurulması amaçlamıştır. Tanzimat

Fermanı'nda basınla ilgili herhangi bir düzenleme görülmemiştir. Bu fermanın yayınlanmasından kısa bir süre sonra da, İstanbul'da yaşayan, Morning Herald Gazetesi'nin İstanbul muhabirliğini yapmakta olan İngiliz William Churchill, kapitülasyonların verdiği destek ve İngiltere'nin de baskısıyla yabancı haberler veren Türkçe gazete olan Ceride-i Havadis'i çıkarmaya başlamıştır (Yılmaz, 2015: 136).

Basın tarihi açısından Ceride-i Havadis'in en önemli özelliği ise geniş bir ilan politikasına sahip olmasıdır. İlan gelirleri gazeteye önemli katkı sağlamış, ölüm ilanları da ilk kez bu gazetede yayımlanmıştır. Yayımlanan öteki ilanlar ise gayrimenkul satışları, ithal ilaçlar ve ülkede henüz bilinmeyen eşya ve makine ilanlarıdır. Ceride Havadis bunların yanında Victor Hugo'nun Sefiller'ini tercüme ederek okurlarını sanat köşeleriyle etkilemiştir (Demir, 2014: 64-65). Ayrıca Ceride-i Havadis'in dış ülkelerde muhabirleri olduğu için bu gazete dış haberler önemli yer tutmuş, edebi çevirilere ve batı parlamenter sistemine ait haberlere de geniş yer vermiştir. Gazete bu yönüyle entelektüel daha doğrusu küçük bir azınlık hedef kitlesi olmuştur. Özellikle de basın tarihimizin ilk muhabiri İskenderiye'den haber gönderen bir gazeteci sayılmaktadır (İnuğur, 2005: 183). Bu sebeple gazete basın tarihi açısından önem teşkil etmektedir.

Topuz, gazetenin ilk başlarda hiç satılmadığını söylemektedir. Hatta İlk üç sayısı bedava dağıtılmış, sonra da gazetenin ancak 150 kadar okuyucusu olmuştur. Ancak Churchill hükümete baskı yapabilecek güçte bir yabancı olduğu ve kendisine de devletten ayda 2500 kuruşluk bir yardım yapıldığı için gazete yavaş yavaş durumunu düzeltmiştir (2003: 17).

Ölümünden kısa bir süre önce William Churchill, gazetenin yönetimini oğlu Alfred Churchill'e bırakmıştır. Oğlu da Ceride-i Havadis yerine Ruzname-i Ceride -i Havadis'i sürekli olarak, haftada 5 gün yayınlamaya başlamış ancak bu gazete uzun süre yaşamamıştır (Topuz, 2003: 18). Dış haber ağırlıklı gazete belirli bir zaman sonra yok olmuştur.

İlk resmi Türkçe gazete olan Takvim-i Vekayi'den 30 ve yarı resmi gazete olan Ceride-i Havadis'ten 20 yıl sonra 1860'da yayın hayatına başlayan Tercüman-ı Ahval, özel girişim ile hazineden yardım almadan çıkarılan ilk Türk gazetesidir. Bu yönüyle Türk basın tarihinde bir dönemin başlangıcı sayılmaktadır. Böylece basın tarihimizde

ilk defa devletten yardım almadan ve özel teşebbüsle çıkartılan gazete olmuştur (İnuğur, 2005: 185).

Türkiye'de gazeteciliği Tercüman-ı Ahval'in çıkışıyla başlatanlar çok vardır. Gazeteciliğin 100'üncü yıl dönümü diye 1960 yılında törenler düzenlenmiş ve pullar çıkartılmıştır. Bu durumda bazı kimselerin Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis'i gazeteden saymadığını, basın tarihini Tercüman-ı Ahval'le başlatmaya çalıştığını göstermektedir. Nedeni ise Takvim-i Vekayi devletin yönetiminde çıkan bir gazetedir. Eğer basın devletin yönetiminde olursa gazetecilik olmayacağı görüşündeler (Topuz, 2003: 18). Bu sebeple basının özel girişimle olmasını gazetecilik anlayışına daha uygun bulmaktadırlar.

Yayınına 21 Ekim 1860'ta başlayan Tercüman-ı Ahval gazetesi önceleri haftada iki gün çıkmaktaydı. 22 Ocak 1861'den sonrada haftada üç, daha sonraları da haftada dört-beş gün yayınlanmıştır (Topuz, 2003: 19). Gazetenin kurucusu ve yazarı ise 30 yaşında olan Agâh Efendi'dir. Gazetede Agâh Efendi'nin en büyük yardımcısı Şinasi olmuştur. Şinasi, gazetede siyasi yazılar yazmaktan çok edebi yazılar yazmıştır (Demir, 2014: 66-67).

Türk gazetecilik geleneği açısından Tercüman-ı Ahval ilklerin gazetesi olma özelliği de taşımaktadır. Mesela, dizi yazılar ve siyasi makaleler ilk kez bu gazetede yer bulmuştur. Basın tarihimizin ilk tefrikası olarak Şinasi'nin Şair Evlenmesi adlı manzum oyunu da yine bu gazetede yayınlanmıştır (Yılmaz, 2015: 137). Daha çok edebi yazılar olmak üzere meydana gelen önemli olaylarla ilgili bilgi veren gazetenin siyasal konulara da yer verdiği görülmektedir.

Yer verdiği yazılarında Tercüman-ı Ahval, hükümeti dolaylı olarak eleştirmiştir. Bunun yanında hükümet yanlısı Ceride-i Havadis'le çekişmiş, en son olarak da gazetede Ziya Bey yazısında eğitim sistemini eleştirince bu yazı sonucu Tercüman-ı Ahval Gazetesi 1861 Mayıs'ında iki hafta süre ile kapatılmıştır. Böylece basın tarihinde ilk gazete kapatılması yaşanmıştır. 792 sayı yayımlandıktan sonra Tercüman-ı Ahval Gazetesi, 11 Mart 1866 tarihinde 5,5 yıllık yayın hayatına son vermiştir (Demir, 2014: 69-70). Bunun ardından Şinasi Tasvir-i Efkâr'ı çıkarmış ve 27 Haziran 1862'de çıkan ilk sayıda yayınlanan giriş yazısına göre gazetenin amacı havadis vermek, halka kendi yararlarını düşünmeyi ve kendi sorunları üzerinde durmayı öğretmek olarak

belirtilmiştir. Şinasi, bu yazısında her hükümetin halkın yararına çalışarak güç kazanacağını söylemiştir (Topuz, 2003: 22).

Tasvir-i Efkâr'ın Türkçe basına kazandırdığı önemli iki yenilikten biri, okuyucu mektuplarıyla ilgilidir. Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis'in sadece padişaha ve vezirlere övgü taşıyan okuyucu mektuplarına yer vermelerine rağmen Şinasi, gerçek okuyucunun fikirlerini yansıtan yazılara gazetede de yer vermiştir. Diğer önemli yenilik ise, Şinasi'nin Arap harfleriyle dizgiyi kolaylaştırmak için dizgi kasasındaki harf sayısını 112'ye düşürmesiydi. Bu teşebbüs, böylece okuma, yazma ve öğrenmede kolaylık için Arap harflerinin ıslahı ve Latin harflerinin kullanılıp kullanılmayacağı konusundaki uzun ve önem atfeden bir tartışmanın başlamasını sağladı (Koloğlu, 2010: 66).

Şinasi yazılarında, Tasvir-i Efkâr gazetesinde; gazetenin ülkenin kamuoyu fikrinin oluşmasını sağlayacağını ilk defa dile getirmiş ve gazetenin yayın politikasını buna göre devem ettirmiştir. Aynı zamanda Şinasi ve Namık Kemal ulus, vatan, özgürlük, devrim gibi kavramları ilk defa gazetelerinde yazmış ve sürekli bu konuları ele almışlardır (Er, 2003: 20). Gazetenin yayınlandığı zamanlarda Osmanlı tahtında Padişah Abdülaziz oturmaktaydı ve gazetenin varlığından huzursuzluk duyuyordu. Rahatsızlık duyan bir hükümdarın ülkeyi yönetmesine karşılık, Şinasi gazetesinde halkoyu, devlet işlerinde kamuoyunun önemini, düşünce özgürlüğü gibi konuları ustalıkla işlemiştir. Aynı zamanda bu konuda halkı uyandırıcı ve uyarıcı başyazılar da yazmıştır. Böylece, gazetenin kamuoyu fikrinin oluşmasına destek olması gereğince değinen ilk yazar Şinasi olmuştur (İnuğur, 2005: 193-194).

Şinasi 1864'te aniden Paris'e gitmek üzere İstanbul'dan ayrıldığında Tasvir-i Efkâr'ın sorumluluğunu Namık Kemal'e bırakmıştır. Namık Kemal'in yazı ve eleştirileri, yönetimi rahatsız edecek seviyeye gelmiştir. Bilhassa, 465. sayıda yayımlanan Şark Meselesiyle ilgili makalesinden sonra Tasvir-i Efkâr'ın 469. sayısında verilen haberle Namık Kemal, Erzurum Vilayeti Vali Muavinliği'ne atanarak İstanbul'dan uzaklaştırılmak istenmiştir. Bu görevi kabul etmeyen Namık Kemal Avrupa'ya kaçmıştır. Namık Kemal'in gitmesinin ardından gazetenin sorumluluğunu bu sefer Recaizade Ekrem ile Kayazade Reşad üstlenmişlerdir. 830 sayı yayımlanan Tasvir-i Efkâr bu dönemde önemini yitirmiştir (Demir, 2014: 74). Bundan sonra da

Türk basının öncülleri birbirini izlemiş ve 1866 Ali Suavi Muhbir'i, 1869 Basiretçi Ali Bey Basiret'i, 1870 Namık Kemal İbret'i çıkarmıştır (Yılmaz, 2015: 137).

Bakıldığında Osmanlı'da, özellikle ilk Türkçe gazeteler, genel olarak hükümetin icraatını duyurma amacıyla yayımlanmış ya da yayımlatıldığı görülmektedir. Fakat belli bir zamandan sonra basında hükümetten talimat ya da nakdi yardım almadan özel kişiler tarafından yayımlanan gazeteler görülmüş ve yönetim bu durumdan rahatsızlık duymuştur. Bu bağlamda, diğer devletlerin basınında görüldü gibi Türk basınında da denetim, baskı ya da sansür, ilk gazete Takvim-i Vekayi'nin yayın tarihi olan 1 Kasım 1931'den günümüze kadar çeşitli şekillerde sürmüştür (Girgin, 2008: 148). Bunların ilki ise Türkiye'de 1858 Tarihli Ceza Kanunu ile başlar. Bu yasadan önce Türkiye'de sadece iki gazete çıkmıştır. Bunlar devletin resmi gazetesi Takvim-i Vekayi ve Ceride-i Havadis'tir. Bir tane de Vakayi-i Tıbbiye dergisi vardır. Ancak devlet yöneticileri ileriye görmüşler ve basından gelebilecek zararları önleyebilmek için tedbir almaya koyulmuşlardır. Gerçekte Fransız Ceza Kanunu, Fransızca'dan Türkçe'ye çevrilirken basınla ilgili maddeler Türk basınına uyarlanmış böylece ilk yasaklamalar başlamıştır (Topuz, 2003: 44).

1860'tan sonra Türkçe basının hareketlenmesiyle canlı bir döneme giren Osmanlı basını karşısında Bâbîâli; saltanatı, hükümeti, Osmanlı toplumunu oluşturan milletleri ve dinlerini saldırılardan koruyabilmek amacıyla daha keskin önlemlere gerek duymaktaydı. Bu amaçla, 1860 yılının başlarında özellikle yabancı basından şöyle bir taahhütname almaktaydı:

“Osmanlı hükümetini, diğer devletlerle ilişkilerini, memurların çalışmalarını eleştirmemek; başyazıları önceden Basın Bürosuna bildirip onaylatırmak; Basın Bürosunun onaylamadığı haberleri yayımlamamak; Avrupa gazetelerinde çıkan yazıları düzeltmek amacıyla Basın Bürosunca verilecek yazıları aynen yayımlamak.” (Koloğlu, 2010: 77).

Avrupa'da mutlakiyetçi rejimlerin gazabına uğrayan basının, mutlakiyetle yönetilmeye devam eden Osmanlı'da da iktidarın gazabına uğraması kaçınılmazdır. Osmanlı yöneticileri, basının gücünden büyük endişe duymuş, bu durum onları basın alanında bazı tedbirler almaya yöneltmiş ve basına hukuki bir düzen vermek aynı zamanda basın faaliyetlerin kanuni bir çerçeve içine almak amacıyla 1864'te Matbuat Nizamnâmesi adında bir basın tüzüğü çıkarmışlardır. Böylece, Osmanlıda gazetecilik

faaliyetlerini doğrudan düzenleyen ilk yasal nitelikli metin Matbuat Nizamnâmesi, olmuştur (Yılmaz, 2015: 138-139).

Aslında Matbuat Nizamnâmesi, Koloğlu'na göre ön sansürü tamamen kaldıran Osmanlı basın rejimini çağdaş ülkelerin düzeyine getirmek iddiasındaki bir girişim olarak görülmektedir. Bu nizamnâme ile hükümetin re'sen cezalandırma yetkisi kaldırılmış ve basın suçlarının yargılanması için Meclis-i Ahkâm-ı Adliye adında özel bir mahkeme kurulmuştur. Bu yapıyla nizamnâmenin Türkçe basını daha ileri bir düzene ulaştırdığını, yabancı basının sorumsuzluklarına ise sınırlama getirdiği görüşündedir (2010: 77).

1852 tarihli Fransız kanunundan yararlanarak hazırlanmış olan ve o zamanki Fransız basının rejimini, zihniyetini yansıtan bu basın tüzüğü, 1909 yılında kadar yürürlükte kalmaya devam etmiştir. Basın hayatına yenilikler getiren, düzenleyen ve gazete çıkarılmasıyla ilgili hükümler içeren bu ilk basın tüzüğü oldukça ayrıntılı hazırlanmıştır (İnuğur, 2005: 202).

Bunların dışında bu dönemdeki bir başka özellik ise gazetecilik mesleği ile geçimini sağlayan basın mensuplarının yavaş yavaş ortaya çıkmasıdır. Böylece memuriyetle gazeteciliğin bir arada yürütülme dönemi 1864'ten sonra kısmen sona ermiştir (İnuğur, 2005: 204).

Bu nizamnâmeden sonra bir başka yasaklama devreye girmiştir. Namık Kemal Tasvir-i Efkâr'da “Şark Meselesi” başlıklı yazısında, ülkenin içinde bulunduğu güç koşulları belirtmişti. Bu yazı bardağı taşıran son damla olarak görülmüştür. Çünkü Şark Meselesi başlıklı yazı 4 Kasım 1867'de yayınlanmış, Ali Kararname'nin tarihine bakıldığında ise 10 Kasım 1867'dir (Topuz, 2003: 46). Bu durumda tarihte Ali Kararname diye geçen bu kararların alınmasına sebep olan olay Şark Meselesi başlıklı yazı olmuştur.

Geçici olarak çıkartılmasına karşın Ali Kararname diğer tüzükler gibi 1909 yılına kadar yürürlükte kalmış ve buna dayanılarak da birçok gazete kapatılmıştır. Esasen kararname metninde, bazı gazetelerin ülke yararına aykırı olarak muzır fikirler ve haberler yayınladıkları ve imparatorluğun temel yapılarına saldırdıkları öne sürülmüştür (İnuğur, 2005: 205). Bu dönemde 12 gazete süreli olarak kapatılmış ya da yayını yasaklanmıştır. Ülke dışına da müdahale edilmiş 1876'da yayın yapan gazetelere ilk

sansür uygulanmıştır. Ali Paşa'nın fikir özgürlüğünü ortadan kaldıran kararnamesi üzerine, aralarında Namık Kemal, Ziya Paşa, Ali Suavi ve Ahmet Mithat Efendi'nin bulunduğu aydınlar yurt dışına kaçmışlardır veya sürgüne gönderilmişlerdir (Yılmaz, 2015: 140). Böylelikle yeni bir sansür anlayışını getiren bu metnin kimi aydınlar için sorun teşkil ettiği görülmektedir.

1876 Mayıs'ında ise Abdülaziz'in tahtan indirilmesi geçici bir özgürlük döneminin başlangıcı olmuş, sürgünler İstanbul'a dönmüşlerdir. Gazetelerde her türden yazılar çıkmaya başlamış, yeni gazeteler de yayınlanmıştır. V. Murat'ın üç aylık iktidarlık dönemi böyle bir hava içinde geçmiştir. Ardından tahta gelen II. Abdülhamit'te de aynı hava devam etmiştir. İlk Kanunu Esasi'nin, yani anayasanın ilan edilmesiyle de ortam büsbütün canlanmıştır (Topuz, 2003: 48).

İnuğur, kısa bir özgürlük dönemi olarak nitelendirilen bu dönemde de basını yine kısıntılar içinde değerlendirmiştir. Çünkü ilan edilen bu anayasanın 12. maddesi “Basın kanun dairesinde serbesttir.” demektedir. Ancak 1864 tarihli basın tüzüğü hala kaldırılmış değildi. Bunu yanında 1857 tarihli Basın Tüzüğü ve 1867 tarihli Ali Kararname de vardı. Bu durumda basının pek özgür olduğu kanısı söylenemezdi (2005: 255).

Osmanlı tarihinde İstibdat Dönemi olarak adlandırılan dönemde, Abdülhamit'in 30 buçuk yıllık diktatörlük dönemi Türk basınının en karanlık çağıdır. Abdülhamit tahta çıktından bir süre sonra güdümlü ve tekelci bir rejime yönelmiş, 20 Eylül 1877'de Sıkıyönetim Nizamnamesi ile de gerekli gördüğü zamanlarda gazeteleri kapatma yetkisini eline almıştır (Özbay, 2014: 113). Giderek sertleşen ortamda bir yandan Hayal dergisinde elleri ayakları zincirli Karagöz'e bu halin kanun dairesinde serbestlik olduğunu söyleyen Teodor Kasap hapse mahkûm edilmiş; diğer yandan da Meclis süresiz feshedilip hükümeti sorgulayan milletvekilleri sürgüne gönderilerek ülkede tam bir suskunluğun yerleşmesi sağlanmaya çalışılmıştır (Koloğlu, 2010: 99). Böylece o dönemde kapalı, baskıcı bir düzen oturtulmak istenmiştir.

Daha sonraları ise görünüşüyle sadece kitaplarla basılı evrakı kapsayan 1888 ve 1895 tarihli Matbaalar Nizamnameleri ile var olan bu şiddet basını da fazlasıyla tazyik etmeye başlamıştır. Bu son iki tüzükten 1888 tarihli olanı 1857 tarihli Basın Tüzüğü'nü ortadan kaldırarak, basılacak her şeyi denetim altına almıştır. 1895 tarihli de 1888

tarihli tüzüğü ilga etmiş ve basımevleri hakkında daha ağır hükümler getirmesine neden olmuştur (İnuğur, 2005: 260). Bu sebeplerle ortamın giderek sertleştiği anlaşılmaktadır.

Bu dönemde Koloğlu, çıkan gazeteler ve dergilerin sayısı açısından otuz yıllık bu dönemi, ikiye ayırmaktadır. İstanbul'da 1879-1887 arasında ki yıllarda ortalama 9-10 yeni yayının her yıl piyasaya çıktığı görülmekte ve bunlarda gazetelerden çok dergilerdir. Fakat Abdülhamit mizah dergilerine tüm yönetimi boyunca izin vermemiştir. Bu dönemin 1888'den 1908'e kadarki ikinci kısmında ise yılda ortalama ancak bir yeni yayın görülmektedir (2013: 63).

Meşrutiyetin ilan edilmesiyle İstibdat döneminin sona ermesi dönemin aydınlarına göre devletin kurtuluşu için önemli bir adım kabul edilmiş ancak sağlanan bu hürriyet ortamı fazla uzun sürmemiştir. Basın alanına getirilen fiili ve hukuki sınırlamalar nedeniyle Meşrutiyet ile birlikte gelen basındaki sayısal yükselme ve baskı sayısı artışı, düşmüştür. Bazı basın çevresinin de destek verdiği ve tarihte 31 Mart Olayı olarak geçen hareket ülke içerisindeki dengeleri alt üst ederken hürriyet ortamının sınırlandırılmasına da gerekçe gösterilmiştir (Güz, 2000: 54).

Ayrıca 28 Nisan 1909'da yaşanan bu olaydan çok kısa bir süre sonra, Mebusan Meclisinin basın özgürlüğünü sınırlayıcı yeni bir basın kanunu tasarısı hazırlandı. Bu tasarı gazeteciler arasında çok geniş tepkiler aldı ve tasarı her yandan saldırıya uğramaktaydı. Fakat meclis, uzun tartışmalara yol açan bu tasarıyı her şeye rağmen 14 Temmuz 1909'da kabul etmiş ve Basın Kanunu Tasarısı, 18 Temmuz 1909'da kesinleşmiştir. Genel hükümlerini o zamanki Fransız Basın Kanun'undan aktarılmış olan bu kanun birçok değişiklik ile 1931'e kadar, yani 22 yıl yürürlükte kalmıştır (Topuz, 2003: 85). Bu dönemde devlet, içte ve dışta büyük sorunlar yaşamış, Trablusgarp ve Balkan Savaşlarını Birinci Dünya Savaşı izlemiş, dünya savaşına Osmanlı Devleti'nin de katılmasıyla basın organlarına sansür gelmiştir (Güz, 2000: 54). Özellikle İstanbul'un işgalinden sonra hükümetin baskısı daha da şiddetlenmiş, bu baskının yanında birde işgal kuvvetlerinin sansürü eklenmiştir. Bunun üstüne Sultan VI. Mehmet Vahdettin'in imzasıyla yayınlanan 5 Ağustos 1336 (1920) tarihli başka bir kararname eklenip sansürün şiddeti daha da arttırılınca, İstanbul basını etkisini iyice yitirmiştir. Sansür kuralları gereği yazılar çıkartılınca gazetelerin birinci sayfası boş kalmış bu da gazetelerin şekillerinde kötü bir görüntünün oluşturmasına sebep olmuştur.

Aynı şekilde haber ve makalelerde istenmeyen yerler çıkartılınca bu durum haber ve makaledeki konu bütünlüğünü bozmuştur (Güz, 1991: 10-11). Buradan çıkartılacağı gibi Türk basınının üstünden sansür bir türlü kalkmamıştır.

İstibdat Devri, Meşrutiyet Devri ve Milli Mücadele'den sonra 29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet'in ilanı ile Türk Basını için de yeni bir devir başlamıştır. Ancak aradan bir buçuk yıl geçtikten sonra huzursuzluklar başlamış, Ankara Hükümeti'yle İstanbul basını arasında yaşanan gerginlik ve bazı doğu illerde meydana gelen Şeyh Said isyanı ile olaylar doruk noktaya ulaşmıştır. 4 Mart 1925'te hükümet bu isyanın bastırılması gerekçe göstererek Takrir-i Sükûn Kanunu'nu çıkarmıştır. Bu kanun Türkiye'de basın özgürlüğünün uzun süre için sonu anlamına geliyordu. Takrir-i Sükûn'la, basını kontrol altına almak yoluyla, yeniliklerin ve devrimlerin halka benimsetilmesinde propaganda aracı olarak görülmüştür (Yılmaz, 2015: 150).

Bu kanuna dayanılarak Halk Fırkası'na muhalif olan Terakkiperver Fırkasının destekçisi olan birçok gazeteyle (Tevhid-i Efkâr, Tanin, Vatan, vb.), sosyalist bazı yayınlar (Aydınlık, Orak, Çekiç, vb.) kapatılmıştır. Kapatılan bu muhalif basının yerine İstanbul'da Vakit ve Akşam'a ek olarak Yunus Nadi'nin Cumhuriyet'i ve Mahmut Soydan'ın Milliyet'i çıkararak iktidar partisi boşluğu doldurulmuştur. Basın, sürekli olarak CHP'nin sıkı kontrolü altında tutulmuş, 1945 sonunda çok partili düzene geçinceye kadar bu şekilde devam etmiştir. Dini yayınlara ise hiç izin verilmemiş, sola da Kemalist çizgiyi aşmamak kaydıyla göz yumulmuştur (Koloğlu, 2013: 117-118). Böylelikle bu dönemde muhalif olan basının üstünde bir denetim sağlanmaya çalışılmıştır.

14 Mayıs 1950 seçimleri bu konuda bir dönem başlangıcı olmuştur. Basın o ana kadar, büyük çoğunluğuyla Demokrat Partiyi sürekli desteklemiş, Demokrat Parti'ye ümit bağlamıştır. İktidara geldiğinde ilk ele alınan şey 1950 Basın Kanunu liberal bir kanundur. Bununla birlikte 1931 kanunu ve sonrasındaki değişikliklerle kurulan güdümlü rejim yıkılmış ve hükümetin basın üzerindeki denetimi neredeyse kaldırılmıştır. Fakat bu kısa tatil dönemi de uzun sürmemiş gerginlikler yaşanmaya başlanmıştır. Bu gerginliklerin başında ekonomik sorunlar gelmiş bunun yanında bir takım partililer görevlerini kötüye kullanarak yolsuzluklara yol açmışlardır. Bu durumda devlet üzerindeki baskı artmış, basın eleştirileri, saldırıları olduğu gibi

aktarmıştır (Topuz, 2003: 192-195). Basın bu gelişmeleri takip edip kamuoyuna ilettikçe halkın oy desteğine sahip olan Demokrat Parti, hoşnutsuzluğunu yasal ve idari önlemleri arttırmakla göstermiştir. Yasal önlemlerin artmasıyla bu gelişmeler, II. Dünya Savaşı dönemi basının durumunu anımsatacak şekilde gazeteleri denetleyen, 6-7 Eylül olayları sebebiyle ilan edilen sıkıyönetimi hatırlamak gerekmektedir. Böylece 1955 yılında gazeteler, yayın yasağını ne olduğunu tekrar hatırlamışlar, uyarılara uymama gerekçesi ile kapatılma cezasıyla karşı karşıya bırakılmışlardır (Alemdar, 2001: 202-205).

1960 yılını kadar bu durum bu şekilde devam etmiştir. 1970’li yılların sonuna gelindiğinde olaylar daha farklı bir boyut almış, yaşanan pek çok acı olayın yanı sıra, politik nedenlerden dolayı gazetecilerde öldürülmüştür. Bu durumlarla 12 Eylül 1980 askeri müdahalesinin eşiğine acı ve koşar adımlarla gelmiştir. Ülkedeki bu politik kutuplaşmadan, basın ve gazetecilerde direkt etkilemekteydi. 1980 sonrası dönemde, 24 Ocak Kararları, 12 Eylül Askeri Harekâtı, 1982 Anayasasının kabulü ve 1983 Genel Seçimleri basın ve gazetecilik alanını etkileyen ekonomik ve siyasal gelişmeler arasında verilebilir (Yılmaz, 2015: 171-172).

Bu gelişmeler ile beraber, 1980 sonrası dönem, gazetelerin kapatılma sıklığı ve gazetecilerin mesleklerinden men edilerek hapse düşmelerinin tedirginliği ile birlikte gelişen toplumsal içerikli mesajlar vermekten uzak kalmış, halkın sözcülüğünü yapmaktan vazgeçmiş bir medya olgusu ülke gündeminin ortasına getirilip bırakılmıştır (Gezgin, 2004: 10). Bu dönem basının asıl görevinden uzaklaştığı, farklı amaçlar içerdiği bir dönem olmuştur.

2002 itibaren ise iktidarda bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde ise yapılan en önemli değişiklik Basın Kanunu’nda olmuştur. Bakanlar Kurulu’nca 3 Mart 2004 günü kararlaştırılan 9 Haziran 2014 günü TBMM Genel Kurulu'nca kabul edilmiş ve 26 Haziran 2004 günü 25504 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Demokrat Partinin 1950 tarihinde çıkarılan Basın Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır (Yılmaz, 2015: 183).

Bunlara ek olarak son 20 yıllık sürece bakıldığında da, ülkede pek çok şeyin değişikliğe uğradığı kolaylıkla göze çarpmaktadır. Bu süreçte gerek ulusal gerekse uluslararası toplu durumda değişen ekonomik yapı ve toplumsal yaşam aynı zamanda

basının da değişimini etkilemiş ve tüm dünyadaki tekelleşme sorunu da yerini almıştır (Gezgin, 2004: 10-11).

1.4. Basın ve Siyaset İlişkisi

Kavramsal anlamalara değinilecek olunursa devlet işlerini yürütme, ülkeyi yönetme, devletlerarası ilişkiler kurma ve yürütme sanatına politika denilir. Arapça bir kelime olan siyaset ise at eğitimi anlamına gelmekte ve at bakıcısı olan seyis kelimesi de aynı köktendir. Bu kelime günümüz Arap toplumlarında rezil etmek anlamında kullanılmaktadır. Siyaset kelimesi Türk-Osmanlı geleneğindeki ifadesi devleti yönetme aynı zamanda devlete karşı işlenen suçlara ya da kamu düzenini sağlamak için verilen cezaları kapsamaktadır (Akyüz, 2009: 94).

Başka bir görüşe göre toplumda yaşayan insanlar arasında bir mücadele ve çatışma haline siyaset denilmektedir. Sosyo-ekonomik yapılarından dolayı farklı düşünceleri ve menfaatleri olan insanların arasındaki bu farklılıklardan doğan eğilimler ve çatışmalar siyaseti var eder. Meydana gelen bu çatışmalar ise ülkede hükümet kurabilmek için toplumdaki değerlerin paylaşılmasıdır. Bu şekilde insanlar fikirlerini ve amaçlarını uygulayabileceğini kanısındadırlar (Akyüz, 2009: 95). Bu durumda bu görüşe göre siyaset farklı fikirlere sahip insanların arasındaki anlaşmazlıklardan meydana gelmektedir.

Ana akım iletişim çalışmalarınca medyaya siyasal mekanizmaları kamu adına gözetleme görevi verilmiş ve bu medyanın oldukça politize ve muhalif bir örgütlenme yapısına sahip olduğu bir zamanda olmuştur. Medya ve siyaset arasında ilk başlarda oluşan halk adına denetim görevi ve medyanın siyasal süreçlere sağladığı destek çok uzun süreli olmamıştır (Gölcü, 2009: 83).

Siyasetçilerin seçmene ulaşmasında büyük bir görev üstlenen medya kamuoyu eğilimlerinin kamuoyu araştırmaları vasıtasıyla test edilmesi ve sonuçlarının halka ve siyasetçiye yansıtılmasında aracılık etmektedir. Bunu yaparken medyanın, sisteme yüklediği roller çerçevesinde hareket etmesi demokrasinin sağlıklı işlemesine katkıda bulunmaktadır. Fakat bazen de hedef kitlenin yönlendirilmesinde temel bir rol oynadığına için eleştirilmektedir (Güz, 2011: 34). Böylelikle medya halk ve siyasetçiler arasında bir araç rolü üstlenirken bazı zamanlarda bu rolün dışına çıkarak toplumun yönlendirilmesinde de etkili olmuştur.

Haber medyası siyasal aktörler ve medyanın politize edilmesi ardından yapısal dönüşümler yaşamasıyla medya ve siyaset arasındaki bağ yeni boyutlar edinmiştir. Böylece haber üretiminde kurumsallaşma ve profesyonel yapıların meydana gelmesi ile birlikte haberin toplumsal yapıda bulunan gerçekliği siyaseti var etme çabası olarak değerlendirilmiştir (Gölcü, 2009: 82).

Siyaset dünyası, medya tarafından kurulmakta ve sunulmaktadır. Ayrıca medya siyaseti eğlenceye dönüştürmekte, izleme oranını artırmak ve medya pazarında başarı kazanmak için bir eğlence aracı olarak şekillendirilmekte ve basitleştirip gösteriye dönüştürerek aktarmaktadır (Çebi, 2002: 25). Yönetilenler, yönetimin öz ve biçimiyle ilgili düşüncelerini iki şekilde aktarma yetisine ve yetkisine veya hakkına sahiptir. Bu ikisinden biri doğal ve biçimsel bir siyasal katılım olan oy verme biçiminde gerçekleşmekte iken diğeri ise salt seçim dönemlerinde değil yurttaşın her zaman düşüncelerini aktarma arayışına girmesidir ve bunda ilk tercih ettiği araç ise medyadır (Gezgin, 2014: 173). Medya, kamuoyu oluşturmak isteyen kurumların, örgütlerin, grupların etkili biçimde kullanabilecekleri biricik bir araçtır ve kamu algılamasını belirme, belirli motivasyonlar yaratma gibi faktörleri yönlendirebilendir (Anık, 1994: 99).

Bu süreçte basının kamuoyu oluşum aşamasındaki etkisi sebebiyle ortaya çıktığı gündün beri nasıl bir yönetim şekli olursa olsun bütün toplumsal yapılarda kendi görüşlerini halka benimsetmek isteyen siyasal aktörler tarafından hep göz önünde tutulmuştur. Bugün ise siyasetin baş aktörleri olan siyasal partiler, doğrudan devlet iktidarını ele geçirmeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple siyasal partiler ister iktidarda olsun isterse muhalefette olsun daima kamuoyunun desteğini almayı amaçlamışlardır. Basını bir araç olarak gören partiler bunu başarmak için basınla olan ilişkilerine de büyük önem vermişlerdir (Öksüz, 2007: 70). Siyasi elitler, bu hususta, kendilerine dinamik bir kamuoyu desteği oluşturabilmek ve karar verme sürecinde başarılı olabilmek için medya desteğine muhtaçtırlar. Aynı şekilde toplumsal hareketlilik ve elit dolaşım sürecinde medya, bilhassa siyasi elitlerin dönemi üzerinde epeyce etkili olmaktadır (Arslan, 2006: 6). Bu sebeple medya siyasi oluşum sürecinde rolü bulunmaktadır.

Bu rol ile birlikte kamuoyu oluşum aşamasında basın ve siyaset arasında karşılıklı bir etkileşim vardır. Siyasal iktidarlar, karar ve uygulamalarında basın yoluyla

kamuoyunun desteğini almayı amaçlarken basın kuruluşları da kamu ihalelerinde gözetilme, düşük faizli ve uzun süreli krediler, daha fazla ilan ve reklam geliri gibi ticari getirim beklentileri içerisinde girmektedir. Öksüz'e göre var olan bu etkileşimin ileri boyutlarında siyasetçilerin basın alanına yönelerek doğrudan o siyasal partiyi destekleyen parti gazeteleri yayınlamaktadır. Buna karşılık basın patronlarının da siyasal partiler kurup ellerinde bulunan güç ile siyasal iktidarı ele geçirmeyi amaçlamasının söz konusu olduğunu dile getirmektedir. Bu durumda siyasal gücün ve basın özgürlüğünün kötüye kullanılmasının demokrasiye zararlar vereceğini ifade etmektedir (2007: 71). Ayrıca iktidar sahiplerinin, varlıklarını devam ettirmek ve meşruiyetlerini sağlamak amacıyla düşünce ve inançlarının kamuoyuna duyurarak desteklerini almak hayati nitelik taşımaktadır (Yıldız, 1997: 481).

Bu durum günümüzde iletişim teknolojilerinin büyük ölçüde geliştirilmesiyle beraber medyanın ideolojik yapısı, tüm toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel demokratik kuruluşların faaliyetlerini ve iş yapma tarzlarını etkilemiş ve iletişim teknolojisinin girmediği herhangi bir kurum kalmamıştır. Ayrıca kitle iletişim medyası diğer üç gücün kapı ardındaki sistemi destekleyecek şekilde olan çalışmalarının yayınlarının yapılmasına girişmiştir (Erdoğan, 1999: 35).

Bu bağlamda, kitle iletişim araçlarının tarafsız ve nesnel hareket edemedikleri söz konusu olmaktadır. Çünkü demokratik sistemlerin sağlık bir şekilde yürütülmesi için kitle iletişim araçları ile toplum arasında düzenli ilişkilerin oluşturulması ile olmaktadır. Kitle iletişim araçlarının taraflı davranması ve subjektif haber vermesi gibi bir kanaatin oluşması durumunda bu araçların siyasal kişi, kurum ya da kuruluşlar ile ilgili vereceği haberlerin inandırıcılığının yitirilmesine ve idareyi denetleme görevin yerine getirmesini engelleyen bir durumun ortaya çıkmasına neden olur (Güz, 2005: 88).

Özet olarak medya ve siyaset arasındaki ilişki ortak yaşama ilişkisi şeklinde tanımlanmaktadır. Gazeteci bir nevi siyaseti haber kaynağı olarak görüp haber kaynağına ulaşmayı amaçlamaktadır. Siyasiler ise kendi söylem ve davranışlarının haber olmasını ve kamuya aktarılmasını istemektedir (Yüksel, 2001: 143). Bu sebeple karşılıklı bir uyum içindedirler. Ama çevreyici olan basından çok siyasettir. Onun için denilebilir ki, nasıl bir siyasi rejim var ise onun gibi bir basın gelişir. Bu nedenle hiçbir basın düzeni asla siyasi rejimden bağımsız düşünülemez (Arabacı, 2004: 109).

İKİNCİ BÖLÜM

2. BASIN TÜRLERİ

Basın kamuoyu için bir kitle iletişim aracı olmanın da ötesinde, toplumsal bir kurum olma niteliğini taşımaktadır. Basın kitlelerin en temel haber kaynağıdır ve haberin birey yaşamında kapladığı yer ile doğru orantılı bir kapsam ve etki alanına sahiptir. Bu kısımda, basının kavramsal boyutları hedef kitlesi açısından ulusal ve yerel olmak üzere iki temel hareket alanı içinde ele alınacaktır (Vural, 1999: 30). Ardından Türkiye’deki basının tarihsel gelişimi açıklanacaktır.

2.1. Ulusan Basın

Gazeteler belli alanlarda uzmanlaşırken, aynı zamanda haber ulaştıracakları, hedef kitleyi de belirlemektedirler. İşverenler, iş görenler, kadınlar, erkekler, çocuklar ve mesleklere yönelik bulunan gazetelerle birlikte, bazı gazeteler dar bir bölgeyi hedef almaktayken bazıları da ülke düzeyinde; giderek sınır ötesinde, yayıncılık faaliyetini sürdürmektedirler. Gazeteler bu amaç ve çabalarına göre ulusal gazeteler ve yerel gazeteler olarak kategorileşmektedir. Bu bağlamda gazetecilerin ulaştıkları okuyucu gruplarının özellikleri değişebilmektedir. Bazı gazeteler belirli bir yörede veya yörelerde basılarak, bir ülkenin tüm, yerleşim alanlarına dağıtılabilmekte ve içerikleri de bu dağıtım alanlarının genişliğine göre farklılık gösterebilmektedir (Bodur, 1997: 28).

Genellikle mesleki ve akademik dilde, Türkiye içi ve dışı dağıtımı yapılan basını, ulusal basın olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda bazı çevre ve kaynaklar ise yerel basın mensuplarının ulusal sıfatına yönelik, “Biz milli değil miyiz?” biçimindeki eleştirilerini göz önüne aldığı bu sebeple, yaygın basın deyimini kullanmayı yeğlediklerini ifade etmişlerdir (Girgin, 2009: 107). Böylelikle ulusal basın kavramının yerine yaygın basın kavramı da kullanılmıştır.

Bodur, ulusan basın kavramını “Bir toplumdaki insanların çoğunluğunu ilgilendiren konulara yer veren ve yayınlarını yine nüfusun çoğunluğuna ulaşabilecek, hizmet ağını oluşturmuş basın kuruluşudur” şeklinde tanımlamaktadır (1997: 29). Bu tanım çerçevesinde ulusal basın, ülkedeki tüm insanları ilgilendiren bir içeriğe sahip olan ve dağıtım alanı mümkün olduğunca toplumun tüm kesimi kapsayacak şekilde hizmet veren basındır.

Bir başka yaklaşımla Vural'a göre ulusal basın "Merkezi İstanbul'da bulunan, ülke nüfusu düzeyinde yayın, yayım ve dağıtım yapan, yüksek baskı sayısı, izleme ve dinleme oranlarına sahip basın kuruluşları" olarak adlandırılmıştır (1999: 40).

Ulusal basın bu çerçevede Girgin'e göre, "Merkezleri İstanbul'da bulunan, ülke çapında sürekli ve düzenli olarak dağıtım yapılarak satışa sunulan yüksek tirajlı gazeteler" olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'deki ulusal basın, büyük bir oranda İstanbul basını olma niteliğini göstermekten başka ileriye gidememiştir (2009: 107). Bu tanımlamadan anlaşılacağı gibi ulusal basın, İstanbul'da kurulan kesintisiz ve koordineli bir şekilde dağıtımını tüm ülke geneline yapan basın olarak adlandırılmaktadır.

Aslında gazeteciliğin Türkiye'deki tarihsel sürecine bakıldığında, ulusal kurtuluş savaşı dönemi dışında hep tek merkezli ama ulusal düzeyde etkinliği olan bir özellik göstermektedir. Bu açıdan İstanbul ulusal basın için hep merkez olmuştur. Ama burada göz ardı edilmemesi gereken önemli bir detay bulunmakta ve bu da İstanbul'da ilk Türkçe gazetenin yayınlanmasından önce, Osmanlı toprakları içinde, çeşitli kentlerde çeşitli gazetelerin yayınlanmış olması durumudur (Vural, 1999: 40).

Ülke, ulusal sayılan basının bu merkezi biçimi ve tutumuyla neredeyse yalnızca İstanbul'u yaşamakta; okumakta; İstanbul haberlerini ve yaşamını aslında satın almaktadır. Bu yapısıyla ulusal basın, tüm serzenişlere ve tartışmalara rağmen, hak etmediği bir yüksek baskı sayısına sahip olmanın yanında beklenilenden fazla satma başarısını da göstermektedir (Girgin: 2009: 108).

Toparlanacak olursa, genel merkezi İstanbul'da bulunmakta olan işçi sayısı, yayım ve donanım açısından imkânları olan, sürekli ve düzenli yayımlanan baskı sayısı yüksek gazeteler olarak da tanımlanabilen ulusal basın bütün ülke kamuoyuna hitap etmektedir. Bu açıdan Türkiye içi ve dışında dağıtım yapılan basın ulusal basın olarak adlandırılmaktadır (Yıldırım, 2012: 23).

2.2. Yerel Basın

Osmanlı döneminde yayımlanan vilayet gazeteleri Türkiye'de yerel basının başlangıcı sayılabilecek ilk gazete örnekleridir. Daha sonraları gazeteler yerel basın taşra basını, Anadolu basını ya da mahalli basın biçiminde kategorilere ayrılmıştır (Erdem, 2007: 112).

Yerel basın kavramı yaygın olmayan, coğrafi olarak tüm ülkeye dağıtılmayan, ulusal okuyucu kitlesine ulaşmayan mekânsal veya coğrafi kavramlara gönderme yaptığı gibi, taşra gazeteleri gibi mekânsal tanımdan bir yaşam biçiminin temsili gibi kültürel aidiyet ekseninde merkez çevre bağlamında da tanımlanmaktadır. Aynı zamanda vilayet basını olarak da adlandırılmaktadır. Yerel basın kendi içinde merkeze ait olmamayı ve coğrafi sınırlılığı bulundurmaktadır. Bununla birlikte ulusal basında yer almayan bir içeriği bölgesel gündemi de temsil etmektedir. Bu yönüyle ulusal basında kendine yer bulamayan haber ve konuları okur kitlesine yerel basın aktarmaktadır (Yaşın, 2009: 1). Bu durumda yerel basın ulusal basına göre bulunduğu bölge ile ilgili daha ayrıntılı bilgi vermektedir.

Vural, kavram ve kapsam olarak yerel basını “Sınırları dar ve tanımlanmış bir yörede o yöre halkını bilgilendirmeye (haberdar etmeye), eğitmeye, eğlendirmeye ve yöre kamuoyunun serbest oluşumunu sağlamaya yönelik yayıncılık faaliyeti içinde bulunan, aynı zamanda yöre halkının iletişim kurumu özelliğini taşıyan araç ya da araçlar bütünüdür. ” şeklinde tanımlarken, İstanbul dışındaki kent, kasaba ve köylerde, buldukları yöre ile sınırlı etkinlik gösteren, hedef kitlesini yalnızca yörede yaşayan insanların oluşturduğu ve sınırlı sayıda okura sahip basın kuruluşlarını da yerel basın olarak ifade etmektedir (1999: 44).

Girgin, yerel basın kavramını, yalnızca belirli bir bölgede yayımlanan ve okunan, ulusal haberlerden farklı olarak yerel haberlerin ve konuların yer aldığı gazeteler ya da genel olarak bir kasaba ya da kentte yaşayan insanları ilgilendiren haberlerin yer aldığı ve o kentte yayımlanan gazete olarak da tanımlamaktadır (2009: 114). Böylelikle yerel basın Girgin’e göre kısaca bir yörede çıkan ve o yöredeki kişileri ilgilendiren basın olarak tanımlanabilir.

Yüksel, ülke genelinde daha dar dağıtımı olan bir veya birkaç il ya da ilçedeki okura ulaşan, belirli il ya da bölgeyle ilgili haberlerin yoğunlukta bulunduğu basılı periyodik yayınların bütününe yerel basın olarak tanımlamaktadır. Yerel basında belirli il, ilçe ya da bölgelere yönelik sorunlar ele alınıp tartışılmaktadır. Türkiye’de hemen hemen bütün illerde bu tür yayınlar vardır. Yerel basında aynı zamanda ülke genelinde yaşanan sorunların tartışıldığı, haber olarak yer verildiği de görülebilmektedir (2001: 7).

Yerel basın, dağıtımda bulunduğu bölgede, bireylerin genel sorunlarının çözümüne yardımcı olmak, yayın yaptığı yörede bireyler arasında olumlu ilişkiler yaratmak, yerel anlamda kamuoyunun oluşmasına katkıda bulunmak ve bunlarla beraber yerel yönetimleri de birazda olsa denetleyerek, kamu lehine çalışmaktadır (Dinçer, 2017: 256). Ulusal basına göre daha dar bir hedef kitlesi bulunan yerel basının aynı zamanda çoğunlukla yayınlandığı il, ilçe ve beldelerin haberlerine yer veren günlük, haftalık ya da aylık olarak yayınlanan basındır. Yerel basın, bulunduğu yörenin gündemdeki konulara öncelik vermekte ve yerel sorunları ön planda tutmakta, yayımlandığı yöredeki yerel kamuoyuna yönelik faaliyetler gerçekleştirmektedir. Bundan dolayı yerel basın bölgesel sorunlar üzerinde etkindir ve sorunların yerinde çözümü bakımından önem arz etmektedir (Yılmaz 2009: 136). Böylece yerel basın bölge sorunlarını ulusal gündeme taşıyabilmekte ve çözüm arayışında etkili olabilmektedir.

Bodur, yerel basının ulusal basından ayrı bir özelliği olduğunu ifade etmektedir. Ulusal basın olayları dünya ve ülke bazında değerlendirip gazetede yer alacak haberleri seçerken geniş kitlelerin ortak ilgi alanlarını göz önünde bulundururken, yerel basının ise daha dar çevredeki olaylara değinmektedir. Ulusal basının bir kaç satırla geçtiği haberleri yerel basın, en ince ayrıntısına kadar vermekte ve işte bu özelliği ile yerel basının karşısında bir üstünlüğü söz konusu olmaktadır (1997: 39).

En az ulusal basın kadar önemli işlevler üstlenen yerel basın araçlarının en büyük nitelikleri, hedef kitleleri olan yöre insanları ile daha yakın bir iletişim ve yüz yüze bir etkileşim içerisinde bulunmalarıdır (Vural, 1999: 41).

Sezgin yerel basının işlevlerini üç ana başlık altında toplamaktadır. Bu işlevler şu şekilde sıralanmaktadır;

- Yöneten-yönetilen ilişkisi çerçevesinde kamu hizmetlerinin sağlıklı ve doğru biçimde halka duyurulması ve denetim, yönetenin halk adına denetlenmesi, kamuoyu yaratılması yerel basının üstlendiği işlevler arasındadır.

- Beldelerde yerel yönetimler tarafından yapılan hizmetlerinin duyurulmasıyla beraber yerel yönetim-yurttaş ilişkisinin sağlanması yerel basının önemli sorumluluklarındandır.

- Yaygın basının işlevlerinden biri olan eğitim işlevi; yerel basında toplumsal kimliğiyle önem kazanmaktadır. Ulusal iradenin doğru ve amaca uygun yansımada

gerekli demokrasi kültürünün yerleştirilmesi, yerel basının en önemli işlevlerinden birisidir (2007: 177-178).

Bunlarla birlikte yerel basın, yayımladığı haberler, fotoğraflar ve ele aldığı sorunların yanında kentin ihtiyaçlarını, kentteki sosyal ve kültürel etkinliklerle ilgili ilettiği bilgilerle yaşanan yer duygusunu ve yaşadığı yerin bir parçası olduğu düşüncesini bireye kazandırmaktadır. Günümüz koşullarında yerel basın yöre halkının kimliğini korumak, haklarına sahip çıkmak, yöreye saygın bir konum kazandırmak görev ve yükümlülüklerini almış durumdadır (Yıldırım, 2012: 25). Bu işlevlerle yerel basın bireylere aitlik duygusunu hissettirmekte ve kent için önem atfetmektedir.

Yerel basınla ilgili yapılan tanımlamalar toparlanacak olursa yerel basın; sınırları belirli bir yörede bulunan ve faaliyet gösteren, gazetecilik mesleğinin gerektirdiği görevleri ve işlevleri bu yörede ifa eden ve bu doğrultuda sorumluluklar taşıyan, yöre halkının gözü, kulağı, dili olurken aynı zamanda yerel kamuoyunun oluşmasına katkılarda bulunan bir araçtır. Bununla beraber yerel yönetimleri denetleyen, yaptığı haberler ve faaliyetler neticesinde gerek yöredeki insanlar ve gruplar arasında, gerekse yöre halkı ile yerel yönetimler arasında iletişim ve koordinasyonun sağlanmasına, yöredeki sosyal hayatın düzenlenmesine yardımcı olandır. Özellikle yörede halkın politik bilinçlenmesinde ve siyasal hayata katılımında önemli roller üstlenerek, demokrasinin özümsemesine ve sağlıklı bir şekilde işleyebilmesine elzem katkılarda bulunan kitle iletişim araçlarıdır (Bekiroğlu, 2008: 134).

2.3. Türkiye’de Yerel Basının Tarihsel Gelişimi

Türkiye’deki tarihsel gelişimine baktığımızda yerel basının, yaygın basına benzer bir gelişim seyrinde olduğu görülmektedir.

Öncelikle yerel basın tarihi incelendiğinde, gazetelerin çok büyük bir bölümü yerel olarak doğmuştur ve bazıları ekonomik ve teknolojik gelişmelerden yararlanınca da yerel özelliklerini terk ederek ulusal, hatta Avrupa’daki bazı gazeteleri hatırlamak gerekirse uluslararası olmuşlardır. Örneğin, bugün bakıldığında ulusal nitelik taşıyan, hatta Avrupa’da bile baskı yapan birçok Türk gazetesinin, ancak 1960’lı yılların başlarında İstanbul dışına gerçek anlamda dağıtım yaptıkları görülmektedir (Girgin 2009: 115). Böylece gazetelerin aslında ilk başlarda yerel olarak doğdukları görülmektedir.

İlk olarak ise 1840-1849 yılları arasındaki uygulamanın ışığı altında hazırlanan Eyalet Meclisleri Nizamnamesi, Ocak 1849'da yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelik dokuz bölüm ve 68 madde biçiminde düzenlenmiş ve 1864 Vilayet Nizamnamesi'nin çıkarılmasına kadar yürürlükte kalmıştır (Girgin 2009: 44).

Yerel basının ilk öncüleri olarak Osmanlı döneminde yayınlanan vilayet gazetelerini alabiliriz. Türkiye'de vilayet gazetelerinin gelişmesindeki en önemli adım 7 Kasım 1864'te mahalli idarelerle ilgili düzenlemeler çerçevesine Eyalet Sistemi'nin kaldırılarak yerine Vilayet Sistemi'nin getirilmesi ve bu doğrultuda her vilayette kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir basımevinin kurulmasının öngörülmesidir. Bu basımevlerinin temel amacı valiliklerin kırtasiye gereksinimlerini karşılamaktır ve bu basımevlerinde resmi yayınların yanı sıra özel kişilerin de yayın yapmaları ilkesi kabul edilmiştir. Bu şekilde vilayet gazetelerinin yayımı ve gelişiminin önü açılmıştır (Yılmaz, 2009: 136).

Bununla birlikte bu dönemde en önemli kültür atılımı şüphesiz her vilayette açılan matbaalardır. Açılan bu matbaalarda yıllıklar, takvimlerin yanında dini, edebi ve bilimsel kitaplar da basılmıştır. Aynı matbaalar resmi vilayet gazetelerinin çıkarılmasında kullanılmıştır (Bodur, 1997: 42).

Suriye'deki iç kargaşaları bastırmak için olağanüstü yetkilerle görevlendirilen Fuat Paşa da Beyrut'ta 1860'ta, çıkmakta olan "Hadikat al-Ahbar" adlı Arapça gazeteyi, yerel yönetimin resmi sözcüsü haline getirmiştir. Bu şekilde Türkçe-Arapça olarak ilk vilayet gazetesi yayımlanmıştır (Koloğlu, 2013: 31). Vilayet gazetelerinin önü açılmıştır.

Bundan sonra çıkartılan ikinci yerel gazete ise 14 Mart 1865'te Tuna Vilayeti'nde Tuna Valisi Mithat Paşa tarafından çıkartılan ve Türkçe-Bulgarca yayımlanan Tuna gazetesidir (Atabek, 2005: 64).

Bodur ise Tuna gazetesini Anadolu dışında çıkartılan ilk yerel gazete olarak ele almaktadır. İkinci yerel gazete olarak Tuna'dan sonra 1866 yılında Erzurum'da yayınlanan Envar-ı Şarkiye'dir. Bu gazetenin giderleri de yine devlet tarafından karşılanmıştır (1997: 42). Bu durumda Bodur'a göre Türkiye'de ki ilk yerel gazete Envar-ı Şarkiye'dir.

Vilayet gazetelerinden bazılarının adları ile yayımlandıkları dil, kuruluş yeri ve tarihleri şu şekildedir:

YIL	VİLAYET	AD	DİL
1860	Beyrut	Hadika al-Ahbar	Türkçe-Arapça
1865	Tuna	Tuna	Türkçe-Bulgarca
1865	Şam	Suriye	Türkçe-Bulgarca
1866	Trablusgarp	Trablusgarp	Türkçe-Arapça
1867	Halep	Gadir el-Fırat	Türkçe-Arapça
1867	Girit	Girit	Türkçe-Rumca
1868	Edirne	Edirne	Türkçe-Rumca
1868	İşkodra	İşkodra	Türkçe
1868	Yanya	Yanya	Türkçe-Rumca
1869	Diyarbakır	Diyarbakır	Türkçe-Ermenice
1869	Bursa	Hüdavendigâr	Türkçe-Ermenice
1869	Halep	Fırat	Türkçe-Arapça
1869	Konya	Konya	Türkçe-Rumca
1869	Selanik	Selanik	Türkçe-Rumca
1869	Selanik	Selanik	Bulgarca-Yahudice
1869	Trabzon	Trabzon	Türkçe-Rumca
1869	Bağdat	Zevra	Türkçe-Arapça
1871	Prizren	Prizren	Türkçe-Sırpça
1872	Kastamonu	Kastamonu	Türkçe
1872	Adana	Seyhan	Türkçe-Rumca
1872	Yemen	Yemen	Türkçe-Arapça
1873	Manastır	Rumeli	Türkçe
1874	Ankara	Ankara	Türkçe
1874	İzmir	Aydın	Türkçe
1876	Hersek	Neretva	Türkçe-Sırpça
1877	Prishtine/Üsküp	Kosova	Türkçe-Sırpça

1878	Sivas	Sivas	Türkçe
1882	Rodos	Cezair-i Bahri Sefid	Türkçe-Rumca
1884	Manastır	Manastır	Türkçe
1884	Musul	Musul	Türkçe
1888	Beyrut	Beyrut	Türkçe-Arapça
1903	Kudüs	Kudüs	Türkçe-Arapça
1908	Hicaz	Hicaz	Türkçe-Arapça

(Girgin, 2009: 46).

Birkaçının isimlerinin verildiği vilayet gazeteleri, günümüz anlamında bir yerel gazetecilikten çok devletin yeni yapılanmasının bir parçası olarak görülmektedir. Gerçekte bahsi geçen yayınlar, aslında yüksek yönetici kadrolar için çıkarılmıştır. Burada ki amaç, üst düzey yöneticilerin yapılan yeni düzenlemeleri öğrenmelerini sağlamaktır. Bu sebeple, Osmanlı'da yayımlanan ilk gazeteler, bireyi devlet karşısında desteklemek ve istemlerini yansıtmak yerine, devleti güçlendirmeye yöneliktir. Dolayısıyla dördüncü güç olmak niteliğinden uzak bir yapıya sahiptiler (Aydeniz, 2007: 12). Ve böylelikle vilayet gazeteleri halkın taleplerinden çok devlet destekleyici bir tutum sergilemişlerdir.

Bu vilayet gazetelerinde, öncelikle padişahla ilgili haberler yer almaktadır. Bunun yanında kamu görevlilerinin atama, yükselme ve ödüllendirilmeleri, yeni yasa, yönetmelik düzenlemeleri, hükümet, vilayet ve kamu kuruluşlarının çalışmaları, demiryolu, yol, telgraf hattı yapımları, sağlık konuları, yerel okul sınavları ve ödül dağıtma törenleri yer almaktadır. Ayrıca hacıların gidişi, et, ekmek fiyatları, şiddetli yağmur ve kar yağışları, doğal afetler, kolluk kuvvetlerinin başarıları, valilerin konuşmaları ve yazıları, savaşlar, yeni silahlar, buluşlar, yabancı konsolosların gezileri, vilayet gazetelerinde yer verilen haberler arasındadır (Girgin, 1997: 20).

Yerel basın Osmanlı'da II. Abdülhamit döneminde görece daha yaygınlık göstermiştir. O dönemde yerel gazeteler günlük olaylara da yer vermemelerine rağmen, bazı vilayet gazeteleri sadece yönetimin kararıyla ve yöneticilerle ilgili haberlere yer veriyorlardı. Padişah II. Abdülhamit söz konusu olan bu gazetelerden rahatsızlık duymuştur. Bunun üzerine II. Abdülhamit 1889'da bir genelge yayınlatarak vilayet gazetelerinin ve İstanbul gazetelerinin belirli konuların dışına çıkmamaları talimatını

vermiştir (Atabek, 2005: 65). Bu şekilde vilayet gazetelerini kısıtlama yoluna gidilmiştir.

1908 yılında Meşrutiyet'in ilan edilmesiyle hem yerel hem de ulusal gazetelerin sayılarında artış olmuştur. Bu dönemde yerel ve ulusal basın, tekdüzelikten kurtulmuş ve devlet baskısının olmadığı düşünce platformlarına dönüşmüştür. Ancak bu şekilde basın gerçek anlamda toplumun iletişim kurumu olma işlevini üstlenmiştir (Bodur, 1997: 44). Bu durumda Meşrutiyet döneminden önce yerel basın, asıl görevini pek yerine getirememiştir.

Maalesef ki bu özgürlük ortamı fazla devam etmedi. En başta İstanbul'da yaşanan 31 Mart olayı ve daha sonra birbirini takiben ortaya çıkan savaşlar basını olumsuz biçimde etkiledi ve bu sebeple mürekkep, kâğıt gibi temel baskı malzemelerini bulamaz hale geldi. Bu nedenle gazeteler zaman zaman farklı ebatlarda, hatta farklı renklerdeki kâğıtlarla yayınlanır duruma geldi. Baskı sayısı az olan çoğu gazete yayını durdurmak zorunda kaldı (Duman, 2007: 82).

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasından sonra, 25 Ağustos 1914 tarihli geçici yasa ile askeri sansürün izni olmadan ordu hareketleriyle ilgili haberlerin yazılması yasaklanmıştır. Bu yasaklamalar ile mütareke dönemine kadar tam suskun bir basın oluşturulmuştur. I. Dünya Savaşı'na (1914) girildiği sırada, Osmanlı Devleti'nin ülkede yayımlanan dergi ve gazete sayısı 73'tür. 1915 yılında bu sayı 6'ya düşmüş, 1916'da 8 olmuş, 1917'de 15'e, 1918'de de 71'e yükselmiştir (Girgin, 1997: 26).

Ardından Milli Mücadele başladığında Osmanlı basınının iki gruba ayrıldığı görülmektedir. Bir tarafta özgürlük ve bağımsızlıktan yana milli mücadeleye destek verenler, diğer tarafta, padişah ve saray yanlısı olarak, milli mücadeleye destek verenleri ve katılanları vatan hainliği ile suçlayanlar bulunmaktadır (Girgin, 1997: 31). 1918-1923 yıllarını içinde barındıran bu dönemde iki merkez bulunmaktadır; merkezi İstanbul'da bir Osmanlı hükümeti, bir de merkezi Ankara'da TBMM hükümeti. Osmanlı hükümeti işgal kuvvetleriyle birlikte hareket etmekte, TBMM hükümeti ise, ülkenin bağımsızlığı için Kurtuluş Savaşı'nı yürütmekteydi. Dolayısıyla basında bu durumda İstanbul basını ve Anadolu basını olmak üzere iki merkezde gruplaşmıştır. İstanbul basınında bölünmeyi yansıtan farklı gruplaşmalar görülmektedir. İstanbul'da yayınlanan gazetelerin bazıları, Mustafa Kemal'in Anadolu'da yönettiği Kurtuluş

Savaşı'nı destekliyordu. Fakat Osmanlı hükümetinin 5 Şubat 1919 tarihli kararnamesiyle kurulan ve işgal kuvvetlerinin buna eklenen ve hatta şiddetlendiren sansürleri yüzünden cesur ve bilinçli bir yayın yapamıyorlar, gerektiği şekilde seslerini duyuramıyorlardı. Bu sebeple mütareke döneminde gazeteler, bir yandan hükümetin bir yandan da işgal kuvvetlerinin sansürü altına girmiştir (Gündüz, 2007: 90-91).

Topuz'a göre ise Anadolu'da Milli Mücadele'nin doğup gelişmesinin yanı sıra bir de Milli Mücadele Basını doğmuş ve gelişmiştir (200: 118). Bu durumda bu döneme özgü basının ortaya çıktığı görülmektedir.

Kurtuluş Savaşı'nın başlamasından sonra yerel gazetelerin sayısında belirgin bir şekilde artış olmuştur. Anadolu'nun farklı illerinde yeni gazeteler ortaya çıkmış ve bu gazetelerin çıkış tarihlerine göre sıralaması şöyledir:

Doğru Söz (1919/ Balıkesir), *İzmir'e Doğru* (1919/ Balıkesir), *Açık Söz* (1919-1932/ Kastamonu), *İrade-i Milliye* (1919-1921-Sivas), *Ahali* (1919-1922/Edirne), *Güneş* (1919/ Samsun), *Adana'ya Doğru* (1919/Kayseri), *Trakya* (1919/Edirne), *Mefkure* (1919/ Ankara), *Erciyes* (1919/Kayseri), *İbret* (1919-1920/Konya), *Dertli* (1919-1926/Bolu), *Emel* (1920-1928/ Amasya), *Anadolu* (1920-1922/Antalya), *Amali Milliye* (1920-1923/ Maraş), *Aydın İli* (1920/Nazilli), *Yeni Gün* (1920-1924/Ankara), *Hakimiyet-i Milliye* (1920-1934) *Söz Birliği* (1920-1921/Afyon), *Yeni Dünya* (1920-1921/Eskişehir), *Yeni Giresun* (1920/Giresun), *Türkoğlu* (1921/Bolu), *Hayat* (1921/Samsun), *Emek* (1921/Ankara), *Misak-ı Milli* (1921/ 1923/Kayseri), *Yeşilyurt* (1922/ Artvin), *Satvet-i Milliye* (1922/Elazığ) (Erdem, 2007: 114).

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında Anadolu basını, büyük yararlar sağlamış bir basındır. Kurtuluş Savaşı yılları Türkiye'de yerel basının halkla bir olduğu ve aynı zamanda en etkin olduğu bir dönmedir. Mustafa Kemal Atatürk yerel gazeteleri fazilet adaları olarak adlandırmıştır. Yerel gazeteler o dönemde hem kurtuluş hareketinin öncülüğünü yapmış hem de Anadolu'nun düşman işgali karşısında gösterdiği direnişin sesi olmuştur. Kemal Atatürk yürüttüğü kurtuluş mücadelesini sürekli yayın organlarıyla desteklemiş, mesajlarını Anadolu insanlarına o dönemin güç koşullarında yayımladığı gazetelerle duyurmuştur (Atabek, 2005: 65). Böylece yerel basının Kurtuluş Savaşı döneminde etkin bir yol oynamış, halkın sesi olmuştur.

Anlaşılacağı gibi yerel basın, Kurtuluş Savaşı döneminde Türk halkına moral vermek, bilgilendirmek, milli mücadelenin teşkilatlanmasını sağlamak ve işgal güçlerine karşı direniş gösterilmesi için kamuoyu oluşturmak adına birçok önemli işlev

üstlenmiştir. Atatürk ve silah arkadaşlarının verdiği ulusal bağımsızlık mücadelesinde; siyasi ve askeri alanda sağlanan başarı Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasını sağlamakla birlikte, gazetecilik alanında Milli Mücadele basını ve Mütareke basını arasındaki savaşın da Milli Mücadele basınının üstünlüğü ile sonuçlanması, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerine atılan güçlü bir harç olmuştur (Gündüz, 2007: 98). Bu açıdan toplumsal konularda halkın bir olabilmesi için yerel basın son derece önem atfetmektedir.

Bu bağlamda ele alındığında kurtuluş savaşı sırasında halkın örgütlenmesi açısından oldukça etkin bir rol oynayan yerel gazeteler; Cumhuriyet döneminde de inkılâpların hayata geçirilmesinde önemli görevler üstlenmişlerdir (Yılmaz, 2009: 136-137). Bu açıdan Millî Mücadele'den 1928'e kadar uzanan yıllar da oldukça verimli yıllar olarak geçmiştir. Niceliğe bakıldığı zaman Millî Mücadele yıllarında yani 1919-1922 arasında Anadolu'da en az 141 süreli yayın organı çıkmış, daha önceki tarihlerde basın hayatına girip Millî Mücadele yıllarında da yayınına devam edenler de eklenince bu sayı 163'e ulaşmıştır. Bunların neredeyse hepsi devam eden savaş ortamıyla ilgili haber ve yorumları paylaşmak amacıyla oldukları için daha ziyade günlük, haftada iki ya da haftalık olarak yayımlanmışlardır. Ama hemen hemen hepsi fikir ağırlıklı olmalarıyla gazeteden çok dergiye yakın yayınlardır (Polat, 2002: 9).

Dönemin yerel basını olumsuz olarak etkileyen gelişme ise Harf Devrimi'dir. Latin harflerine geçiş, İstanbul ve Ankara'da olmasa bile Arap-Osmanlı harfleriyle okuyup yazan Anadolu insanı için sorun olmuş ve bu nedenle yerelde çıkan birçok gazete okursuzluk nedeniyle kapanmıştır (Sönmez, 2012: 22). Eski harflerden yeni harflere devreden süreli yayın organlarının tamamı ise, sadece 70'tir. 1930-1943 arası, yalnız yerel basın için değil genel basın için de Cumhuriyet'in en verimsiz yıllarıdır (Polat, 2002: 10).

Türkiye'de 1919-1938 yıllarına gelecek olursak bu dönemde toplam 582 gazete yayımlanmış ve bunlardan 176'sı İstanbul'da 406'si ise Anadolu'da çıkarılmıştır. Bu gazetelere bakıldığında İstanbul'da yayımlananların %60'ı siyasi içerikli iken bu oran Anadolu basınında %83'tür. Bu dönemde Ankara'da yayımlanan gazeteler en fazla 5-6 bin tiraj yapmaktaydı. Yine söz konusu dönemde en fazla yerel gazete 54 adetle İzmir'de çıkartılmıştır. Bu gazeteler özel reklam gelirlerine sahip olmadıklarından

dolayı resmi ilan dağıtımının başladığı 1937'ye kadar hükümetten maddi destek olarak yayın hayatlarını sürdürebilmişlerdir (Atabek, 2005: 66).

Taşrada yayımlanan gazetelerin illere göre dağılımı ise, İzmir 54, Trabzon 28, Adana 27, Ankara 25, Bursa 24, Samsun 16, Eskişehir 13, Kastamonu 12, Gaziantep 11'dir. 11 ilde 1'er gazete çıkartılırken, 10 ilde ise hiç gazete çıkarılmamıştır (Girgin, 1997: 35).

Taşra basınının gelişiminde sivil toplum örgütlerinin önemli payı bulunmaktadır. Türk Ocağı ve onun yerine kurulan Halk Evleri ve bunlarla aynı yapıda bir meslek kuruluşu olan Muallimler Birliği, Türkiye kültür hayatına önemli bir canlılık getiren dergileri yayımlamışlardır. Türk Ocağı tespit edildiği kadarıyla taşrada eski harflerle 6 dergi yayımlamıştır. Bunlar; Altın Yurt (Adana), Birlik (Sivas), Ocak (Konya), Türk Gençleri (İzmir), Türk Bahçesi (Sinop) ve Ana Türk Yurdu (Giresun). Halkevleri 1932-1950 arasında, 65 adet dergi çıkarmasına karşın bunların sadece 6 tanesi İstanbul'a aittir. Öğretmenlerin meslek birlikleri adına çıkarılan dergiler için bir sayı verilmiyor ancak 1922-1930 yılları arasında çoğu ilde böyle bir çalışma olduğu söylenmektedir (Polat, 2002: 11).

Demokrat Parti'nin 1950 yılından sonra iktidarda güçlü konuma gelmesi, kendi yandaşlarına basına yardımı adı altında maddi çıkar sağlaması, gazetecilik meslek ve kültür eğitimi olmayan matbaa sahibi ve parti örgütlerinde görevli kişilerin gazete çıkarmasına neden olmuştur. Bu durumda maddi kaygıyı ön planda tutan gazete sahiplerinin, kamusal görev anlayışıyla gazete çıkarması gibi bir beklenti olsa da bu olanaklı değildir (Bodur, 1997: 45). Özellikle Türkiye'nin, yalnızca gazeteciliğin söz konusu olduğu 1946-60 arası çok partili siyasi hayata girildiği dönemde sayısal anlamda tam bir sıçrama gösteren yerel basın, aynı zamanda gittikçe sorunlarının kronikleştiği ve iyice işlevsizleştiği bir anlamda yardıma muhtaç hale gelen bir yapıya sahip olmuştur (Vural, 1999: 122). Bu durumda bu dönemde nicelik artmış fakat nitelik düşmüş, yerel basın verimsizleşmiştir.

1960 darbesinden sonra ise, yerel basını ilgilendiren en önemli gelişme 2 Ocak 1961'de kabul edilen 195 Sayılı Basın İlan Kurumu'nun Teşkiline Dair Kanun'un yürürlüğe girmesidir. Basın İlan Kurumu'nun kurulmasıyla birlikte resmi ilanlarının belirli kıstas ölçütler göz önünde bulundurularak ve eşit biçimde dağıtılması

sağlanmıştır. Bu durumda yerel basın da ciddi bir mali kaynağa kavuşmuş ve resmi ilan alabilecek kadar dayanabilen gazeteler batmaktan son anda kurtulmuştur. Resmi ilanların çekiciliği ile bu yıllarda Anadolu'da aynı II. Meşrutiyet'te olduğu gibi bir yayın bolluğu yaşanmıştır. 1964 yılında, sadece Ankara'da çıkarılırken günlük gazete sayısı 34'e ulaşmışken 66 il ve 138 ilçede çıkan günlük gazete sayısı 322'ye, haftalık gazete sayısı ise 205'e ulaşmıştır (Sönmez, 2012: 23).

Türkiye'de yerel basın tüm zorlu koşullara rağmen yinede henüz ulusal gazetelerin doğru düzgün dağıtılamadığı 1970'li yıllara kadar yayınlandıkları yörede halkın haber almada en önemli kaynağı durumuna gelmiş ve halkla birleşerek kamuoyu oluşturmada etkin bir araç olmuştur. Bu yıllar ile Türkiye'de gazete basımı alanındaki teknolojik gelişmeler, dağıtım alanındaki ilerlemeler ve renkli basının etkinliğini arttırarak toplumun daha geniş kitlelerine ulaşabilmesi, ulusal düzeyde dağıtım yapan basının ülke genelindeki gücünü artırırken yerel basını da sıkıntıya sokmuş, zayıflatmıştır (Atabek, 2005: 67). Yaygın basının renkli gazete sayfaları karşısında kötü baskı teknikleri, fotoğrafı olmayan sayfalar ve çoğu kötü Türkçe ile yazılmış yazılar içeren bu gazeteler, yavaş yavaş güç kaybetmeye başlamıştır. 1980 yılından öncesi ulusal haber yapan gazetelerin taşra baskı sayıları artmıştır. Bazı gazeteler bölge sayfaları açarak şehirlerdeki en küçük titreşimi sayfalarında yer vermeye başlamışlardır. Zor anlarda Kurtuluş Savaşı gibi bir mücadelede, büyük çabalar gösteren bu gazetelerden kimleri, 1980'li yılların dejenere olan siyaset ortamının da etkisiyle günümüzde, ülke ve ulus çıkarlarından korumaktan çok kişisel çıkarlarını gözetmeye öncelik vermişlerdir. Bu gazeteler kimi güç odaklarının sözcüleri ve koruyucuları durumuna getirilmiştir (Erdem, 2007: 115). Böylelikle önceden toplum için önem taşıyan durumlarda son derece önemli olan yerel basın, bir anlamda giderek işlevsizleşmiştir.

1990'lı yıllarda üst seviyeye ulaşan ve günümüzde de etkisini devam ettiren tekelleşmeyle küçük ölçekli ve düşük bütçeli pek çok gazete büyük medya holdingleri tarafından satın alınmıştır. Bu durum yerel basında da kendini göstermiş, yerel ölçekte güçlü olan taşra sermayesi, yerel basın-yayın organlarını himayesine almak ve bundan beslenmek istemişlerdir (Sönmez, 2012: 24).

Günümüzde ise yerel basın ekonomik ve teknolojik yapılanmanın artmasıyla birlikte sıkıntı altına girmiştir. Bu zorluklar karşısında işlevlerini yerine getirmeye çalışan yerel basın, ulusal düzeyde yaygın dağıtım yapan gazetelerin gücü karşısında rekabette giderek geri kalmakta, okuyucu kaybetmekte ve sonuç olarak hayatta kalma mücadelesi vermektedir (Atabek, 2005: 68).

Günümüze kadar yayın hayatını sürdüren yerel gazetelere gelecek olursak bu gazetelerin en eskisi Yeni Asır ve Yeni Adana'dır. En eski yerel gazete olan Yeni Asır 1895'te Selanik'te kurulmuş ve sonra yayını İzmir'de sürdürmüştür. Yeni Adana'nın ise ilk deneme sayısı 9 Eylül 1918'de basılmış, sonra 25 Aralık 1918'de de yayına başlamıştır. En uzun geçmişi olan diğer yerel gazeteler de şunlardır; Antalya 1922, Bartın 1924, Trakya'da Yeşil Yurt 1922, Yeşil Giresun 1925, Kayseri'de Ülker 1927, Elazığ'da Turan 1930, Siirt 1937'de yayın hayatlarına başlamıştır (Topuz, 2003: 383).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. 7 HAZİRAN VE 1 KASIM GENEL SEÇİMLERİNİN YEREL BASINA YANSIMASI ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZ: TUNCELİ EMEK GAZETESİ ÖRNEĞİ

Üçüncü bölümde seçimlerle ilgili olduğu düşünüldüğü için öncesinde iki seçim arasında yaşanan olaylar haber şeklinde verilmiştir. Ardından çalışmada incelenen gazete sayfalarının analizleri verilmiştir. İncelenen haberler gazetenin belirlenen tarihler içinde bütün sayfalarında bulunan seçimle ilgili haberleri kapsamaktadır.

3.1. Metodoloji

Bu kısımda çalışmayı oluşturan ana sorulara yönelik bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca araştırmada hangi yöntemle ilerlenileceği ve neden bu yöntemin neden tercih edildiği açıklanmıştır. Evren ve örneklem ile araştırmanın sınırlılıkları netleştirilmiştir.

3.1.1. Araştırma Modeli

Çalışmanın kuramsal çerçevesi literatür taraması yapılarak oluşturulmuştur. Uygulama bölümü ise içerik analizi yöntemi ile incelenerek veriler elde edilmiştir. İçerik analizi, metinlerin ya da başka anlamlı bir konunun kullanıldığı bağlamlara yönelik anlamlı ve geçerli çıkarımlar yapabilmek için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Krippendorff, 2004: 18). İçerik analizinin, bugün en iyi tanımlanmış tanımı olarak, sosyal bilimsel amaçlar için metne ya da diğer sembolik materyallere uygulanan herhangi bir metodik ölçüm olarak görürüz (Robertson, 1997: 14). Aslında sözel, yazılı ve diğer materyallerin objektif ve dizgesel bir biçimde incelenmesine imkân veren bilimsel bir yaklaşımdır (Güven vd., 2016: 21). Birçok amaç doğrultusunda kullanılan içerik analizinde elde edilmek istenen sonuçlar hem mesajın kendisi ile ilgili olabilir hem de mesajı gönderen ya da mesajın muhatapları ile de ilgili olabilmektedir (Özdaşlı ve Çelikkol, 2013: 5).

3.1.2. Evren ve Örneklem

Yapılan bu araştırma için yerel dağıtımda bulunan gazete üzerinden örneklenmiştir. Bu doğrultuda Tunceli’de bulunan Emek gazetesi incelenmiştir.

3.2. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri Arasında Türkiye’de Yaşanan Belli Başlı Olaylar

Yaşanan bazı olaylar gündemdeki seçimi etkileyebilmektedir. Yapılan seçimlerde toplumların seçim tercihlerini anlayabilmek için yaşanan gelişmelerin göz önünde tutulması gerekir. Bu sebeple bu bölümde 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 tarihleri arasında yaşanan bazı olaylara yer verilmiştir. Haber olarak aktarılan olaylar meydana gelme tarihlerine göre bir sıra izlemektedir. İki seçim arasında yaşanan bazı olaylar şu şekildedir;

3.2.1. KCK Ateşkesin Bittiğini Açıkladı

KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanlığı, 11 Temmuz 2015 tarihinde yaptığı açıklamayla 2012 sonunda fiilen başlatılan ve 2013 yılında ise kamuoyuna duyurulan ateşkesin sona erdiğini bildirdi. t24’ün haberine göre KCK yaptığı yazılı açıklamada, gerilla güçlerinin büyük bir sorumluluk duygusu ve özenle çatışmasızlığa uyduğunu ifade etti. Ayrıca açıklamada Türk devletinin ateşkese uymadığı ve sürekli çatışmalara yol açacak edimlerde bulunduğu dair ifadelere yer verildi (t24.com.tr).

3.2.2. Dolmabahçe Mutabakatı Reddedildi

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 17 Temmuz 2015’te yaptığı açıklamada HDP’yi eleştirdi ve Dolmabahçe Mutabakatı ifadesini kabul etmediğini dile getirdi. Erdoğan, açıklamasında BBC’nin verdiği habere göre Türkiye’nin birliğine ve beraberliğine kastedenlerin ve birliğini hazmedemeyenlerin olduğunu ifade etti. Sözlerine, bayram gibi yaşamak istediklerini fakat ülkenin güneydoğusunun bayramı yaşayamadığını ekledi. Bölgede barajların bombalandığını ve bu durumda parlamentoda temsil kabiliyeti gören uzantının elinden geleni yapması gerektiğini belirtti (www.bbc.com).

3.2.3. Şanlıurfa’da Patlama Oldu

Şanlıurfa’nın Suruç İlçesi’nde, 20 Temmuz 2015 tarihinde saat 11.50’de büyük bir patlama meydana geldi. Kobani’nin yeniden inşası için toplanan Sosyalist Gençlik Dernekleri Federasyonu üyelerinin basın açıklaması sırasında canlı bombanın kendini infilak ettirmesiyle meydana gelen patlamada 31 kişi öldü, 100’den fazla kişi de yaralandı (www.cumhuriyet.com.tr).

3.2.4. Çözüm Süreci Buzdolabına Kaldırıldı

11 Ağustos 2015'te Necdet Özel'e Devlet şeref madalyası Tevcih töreninde konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Yeni Şafak'ın verdiği habere göre o dönemde artan PKK terör eylemleri ile ilgili açıklamada bulundu. Erdoğan, çözüm sürecinin terörü şımartma süreci olarak düşünmediklerini, çözüm sürecinin şunda buzdolabında olduğunu açıkladı (www.yenisafak.com).

3.2.5. Cizre'de Sokağa Çıkma Yasağı İlan Edildi

Şırnak'ın Cizre ilçesi'nde 4 Eylül 2015 tarihinde saat 20.00'dan itibaren ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı ilan edildi. Valilikten yapılan açıklamada terör örgütü mensuplarının yakalanması ve halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması sebebiyle 5442 sayılı il idaresi kanununun 11/c maddesi gereğince Cizre ilçesinde 4 Eylül 2015 günü saat 20.00'dan geçerli olmak üzere sokağa çıkma yasağı ilan edildiği kamuoyuna duyuruldu (www.sabah.com.tr).

3.2.6. Dağlıca Saldırısı

TSK'ya göre Dağlıca'da 16 asker şehit oldu ve 6 asker ise yaralandı. Genelkurmay Başkanlığı'nın internet sitesinden yapılan açıklamaya göre 06 Eylül 2015 tarihinde Dağlıca-Yüksekova yolunun ulaşımına açılması amacıyla operasyon yürütüldüğü ifade edildi. Hürriyet'e göre açıklamada operasyonda "daha önceden bölücü terör örgütü mensubu bir grup terörist tarafından yol kenarına yerleştirilen el yapımı patlayıcıların patlatılması ile iki zırhlı aracımız ağır hasar görmüş, araçlarda bulunan kahraman 16 silah arkadaşımız şehit olmuştur" şeklinde ifadeler yer aldı. Ayrıca açıklamada altı silah arkadaşlarının ise hayati tehlikesi olmayacak şekilde yaralanmış olduğu ve yaralıların tedavilerine hâlihazırda devam edildiği dile getirildi (www.hurriyet.com).

3.2.7. Iğdır'da Polis Aracına Bombalı Saldırı

8 Eylül 2015 tarihinde Iğdır'dan, Dilucu Sınır Kapısı'nda görevli polis memurlarını götüren servis minibüsü ile koruma görevi yapan otomobilin, Milliyet'in verdiği habere göre "Aralık ilçesine bağlı Hasanhan Köyü yakınlarından geçişi sırasında PKK'lı teröristler yola önceden döşedikleri yaklaşık bir ton bombayı uzaktan kumanda ile patlatılması" ile saldırı oldu. Saldırıda 13 polisin şehit olduğu bilgisi verildi (www.milliyet.com.tr).

3.2.8. Ankara Saldırısı

Ankara’da 10 Ekim 2015’de KESK, DİSK, TMMOB ve TTB tarafından düzenlenen barış mitinginde iki büyük patlama gerçekleşmişti. Ankara Tren Garında toplanan ve Sıhhiye’ye yürümeye çalışan kitlenin toplanmaya çalıştığı Gençlik Parkı bölgesinde yaşanan patlamalarda 90’ın üzerinde kişi hayatını kaybetti, 400’e yakın kişi de yaralandı. Daha sonra bu sayı artmış, saldırıda 103 kişinin hayatını kaybettiği bilgisi verildi.

Saldırıda Birgün’e göre polisin çok fazla noktaya panzer yerleştirdiği ve ambulans giriş çıkışlarına da engel olduğu söylenildi. Ayrıca polisin yaralılara yapılan müdahaleye izin vermediği ve gaz bombalarıyla saldırdığı bilgisi paylaşıldı (www.birgun.net).

3.2.9. Davutoğlu’nun Beyaz Toroslar İfadesi

Başbakan Ahmet Davutoğlu, 20 Ekim 2015’de Van’da miting yaptı. 7 Haziran seçimlerinde 1 milletvekili çıkarabilen Ak Parti’nin mitingine Başbakan Yardımcısı Cevdet Yılmaz ve Ak Parti Van milletvekili adayları da katıldı. Evrensel’e göre beklenen ilginin olmaması sebebiyle miting saati ertelendi ve miting yerinden duyulabilecek bir yakınlıkta bulunan bir grup Kürtçe sloganlar attı.

Davutoğlu, mitingdeki konuşmasında Ak Parti’nin iktidar olmazsa neler olacağına değindi. Konuşmada, 90’lı yılların simgesi haline gelen ve faili meçhul cinayetlerde ya da kaçırılma olaylarında kullanılan beyaz Toroslu ifadeler yer verilip “AK Parti iktidardan indirilirse buralarda terör çeteleri dolaşacak, beyaz Toroslar dolaşacak” şeklinde bir konuşma yapıldı (www.evrensel.net).

3.3. Bulgular ve Yorum

Çalışmanın bu aşamasında Tunceli ilinde yerel dağıtımda bulunan Emek gazetesi, 7 Haziran 2015’te yapılan genel seçimlerinin iki hafta öncesi (25 Mayıs-7 Haziran) ve bir hafta sonrası (8 Haziran-14 Haziran) 7 Haziran seçim dönemi olarak ele alınmıştır. 1 Kasım 2015’te yapılan genel seçimin iki hafta öncesi (19 Ekim-1 Kasım) ve bir hafta sonrası (2 Kasım-8 Kasım) 1 Kasım seçim dönemi olarak ele alınmış olup seçimden önceki günler seçim öncesi seçimden sonraki günler seçim sonrası dönem olarak ayrılmıştır.

Gazete, 7 Haziran seçim dönemi olarak 25 Mayıs-14 Haziran tarihleri ve 1 Kasım seçim dönemi olarak 19 Ekim-8 Kasım tarihleri arasında toplam 42 gün boyunca incelenmiştir. Bu sürede yerel gazetede seçimle ilgili toplam 87 haber bulunmuş ve bu 87 haber içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir (Bazı haberlerin ana konusunu birden fazla parti oluşturmakta ve bu sebeple bir haber için birden fazla parti ele alındığından analiz sonucunda bu sayı 208 olarak görülebilir. Fakat bu sayı haberlerde kaç kez parti adlarını geçtiğini göstermektedir.). Bazı analizlerde önemli görüldüğü için sadece dört ana partinin (diğer partilere göre Ak Parti, CHP, MHP ve HDP aldığı oy oranı bakımından fazla olduğu için ana parti denilmiştir) verileri tablolaştırılmıştır.

3.3.1. Yerel Gazetede Ana Partilerin Yer Alış Sıklığı

7 Haziran, 1 Kasım genel seçimlerinin incelendiği bu kısımda Emek gazetesinin sayfalarında yer verdiği partilerin frekans dağılımları ve yüzdeleri ile ilgili tablolar bulunmaktadır. Bu tablolarda haberin ana konusunu oluşturan partiler ele alınarak tablolar oluşturulmuştur.

3.3.1.1. 7 Haziran Seçim Döneminde Partilerin Frekans Analizi

İlk olarak gazetenin sayfalarına konu olan Ak Parti (Adalet ve Kalkınma Partisi), CHP (Cumhuriyet Halk Partisi), MHP (Milliyetçi Hareket Partisi) ve HDP'nin (Halkların Demokratik Federasyonu) 7 Haziran genel seçim öncesi ve sonrası frekans analizleri ve yüzdelerine yer verilmiştir.

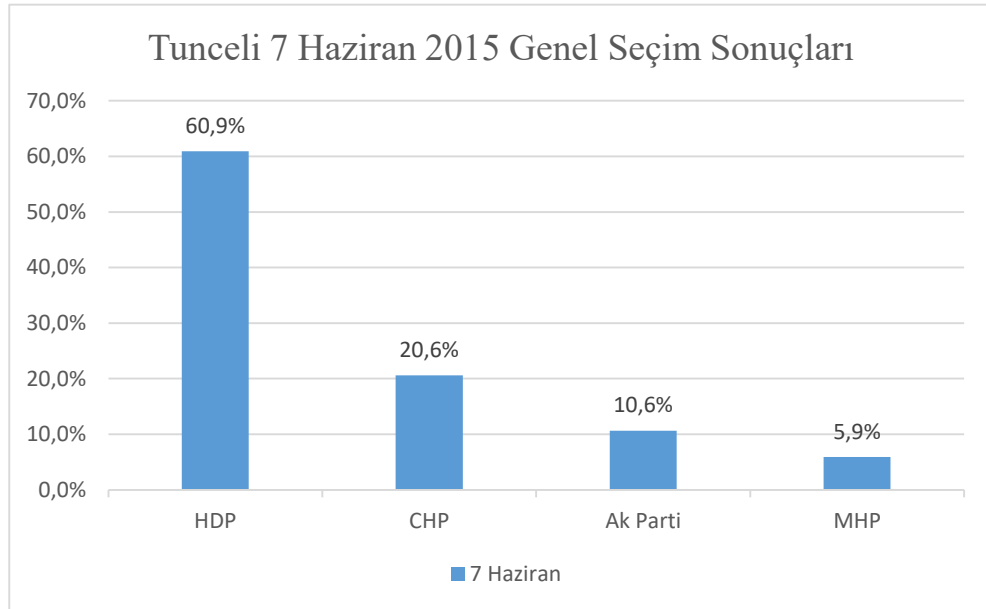
Tablo 3. 1. 7 Haziran Seçim Döneminde Ana Partilerin Frekans Dağılımı

7 Haziran Genel Seçimi		Parti				Toplam
		Ak Parti	CHP	MHP	HDP	
Seçim Öncesi (25 Mayıs - 7 Haziran)	Frekans	7	16	5	15	43
	Yüzde	%8,4	%19,1	%6,0	%18,1	%51,8
Seçim Sonrası (8 Haziran - 14 Haziran)	Frekans	9	8	8	15	40
	Yüzde	%10,8	%9,6	%9,6	%18,1	%48,2
Toplam	Frekans	16	24	13	30	83
	Yüzde	%19,3	%28,9	%15,7	%36,1	%100,0

Tablo 1’de birinci seçim olan 7 Haziran genel seçimlerinin seçim öncesi dönemi incelendiğinde küçük bir farkla en yüksek orana CHP %19,13 ile 16 kez habere konu olarak sahip olmuştur. Ardından HDP %18,1 ile 15 kez, Ak Parti %8,4’le 7, MHP ise en düşük oranı alarak %6,0’la 5 kez konu olmuştur. Seçim sonrası dönemde ise verilere bakıldığında CHP’de büyük değişiklik yaşanmıştır. CHP’nin tekrar edilme sıklığı 8’e, yüzdesi %9,6’ya düşmüştür. Diğer partilere bakıldığında 15 kez ele alınan HDP seçim sonrası dönemde de aynı oranda konu olmuştur. Fakat burada %18,1 ile en yüksek orana sahiptir. Ak Parti 9 kez ele alınarak %10,8, son olarak MHP 8 kez ele alınarak %9,6 oranına sahip olmuştur.

Seçim öncesi ve seçim sonrası döneme bakıldığında partiler arasında tekrar edilme sıklığı küçük oranlarda değişmiştir. HDP’de hiç değişiklik yaşanmadığı gözlemlenmektedir. HDP’nin seçim öncesinde olduğu gibi seçim sonrasında da etkin olmasına 7 Haziran 2015 genel seçimlerinde barajı aşmasının neden olduğu kanısı oluşmaktadır. CHP’nin ise aksi bir durum yaşayarak yaklaşık yarı yarıya bir düşüş yaşadığı görülmektedir. CHP’nin bu düşüşünde seçim öncesinde miting yapması ile gündeme geldiği ve seçim sonrasında ise bu mitinglerin olmamasının etkisinin olduğunu göstermektedir.

Grafik 3. 1. Tunceli 7 Haziran 2015 Genel Seçim Sonuçları

Grafik 1, Emek gazetesinden elde edilen veriler ile 7 Haziran 2015 Genel Seçim sonuçlarını karşılaştırmak için oluşturulmuştur. Tablo 3.1.’deki veriler ile 7 Haziran

genel seçimi ele alındığında elde edilen veriler Tunceli'nin 7 Haziran 2015 genel seçim sonuçları ile paralellik göstermektedir. Grafik 1'e bakıldığında 7 Haziran genel seçimlerinde Tunceli seçim bölgesinde HDP'nin %60,9 oranı ile ilk sırada olduğu görülmektedir. CHP ise %20,6 ile ikinci sırada yer almıştır. CHP'yi takiben Ak Parti, %10,6 oranını almış, MHP ise %5,9 oranı ile en düşük oyu almıştır (ntv.com.tr). Bu seçim sonuçları Emek gazetesinden elde edilen veriler ile karşılaştırıldığında benzer sıra izlemektedir. HDP 30 kez tekrar edilerek tekrar edilme sıklığı en fazla olan parti olmuştur. Ardından CHP 24, Ak Parti 16 ve MHP'nin 13 kez tekrar edilerek gazeteye konu olduğu görülmektedir.

3.3.1.2. 1 Kasım Seçim Döneminde Partilerin Frekans Analizi

Emek gazetesinin Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'nin 1 Kasım 2015'te yapılan ikinci seçimdeki frekans dağılımı verilmiştir.

Tablo 3. 2. 1 Kasım Seçim Döneminde Ana Partilerin Frekans Dağılımı

1 Kasım Genel Seçimi		Parti				Toplam
		Ak Parti	CHP	MHP	HDP	
Seçim Öncesi (19 Ekim -1 Kasım)	Frekans	2	1	1	3	7
	Yüzde	%5,4	%2,7	%2,7	%8,1	%18,9
Seçim Sonrası (2 Kasım -8 Kasım)	Frekans	8	7	5	10	16
	Yüzde	%21,6	%18,9	%13,5	%27,0	%81,1
Toplam	Frekans	10	8	6	13	37
	Yüzde	%27,0	%21,6	%16,2	%35,1	%100,0

Tablo 2'deki verilere bakıldığında seçim öncesinde toplamda 4 partinin sadece 7 kez adı geçmiştir. Sırasıyla ele alındığında en yüksek değere sahip olan HDP'nin frekans değeri 3 ile %8,1 orana, Ak Parti'nin 2 ile %5,4 orana, CHP'nin ve MHP'nin ise 1 frekans değeri ile %2,7 orana sahiptir.

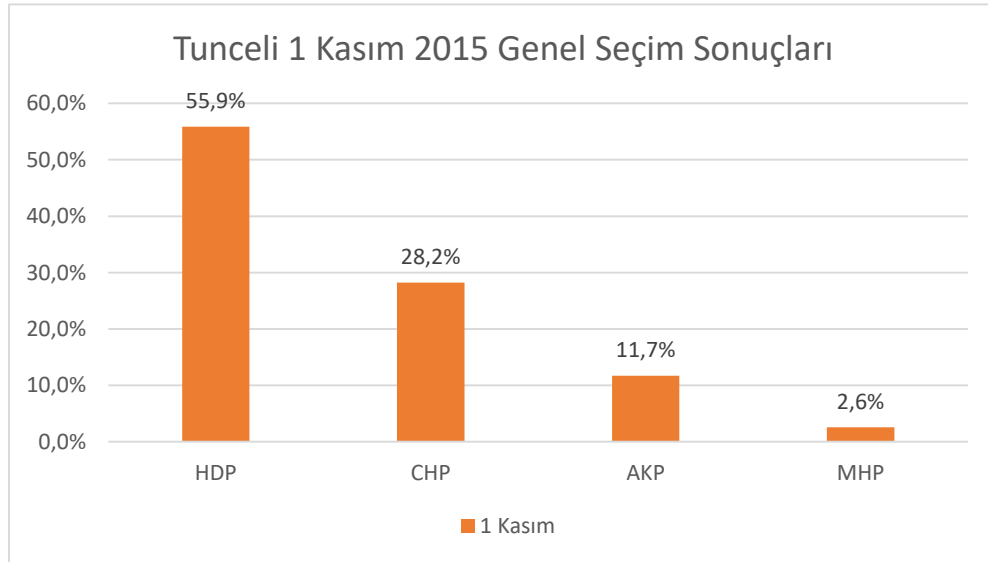
Seçim sonrası partilerin adlarının geçme sıklığı bakımından sıraları seçim öncesi ile aynıdır. Seçim öncesinden farklı olarak bu dönemde seçimle ilgili haber sayısı artış göstermiştir. Yine aynı şekilde en yüksek frekans oranı %27,0 (n=10) ile HDP'ye aittir.

Ardından Ak Parti ise seçim sonrasında %21,6 (n=8), CHP %18,9 (n=9), MHP %13,5'dir (n=5).

1 Kasım genel seçiminde de 7 Haziran genel seçiminde olduğu gibi toplam %35,1 (n=3) ile HDP en çok yer almıştır. Aynı şekilde MHP'de 7 Haziran seçiminde yer alışı oranına yakın bir oran olan %16,2 (n=6) ile en az yer almıştır. Fakat 7 Haziran seçimin aksine toplama bakıldığında ikinci sırada CHP değil, %27,0 (n=10) gibi bir oranla Ak Parti yer almaktadır. CHP ise %21,6 (n=8) oranında adı geçmiştir. İki seçim karşılaştırıldığında Ak Parti ve CHP'nin oranları yer değiştirmiş gibi durmaktadır. İlk seçime göre ikinci seçimde HDP ve CHP'nin yer alışı sıklığı düşerken MHP ve özellikle Ak Parti'nin bu seçim döneminde daha fazla adı geçmiştir.

1 Kasım genel seçimine bakıldığında 7 Haziran seçimine oranla 1 Kasım seçiminde, seçimle ilgili haber sayısı oldukça az olduğu için frekans değerleri düşüktür. Özellikle seçim öncesinde bu durum daha fazla görülmektedir. Seçimden önce yaşanan olayların gazetenin seçimle ilgili haberlere yer vermesini veya yaşanan olaylardan sonra partilerin etkinliklerini azalttığını ve bu durumunda gazeteye yansıdığı düşüncesini yaratmaktadır.

Grafik 3. 2. Tunceli 1 Kasım 2015 Genel Seçim Sonuçları

Tablo 2'de elde edilen veriler ile karşılaştırılması için Tunceli 1 Kasım 2015 Genel Seçim Sonuçlarını içeren Grafik 2 oluşturulmuştur. Grafik 2'deki yüzdeler bakıldığında en fazla oyu %55,9 oranıyla HDP almıştır. Ardından %28,2 oranıyla CHP, %11,7 oranıyla Ak Parti ve %2,6 oranıyla MHP gelmektedir

(ntv.com.tr). Tunceli İlinin politik bakışını yansıtan bu veriler Tablo 2’de yerel gazeteden elde edilen veriler ile karşılaştırıldığında gazetede 1 Kasım genel seçimlerinde en fazla tekrar edilen parti HDP, en az tekrar edilen parti MHP olması sebebiyle benzer görülmektedir. Fakat Grafik 2’deki seçim sonuçlarına bakıldığında ikinci sırada CHP’nin yer aldığı görülmekteyken Tablo 2’de gazeteden elde edilen verilerde ikinci sırada Ak Parti’ye yer verildiği görülmektedir. Gazetenin 1 Kasım genel seçimlerinde 7 Haziran genel seçimlerine göre Ak Parti’ye daha fazla yer vermiştir. Seçim sonuçlarında ikinci sırada Ak Parti yer almasa da ikinci seçime göre Ak Parti’nin oylarının arttığını görmekteyiz.

3.3.1.3. İki Seçim Boyunca Adı Geçen Partilerin Genel Frekans Analizi

Tablo 3’te 42 gün boyunca yerel gazetede adı geçen partilerin frekans analizi yapılmıştır. Şehrin siyasi tercihlerinin yerel gazeteye yansımını görmek açısından bu tablo önem taşımaktadır.

Tablo 3. 3. İki Seçim Boyunca Adı Geçen Partilerin Frekans Dağılımı

Parti	Frekans	Yüzde
Ak Parti	26	%12,5
CHP	32	%15,4
MHP	19	%9,1
HDP	43	%20,7
DBP	3	%1,4
DHF	2	%1,0
EMEP	1	%0,5
DSP	5	%2,4
DP	5	%2,4
LDP	2	%1,0
DYP	3	%1,4
TURKP	3	%1,4

AP	3	%1,4
BTP	3	%1,4
HKP	4	%2,9
KP	6	%2,9
MP	4	%1,9
SP	6	%2,9
VP	4	%1,9
MEP	3	%1,4
YP	3	%1,4
HAK- PAR	3	%1,4
HAP	4	%1,9
HEPAR	1	%0,5
HAS	1	%0,5
TKP	1	%0,5
MMP	1	%0,5
BBP	2	%1,0
Parti Yok	15	%7,2
Total	208	%100,0

25 Mayıs-14 Haziran ve 19 Ekim-8 Kasım tarihleri arasında Emek gazetesinin yapmış olduğu haberlerde toplamda 208 kez parti adı geçmiştir. Bu haberlerde 43 kez adı geçen HDP, %20,7 ile en yüksek orana sahiptir. 32 defa adı geçen CHP'nin oranı %15,4 'tür. 26 kez adı geçen Ak Parti'nin, bu seçimler döneminde gazetede ki oranı %12,5'tir. 19 haberde adı geçen MHP, %9,1 oranına sahiptir. MHP'yi takiben 6 frekans değeri ile KP (Komünist Parti) ve SD'nin (Saadet Parti) %2,9 oranında geçmiştir. 5 haberde adı geçen DP (Demokrat Parti) ve DSP (Demokratik Sol Parti), %2,4

oranındadır. 4 Haberde adı geçen HKP (Halkların Kurtuluş Partisi), MP (Millet Partisi), VT (Vatan Partisi) ve HAP (Hak ve Adalet Partisi), %1,9 oranına sahiptir. 3 haberde adı geçen MEP (Merkez Parti), YP (Yurt Partisi), HAK-PAR (Hak ve Özgürlükler Partisi), %1,9 oranına, 2 haberde adı geçen BBP (Büyük Birlik Partisi), %1,0 oranında, EMEP (Emek Partisi), HEPAR (Hak ve Eşitlik Partisi), HAS (Halkın Sesi Partisi), TKP (Türkiye Komünist Partisi), MMP (Milliyetçi ve Muhafazakâr Parti) ise 1 haberle %0,5 oranında yer almıştır. Seçimle ilgili 15 haberde ise parti ismi kullanılmamıştır.

7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimleri sürecinde gazetenin en fazla yer verdiği partinin HDP olduğu görülmektedir. Ardından sırasıyla CHP, Ak Parti, MHP ve ardından KP ve SD takip etmektedir. Bununla birlikte Komünist Parti'nin Türkiye'de aldığı oy oranı bakımından 5.sırada (www.ntv.com.tr) yer alan Saadet partisiyle aynı orana sahip olması yerel gazetenin KP'nin varlığını dikkate aldığı ve buna bağlı olarak da Tunceli ilinde KP'nin varlığından söz edebileceği kanısını oluşturmaktadır.

3.3.2. Yerel Gazetede Ana Partilerin Seçimlere Göre Habere Konu Olma Şekli

Bu uygulama alanında gazetenin 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerinin seçim öncesi ve seçim sonrası dönemlerinde Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'nin habere konu olma şekillerini analiz etmek için oluşturulmuştur. Seçim sonucu, toplumsal olaylar, seçim vaatleri, terör olayları, seçim eleştirisi, seçimi olumlama, seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyle röportaj ve halkla röportaj gibi konuların kullanımını analiz edilmiştir.

3.3.2.1. Haziran Genel Seçimi

3.3.2.1.1. Seçim Öncesi Dönem

Bu bölümde 7 Haziran genel seçimlerinin seçim öncesi döneminde belirtilen partilerin bulunduğu haberlerin hangi konularda yer verildiği incelenmiştir.

Tablo 3. 4. 7 Haziran Seçim Öncesi Ak Parti'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	Ak Parti	
		Frekans	Yüzdelerik
25 Mayıs-7 Haziran	Seçim Sonucu	0	%0,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	2	%20,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	2	%20,0
	Seçimi Olumlama	1	%10,0
	Seçime Hazırlık	4	%40,0
	Şehrin Eksiklikleri	1	%10,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyile Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	10	%100,0

Tablo 4, Ak Parti ile ilgili verilen haberlerin konusu üzerine oluşturulmuştur. Tablo 4’de seçim öncesinde toplam 10 habere konu olan Ak Parti’nin haberleri daha çok seçime hazırlık konuludur. Haberlerin 4’ü, %40,0 oranıyla seçime hazırlık ile ilgilidir. Seçim eleştirisi ve seçim vaatleri konusunda 2 haber (%20,0), seçimi olumlama ve şehrin eksiklikleri konularında 1’er (%10,0) haber yapılmıştır. Seçim öncesi olduğu için seçim sonucu konusunu içeren bir haber yapılmadığı görülmektedir. Toplumsal olaylar, terör olayları, seçim kutlaması, ilgili kişiyile röportaj, halkla röportaj konularında da herhangi bir haber yapılmamıştır.

Tablo 3. 5. 7 Haziran Seçim Öncesi CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	CHP	
		Frekans	Yüzdelerik
25 Mayıs-7 Haziran	Seçim Sonucu	0	%0,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	3	%14,3
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	1	%4,8
	Seçimi Olumlama	6	%28,6
	Seçime Hazırlık	6	%28,6
	Şehrin Eksiklikleri	1	%4,8
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyile Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	4	%19,1
	Toplam	21	%100,0

Tablo 5, CHP'nin seçim öncesinde adı geçtiği haberlerin hangi konuda olduğunu ortaya koymak için oluşturulmuştur. CHP'nin seçim öncesinde toplam 21 haberde adı geçmiştir. Bu haberlerin 6 tanesi %28,6 oranıyla seçime hazırlık ve seçimi olumlama konusunda olduğu görülmektedir. 4 haber, %19,1 oranıyla halkla röportaj ile ilgilidir. Seçim vaatleri konusunda 3 haber %14,3 oranında yer almıştır. 1 haberin ise seçim eleştirisi ve şehrin eksiklikleri ile ilgili %4,8 oranında bulunduğu görülmektedir. Seçim sonucu, toplumsal olaylar, terör olayları, seçim kutlaması ve ilgili kişiyile röportaj içeren haberler yapılmamıştır. CHP, bir önceki tabloda (Tablo 4) bulunan Ak Parti ile benzer konularda ağırlıklı konu olmuş olsa da CHP'nin Tunceli ilinde gerek seçime hazırlık çalışmaları gerekse seçimi olumlama konusunda konu olduğu haber sayısı fazladır. İlgili kişiyile röportajlar yapılmaması CHP ile ilgili kişilerin seçim öncesi süreçte röportajlara

dahil olmadıklarını göstermektedir. Ancak seçim öncesinde halkın nabzını ölçmek için halkla röportaj içeren haberlerin de yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3. 6. 7 Haziran Seçim Öncesi MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	MHP	
		Frekans	Yüzdeler
25 Mayıs-7 Haziran	Seçim Sonucu	0	%0,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	1	%16,7
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	0	%0,0
	Seçimi Olumlama	1	%16,7
	Seçime Hazırlık	2	%33,3
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	2	%33,3
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	6	%100,0

MHP'nin yerel gazetede seçim öncesinde adı geçtiği haberlerin hangi konularda olduğu göstermek için hazırlanan Tablo 6 incelendiğinde seçime hazırlık ve ilgili kişiyle röportaj konulu 2 haber yer almış ve bu konulu haberlerin oranı %33,3'tür. %16,7 oranında yer alan diğer haberden biri seçim vaatleri diğeri seçimi olumlama konularında olmuştur. Diğer konularda MHP ile ilgili haber yapılmadığı görülmektedir. MHP'nin halkla röportajların olduğu haberlerde yer almaması partinin seçim öncesinde halk arasında dillendirilmediğini göstermektedir Veriler incelendiğine MHP'nin seçim öncesinde etkisinin daha az olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 7. 7 Haziran Seçim Öncesi HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçim Öncesi	Haberin Konusu	HDP	
		Frekans	Yüzdelik
25 Mayıs-7 Haziran	Seçim Sonucu	0	%0,0
	Toplumsal Olaylar	1	%5,3
	Seçim Vaatleri	2	%10,5
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	1	%5,3
	Seçimi Olumlama	3	%15,8
	Seçime Hazırlık	4	%21,5
	Şehrin Eksiklikleri	1	%5,3
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyile Röportaj	2	%10,5
	Halka Röportaj	5	%26,3
	Toplam	19	%100,0

Tablo 7’de HDP’nin bulunduğu haberlerin konularını analiz etmek için oluşturulan tablo verilmiştir. HDP’nin diğer partilerden farklı olarak halkla en fazla röportaj yapılması konusunda 5 haber yapılmış ve bu konudaki haberlerin oranı % 26,3’tür. Ardından seçime hazırlık konusunda 4 haber yapılmış ve bu konudaki haberlerin oranı %21,5’dir. Seçimi olumlama konusunda %15,8 (n=3), seçim vaatleri ve ilgili kişiyile röportaj %10,5 (n=3), seçim eleştirisi ve şehrin eksiklikleri konusunda %5,3 (n=1) haber yapılmıştır. Seçim öncesinde HDP ile ilgili seçim sonucu, terör olayları ve seçim kutlaması dışında diğer konularda haber yapılmıştır. Özellikle halkla röportajın yapıldığı haberlerin fazla olması HDP’nin Tunceli toplumunda konuşulan bir parti olduğunu göstermektedir.

3.3.2.1.2. Seçim Sonrası Dönem

7 Haziran genel seçimlerinin seçim sonrasındaki döneminin irdelendiği bu bölümde partilerin haberlerde hangi konularda yer verildiği analiz edilmiştir.

Tablo 3. 8. 7 Haziran Seçim Sonrası Ak Parti'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	Ak Parti	
		Frekans	Yüzde
8 Haziran-14 Haziran	Seçim Sonucu	5	%50,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	1	%10,0
	Seçim Eleştirisi	1	%10,0
	Seçimi Olumlama	2	%20,0
	Seçime Hazırlık	1	%10,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	10	100,0

Tablo 8'de, 7 Haziran seçimi sonrasındaki dönemde Ak Parti'ye yer verilen haberlerin içerdiği konular gösterilmektedir. Bu dönemde Ak Parti ile ilgili verilen haberlerin sayısı 10'dur ve bunların %50,0'si (n=5) seçim sonucu ile ilgili olduğu görülmektedir. Seçimi olumlama %20,0 (n=2), terör olayları, seçim eleştirisi ve seçime hazırlıkla ilgili haber oranı %10,0'dır (n=1). Toplumsal olaylar, seçim vaatleri, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyle röportaj, halka röportaj konularında herhangi bir haber yapılmamıştır. Seçim sonrası dönemde Ak Parti'nin verildiği haberler belli başlı konularla ilgili olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 9. 7 Haziran Seçim Sonrası CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	CHP	
		Frekans	Yüzde
8 Haziran-14 Haziran	Seçim Sonucu	5	%50,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	1	%10,0
	Seçimi Olumlama	2	%20,0
	Seçime Hazırlık	1	%10,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyile Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	1	%10,0
	Toplam	10	%100,0

CHP'nin bulunduğu haberlerdeki konu dağılımı gösterilmek için oluşturulan Tablo 9'a bakıldığında CHP'nin konu dağılımının Ak Parti ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bulunan 10 haberin yarısı seçim sonucu ile ilgilidir. Seçimi olumlama 2 (%20,0), seçim eleştirisi, seçime hazırlık ve halkla röportaj ile ilgili haber sayısı ise 1'dir (%10,0). Diğer konular olan toplumsal olaylar, seçim vaatleri, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyile röportaj, halkla röportaj ile ilgili herhangi bir haber yapılmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 3. 10. 7 Haziran Seçim Sonrası MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	MHP	
		Frekans	Yüzde
8 Haziran-14 Haziran	Seçim Sonucu	5	%50,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	1	%10,0
	Seçimi Olumlama	1	%10,0
	Seçime Hazırlık	1	%10,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%10,0
	Seçim Kutlaması	1	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	1	%10,0
	Toplam	10	%100,0

Tablo 10, MHP'nin konu dağılımını göstermek için oluşturulmuştur. MHP gazeteye 10 haber ile konu olmuştur. Haberlerin %50,0 (n=5) seçim sonucu ile ilgilidir. Seçim eleştirisi, seçimi olumlama, seçime hazırlık ve halkla röportaj konuları ise 1'er (%10,0) defa konu olmuştur. MHP'nin seçim sonrası haberlerin konuları CHP ile benzer şekildedir. Farklı olarak MHP, seçim sonrası dönemde seçim kutlaması konulu habere yer verilmiştir.

Tablo 3. 11. 7 Haziran Seçim Sonrası HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

7 Haziran Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	HDP	
		Frekans	Yüzde
8 Haziran-14 Haziran	Seçim Sonucu	6	%31,6
	Toplumsal Olaylar	1	%5,3
	Seçim Vaatleri	1	%5,3
	Terör Olayları	4	%21,1
	Seçim Eleştirisi	2	%10,5
	Seçimi Olumlama	2	%10,5
	Seçime Hazırlık	1	%5,3
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	1	%5,3
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	1	%5,3
	Toplam	19	%100,0

Tablo 11'de ise HDP'nin konu dağılımını göstermek için hazırlanmıştır. HDP konu olan 19 haberden 6'sı (%31,6) seçim sonucu, 4'ü (%21,1) terör olayları ile ilgilidir. Seçim eleştirisi ve seçimi olumlama 2 (%10,5), toplumsal olaylar, seçim vaatleri, seçime hazırlık ile ilgili ise 1 (%5,3) haberle konu olmuştur.

HDP diğer partilerden farklı bir dağılım seyretmektedir. Şehrin eksiklikleri ve ilgili kişiyle röportaj dışında diğer konularla ilgili en az bir haber yapılmıştır. Sadece diğer partiler ile karşılaştırıldığında aynı şekilde en fazla haber, seçim sonucu ile ilgili olmuştur. Seçim öncesinde terörle ilgili haber hiç yokken seçim sonrasında %21,1 oranını almıştır. Bu durumda 7 Haziran seçiminden sonra HDP'nin olumlu ya da olumsuz olsun bir şekilde terör olayları ile birlikte anıldığını göstermektedir.

3.3.2.2. Kasım Genel Seçimi

3.3.2.2.1. Seçim Öncesi Dönem

Bu alanda 1 Kasım genel seçimlerinin seçim öncesi döneminde (19 Ekim-1 Kasım) Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'nin bulunduğu haberlerin hangi konularda yer verildiği incelenmiştir.

Tablo 3. 12. 1 Kasım Seçim Öncesi Ak Parti'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	Ak Parti	
		Frekans	Yüzdeler
19 Ekim-1 Kasım	Seçim Sonucu	1	%25,0
	Toplumsal Olaylar	1	%25,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	1	%25,0
	Seçimi Olumlama	1	%25,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	4	%100,0

Tablo 12, 1 Kasım genel seçimin seçim öncesi döneminde Ak Parti ile ilgili verilen haberlerin hangi konuları içerdiği ile ilgilidir. 1 Kasım genel seçimi öncesinde yapılan haber sayısı az olduğundan haber konularının değerleri düşük çıkmıştır.

Bu dönemde Ak Parti toplam 4 habere konu olmuştur. Haberler seçim sonucu, toplumsal olaylar, seçim eleştirisi, seçimi olumlama ile ilgili olup bu konular eşit

dağılım göstererek her biri 1 kez konu olmuştur. Diğer konularda herhangi bir haber yapılmadığı görülmektedir.

Tablo 3. 13. 1 Kasım Seçim Öncesi CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	CHP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım	Seçim Sonucu	1	%50,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	0	%0,0
	Seçimi Olumlama	1	%50,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	2	%100,0

Tablo 13'te yer verilen CHP ile ilgili ise sadece 2 haber yapılmış ve bunlardan biri seçim sonucu ile ilgili diğeri ise seçimi olumlama ile ilgilidir. CHP, toplumsal olaylar, seçim vaatleri, terör olayları, seçim eleştirisi, seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyle röportaj, halkla röportaj konularında herhangi bir haberi yapılmamış olması CHP'nin 1 Kasım seçimi öncesinde sayfalarda çok yer almadığını göstermektedir.

Tablo 3. 14. 1 Kasım Seçim Öncesi MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	MHP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım	Seçim Sonucu	1	%50,0
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%
	Seçim Eleştirisi	0	%0,0
	Seçimi Olumlama	1	%50,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	2	%100,0

Tablo 14'te konu dağılımına yer verilen MHP'de, CHP ile aynı değerleri paylaşmaktadır. Aynı şekilde 2 haber yapılmış ve bunlardan biri seçim sonucu ile ilgili diğeri ise seçimi olumlama ile ilgili olup bu iki konunun dışında diğerkonularla ilgili bir haber yapılmamıştır. MHP ile ilgili 1 Kasım seçimi öncesinde çok az sayıda haber yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3. 15. 1 Kasım Seçim Öncesi HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Öncesi	Haberin Konusu	HDP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım	Seçim Sonucu	1	% 11,1
	Toplumsal Olaylar	1	% 11,1
	Seçim Vaatleri	1	% 11,1
	Terör Olayları	2	% 22,2
	Seçim Eleştirisi	1	% 11,1
	Seçimi Olumlama	2	% 22,2
	Seçime Hazırlık	0	% 0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	% 0,0
	Seçim Kutlaması	0	% 0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	1	% 11,1
	Halka Röportaj	0	% 0,0
	Toplam	9	% 100,0

HDP'nin haber konularının verildiği Tablo 15'te, HDP toplam 9 habere konu olmuştur. Bu haberlerden terör olayları ve seçimi olumlama 2 (%22,2), seçim sonucu, toplumsal olaylar, seçim vaatleri ve ilgili kişiyle röportaj konuları da 1 (%11,1) kez geçmiştir. Seçim öncesindeki dönemde seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması ve halkla röportaj konulu haberde HDP ile ilgili haberler bulunmamaktadır.

3.3.2.2.2. Seçim Sonrası Dönem

1 Kasım genel seçimlerinin seçim sonrası döneminde (2 Kasım-8 Haziran) partilerin ele alındığı bu bölümde haberlerin hangi konularda yer verildiği bulunmaktadır.

Tablo 3. 16. 1 Kasım Seçim Sonrası Ak Parti'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	Ak Parti	
		Frekans	Yüzde
2 Kasım-8 Haziran	Seçim Sonucu	5	%55,6
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	4	%44,4
	Seçimi Olumlama	0	%0,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	9	%100,0

Tablo 16, 1 Kasım genel seçimi sonrası Ak Parti'nin yer aldığı haber konularının dağılım durumunu göstermek için oluşturulmuştur. Ak Parti seçimden sonra sadece iki konuda etkinlik göstermiştir. Toplam 9 habere konu olan Ak Parti, seçim sonucu 5 (%55,6), seçim eleştirisi ile ilgili ise 4 (%44,4) haberde verilmiştir. Diğer konularda Ak Parti ile ilgili haber yapılmamıştır.

Tablo 3. 17. 1 Kasım Seçim Sonrası CHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	CHP	
		Frekans	Yüzde
2 Kasım-8 Haziran	Seçim Sonucu	4	%57,1
	Toplumsal Olaylar	0	%0,0
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	3	%42,9
	Seçimi Olumlama	0	%0,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	0	%0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	7	%100,0

Tablo 17’de yer alan CHP’nin de haberleri aynı konularda verilmiştir. Seçim sonucu ile ilgili haber 4 (%57,1), seçim eleştirisi ise 3 (%42,9) kez haber konusu olmuştur. Toplumsal olaylar, seçim vaatleri, terör olayları, seçimi olumlama, seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyle röportaj ve halkla röportaj konularında habere hiç yer verilmemiştir.

Tablo 3. 18. 1 Kasım Seçim Sonrası MHP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	MHP	
		Frekans	Yüzde
2 Kasım-8 Haziran	Seçim Sonucu	4	% 80,0
	Toplumsal Olaylar	0	% 0,0
	Seçim Vaatleri	0	% 0,0
	Terör Olayları	0	% 0,0
	Seçim Eleştirisi	1	% 20,0
	Seçimi Olumlama	0	% 0,0
	Seçime Hazırlık	0	% 0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	% 0,0
	Seçim Kutlaması	0	% 0,0
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	% 0,0
	Halka Röportaj	0	% 0,0
	Toplam	5	% 100,0

Seçim sonrasında Tablo 18'de gösterilen MHP'ye, seçim sonucu ve seçim eleştirisi konularıyla yer verilmiştir. MHP'nin, seçim sonucu 4 (%80,0), seçim eleştirisi ile ilgili 1 (%20,0) haberi yapılmıştır. Toplumsal olaylar, seçim vaatleri, terör olayları, seçimi olumlama, seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri, seçim kutlaması, ilgili kişiyle röportaj ve halka röportaj içeren konulardaki haberlerde yer almamıştır.

Tablo 3. 19. 1 Kasım Seçim Sonrası HDP'nin Haberlere Konu Olma Şekli

1 Kasım Seçimi Sonrası	Haberin Konusu	HDP	
		Frekans	Yüzde
2 Kasım-8 Haziran	Seçim Sonucu	5	%41,7
	Toplumsal Olaylar	1	%8,3
	Seçim Vaatleri	0	%0,0
	Terör Olayları	0	%0,0
	Seçim Eleştirisi	5	%41,7
	Seçimi Olumlama	0	%0,0
	Seçime Hazırlık	0	%0,0
	Şehrin Eksiklikleri	0	%0,0
	Seçim Kutlaması	1	%8,3
	İlgili Kişiyle Röportaj	0	%0,0
	Halka Röportaj	0	%0,0
	Toplam	12	%100,0

HDP'yle ilgili haberlerin konu dağılımlarının verildiği Tablo 19'da, en yüksek kullanım diğer partilerde olduğu gibi seçim sonucu ve seçim eleştirisi ile ilgili olmuştur. HDP, seçim sonucu ve seçim eleştirisi ile ilgili 5 (%41,8), toplumsal olaylar ve seçim kutlaması ile ilgili ise 1 (%8,3) haberde yer almıştır. HDP'nin konu olduğu diğer dönemlerde terör olayları ile ilgili en az 1 haber yapılmış ancak seçim sonrası bu dönemde terör olayları ile ilgili habere hiç yer verilmemiştir.

3.3.2.3. Haber Konuları Bakımından 7 Haziran ve 1 Kasım Genel Seçimlerinin ve Partilerin Karşılaştırılması

Tablo 20'de 7 Haziran ve 1 Kasım seçimlerinde yayınlanan haberlerin konuları açısından bir karşılaştırma yapılmıştır. Tablo hem partilerin ağırlıklı olarak hangi

konularında haberlere yansıdığı hem de 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerini haber konuları bakımından karşılaştırma imkânı sağlamaktadır.

Tablo 3. 20. Haber Konuları Bakımından İki Seçimin Karşılaştırmalı Analizi

Seçim	Haberin Konusu	Parti				Toplam
		Ak Parti	CHP	MHP	HDP	
7 Haziran Genel Seçimi	Seçim Sonucu	5	5	5	6	21 %20,0
	Yüzde					
	Toplumsal Olaylar	0	0	0	2	2 %1,9
	Yüzde					
	Seçim Vaatleri	2	3	1	3	9 %8,6
	Yüzde					
	Terör Olayları	1	0	0	4	5 %4,8
	Yüzde					
	Seçim Eleştirisi	3	2	1	3	9 %8,6
	Yüzde					
	Seçimi Olumlama	3	8	2	5	18 %17,1
	Yüzde					
Seçime Hazırlık	5	7	3	5	20 %19,0	
Yüzde						
Şehrin Eksiklikleri	1	1	0	1	3 %2,9	
Yüzde						
Seçim Kutlaması	0	0	1	1	2 %1,9	
Yüzde						
İlgili Kişiyile Röportaj	0	0	2	2	4 %3,8	
Yüzde						
Halka Röportaj	0	5	1	6	12 %11,4	
Yüzde						
Toplam		20	31	16	38	105 %100
Yüzde		%19,0	%29,5	%15,2	%36,2	
1 Kasım Genel Seçimi	Seçim Sonucu	6	5	5	6	22 %44,0
	Yüzde					
	Toplumsal Olaylar	1	0	0	2	3 %6,0
	Yüzde					
Seçim Vaatleri	0	0	0	1	1 %2,0	
Yüzde						
Terör Olayları	0	0	0	2	2 %4,0	
Yüzde						

	Seçim Eleştirisi Yüzde	5	3	1	6	15 %30,0
	Seçimi Olumlama Yüzde	1	1	1	2	5 %10,0
	Seçime Hazırlık Yüzde	0	0	0	0	0 %0,0
	Şehrin Eksiklikleri Yüzde	0	0	0	0	0 %0,0
	Seçim Kutlaması Yüzde	0	0	0	1	1 %2,0
	İlgili Kişiyle Röportaj Yüzde	0	0	0	1	1 %2,0
	Halka Röportaj Yüzde	0	0	0	0	0 %0,0
	Toplam Yüzde	13 %26,0	9 %18,0	7 %14,0	21 %42,0	50 %100
İki seçim	Genel toplam Yüzde	33 %21,3	40 %25,8	23 %14,8	59 %38,1	155 %100

7 Haziran seçim döneminde yayınlanan haberlerin büyük çoğunluğu seçime hazırlık, seçim sonucu ve seçimi olumlama ilgili olmuştur. Haberlerin %20,0'ı seçim sonucu, %19,1'i seçime hazırlık, %17,1'i seçimi olumlama konulu olmuştur. Ardından halkla röportaj %14 oranında yapılmıştır. Seçim vaatleri ve seçim eleştirisi konulu haberler %8,6, terör olayları %4,8, ilgili kişiyle röportaj %3,8, şehrin eksiklikleri %2,9, toplumsal olaylar ve seçim kutlaması ile ilgili haberlere %1,9 oranında yer verilmiştir. 7 Haziran seçim döneminin toplam yüzdelerine bakıldığında HDP %36,2, CHP %29,5, Ak Parti %19,0, MHP %15,2 oranında dahil olmuştur.

Gazetenin sayfalarında yer verdiği haberlerin 21'i seçim sonucu ile ilgili olup bu haberlerin dağılımı benzer şekildedir. Seçim sonucu ile ilgili olan toplam 21 haberde Ak Parti, CHP ve MHP'nin 5, HDP'nin ise sayı değeri 6'dır. Seçime hazırlık konulu 20 haberin 7'sine CHP, 5'ine HDP, 5'ine Ak Parti ve 3'üne MHP dahil olmuştur. Benzer şekilde seçimi olumlama ile ilgili 18 haber yapılmış ve bu haberlerin en çoğu 8 haber ile CHP, en azı 3 haberle MHP olmuştur. Ak Parti ve HDP ile ilgili ise bu konuda 5 haber yapılmıştır. Ardından halkla röportaj şeklinde olan haberler 12'dir. Bu konudaki haberlere AKP hiç dahil olmamış, en yüksek olan HDP 6, ardından CHP 5, MHP ise 1 kez dahil olmuştur. Seçim vaatlerini içeren 5 haber yapılmış, bu haberlerin 3'ü HDP, 3'ü CHP, 2'si Ak Parti, 1'i MHP'ye aittir. Aynı sayıda yapılan seçim eleştirisi içeren 9

haberinin 3'ü Ak Parti, 3'ü HDP, 2'si CHP ve 1'i MHP ile ilgili yapılmıştır. Terör olaylarıyla ilgili olan 5 haberin 4'ünde HDP geçmiş, 1'inde Ak Parti geçmiştir. CHP ve MHP'nin bu içerikteki haberlerde adı geçmemiştir. İlgili kişiyle röportaj içeren 2 haber yapılmış ve bu 2 haber de HDP'ye aittir. Diğer partiler bu konudaki haberlere dahil olmamıştır. Şehrin eksikliklerine değinilen 3 haber bulunmakta ve bunlardan 1'i Ak Parti, 1'i CHP, 1'i de HDP ile ilgili olan haberlerdir. MHP bu konudaki haberlerde yer almamıştır. Son olarak 7 Haziran seçim döneminde bulunan haberlerde en az değinilen konu seçim kutlaması ve toplumsal olaylar olmuştur. Seçim kutlaması ile ilgili 2 haber yapılmış biri HDP iken diğeri MHP olmuştur. Toplumsal olaylarla ilgili yapılan 2 haberde HDP ile ilgili yapılmıştır.

1 Kasım seçim döneminde ağırlıklı olarak seçim sonucu ve seçim eleştirisi konulu haberler yapılmıştır. Yapılan haberlerin %44,0'ı yani neredeyse yarısı seçim sonucu ile ilgili yapılmıştır. Bunu takiben yüksek bir oranla haberlerin %30 ise seçim eleştirisi ile ilgili olmuştur. Seçimi olumlama %10, toplumsal olaylar %6,2, terör olayları %4,0, seçim vaatleri, seçim kutlaması ve ilgili kişiyle röportaj %2,0, yer almıştır. Seçime hazırlık, şehrin eksiklikleri ve halkla röportaj konularında bir haber yapılmamıştır.

Seçim sonucu ile ilgili yer verilen 22 haberin 6'sında Ak Parti, 6'sında HDP'nin adı geçerken 5'inde CHP, diğeri 5'inde de MHP geçmektedir. Seçim eleştirisiyle alakalı olan haberlerin 6'sı HDP, 5'i Ak Parti, 3'ü CHP ve 1'i ise MHP'ye aittir. 5 tane seçimi olumlama ile ilgili olan haberlerin Ak Parti, CHP ve MHP birer haberde yer alırken HDP 2 haberde yer almıştır. Toplumsal olayların konu olduğu 3 haberin 2'sinde HDP, 1'inde Ak Parti geçmiştir. Terör olaylı haber 2 tane yapılmış ve bu iki tanesi de HDP ile ilgili olmuştur. Seçim kutlaması ve ilgili kişiyle röportaj konularında da birer haber yapılmış ve bu haberler HDP ile ilgili olmuştur.

7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerinde yapılan haberlerin konu dağılımlarına bakıldığında 7 Haziran seçim döneminde yani 3 haftalık süreçte partilerin seçime hazırlık sürecini gazetesinin sayfalarına yansımıştır. Bu durumda Emek gazetesinin ele almasına göre Tunceli'de seçime hazırlık faaliyetlerini en fazla yapan CHP, en az yapan ise MHP olmuştur. Fakat 1 Kasım seçimlerine bakıldığında seçime hazırlık ile ilgili bir haber yapılmamıştır. %19.0 olan oran %0,0'a düşmüştür. Buradan yola çıkıldığında ise

1 Kasım seçim döneminde partilerin seçimle ilgili faaliyetler yapmadığını, bir sessizliğin hakim olduğunu göstermektedir.

7 Haziran genel seçiminde her konuda haber yapılmışken 1 Kasım genel seçiminde yoğunluklu olarak bir iki konuda yani tek tip haber yapılmıştır. 7 Haziran genel seçimlerinde seçim eleştirisi konusunda %8,9 gibi bir pay alırken bu oran 1 Kasım genel seçimlerinde %30,0 çıkmış. Yani yapılan haberlerin yaklaşık üçte biri seçim eleştirisiyle ilgili olmuştur. Bu durumda 1 Kasım genel seçimlerinin daha eleştirilebilir bir seçim olduğunu göstermektedir. Ayrıca eleştiri niteliği taşıyan haberde en fazla Ak Parti ve HDP'nin olması bu eleştirileri yapanın ya da eleştirilere maruz kalanın daha çok HDP ve Ak Parti olduğu yargısını oluşturmaktadır.

Terör olaylarının geçtiği haberlerde Ak Parti ve özellikle HDP'nin olumlu ya da olumsuz bir şekilde adı daha çok geçmiştir. Toplumsal olaylarda HDP'nin baskın olarak geçmesi HDP'nin toplumsal olaylarla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Ak Parti ve MHP halkla röportaj daha az yaparken ya da halk röportajları yapıldığında daha az adı geçerken CHP ve HDP bu konuda daha çok ilgili olmuştur. Bu da şunu göstermektedir ki bu bölgede CHP ve HDP daha çok topluma karışmış durumdadır.

3.3.3. Yerel Gazetede Seçime Yönelik Yapılan Haberlerin Partilere Göre İçeriği

Bu bölümde 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerinde Emek gazetesinde yayınlanan haber içeriklerine değinilmiştir. Haberlerin olumlu, olumsuz ya da tarafsız olma kategorileri bakımından analiz edilmiştir. 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimi olarak ayrı ayrı ele alınmıştır. Daha detaylı analiz etmek adına tablolarda seçimlerde kendi içinde seçim öncesi ve seçim sonrası dönemlere ayrılmaktadır.

3.3.3.1. 7 Haziran Genel Seçimi

7 Haziran genel seçiminin ele alındığı bu alanda Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'nin haber içerikleri incelenmiştir.

Tablo 3. 21. 7 Haziran Genel Seçiminde Ak Parti'nin Haber İçeriği

7 Haziran Genel Seçimi	Haberin İçeriği	Ak Parti	
		Frekans	Yüzde
25 Mayıs-7 Haziran (Seçim Öncesi)	Olumlu	3	%42,9
	Olumsuz	2	%28,6
	Tarafsız	2	%28,6
	Toplam	7	%100,0
8 Haziran-14 Haziran (Seçim Sonrası)	Olumlu	1	%11,1
	Olumsuz	1	%11,1
	Tarafsız	7	%77,8
	Toplam	9	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	4	%19,1
	Olumsuz	3	%14,3
	Tarafsız	9	%66,7
	Toplam	16	%100,0

Tablo 21'de, 7 Haziran genel seçiminde Ak Parti ile ilgili haberlerde kullanılan içeriğin türü yansıtılmıştır. Ak Parti'nin bulunduğu haberler seçim öncesi dönem olan 25 Mayıs-7 Haziran sürecinde yaklaşık olarak yakın bir dağılım göstermiş olsa da en fazla olumlu haber yapılmıştır. Verilen 7 haberlerin içeriği %42,9'u (n=3) olumlu, %28,6'sı (n=2) olumsuz, %28,6'sı (n=2) da tarafsız yazılmıştır. Seçim sonrası dönemde ise daha tarafsız içeriklerde adı geçen Ak Parti'nin 9 haberden olumlu ve olumsuz içerikte olan haberleri %11,1 (n=1) oranında iken tarafsız içerikte olan haberler %77,8 (n=7) oranındadır. Genel olarak tüm seçim dönemine bakıldığında Ak Parti ile ilgili haberlerin içerikleri %56,3'ü (n=9) tarafsız olmuş, %25,0'ı (n=4) olumlu, %18,8'i (n=3) ise olumsuz olmuştur. Bu durumda 7 Haziran seçim sürecinde Ak Parti'nin adı geçtiği haberlerin çoğu olumlu ya da olumsuz olmaktan ziyade tarafsız bir içerikte yazılmıştır.

Tablo 3. 22. 7 Haziran Genel Seçiminde CHP'nin Haber İçeriği

7 Haziran Genel Seçimi	Haberin İçeriği	CHP	
		Frekans	Yüzde
25 Mayıs-7 Haziran (Seçim Öncesi)	Olumlu	13	%81,3
	Olumsuz	1	%6,3
	Tarafsız	2	%12,5
	Toplam	16	%100,0
8 Haziran-14 Haziran (Seçim Sonrası)	Olumlu	1	%11,1
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	7	%77,8
	Toplam	9	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	14	%58,3
	Olumsuz	1	%4,2
	Tarafsız	9	%37,5
	Toplam	24	%100,0

Bu dönemde CHP'nin haber içeriğini gösteren Tablo 22 incelediğinde seçim öncesi dönemde CHP ile ilgili olan 16 haberin içeriği % 81,3 (n=13) gibi büyük bir oranla olumlu olmuştur. Tarafsız içeriğe sahip haberler %12,5 (n=2) iken olumsuz %6,3 (n=1) olmuştur. Seçim sonrası dönemde 9 habere konu olan CHP'nin bulunduğu bu haberlerin %77,8'si (n=7) tarafsız içeriğe, %11,1'i (n=1) olumlu içeriğe sahip iken olumsuz içerikte bir haber yapılmamıştır. Tüm seçim sürecinde CHP'nin bulunduğu 24 haberlerin içeriği olumlu %58,3 (n=14), olumsuz 4,2% (n=1), tarafsız 37,5% (n=9) olmuştur. Seçim öncesi dönemde CHP ile ilgili 13 haber olumlu iken seçim sonrasında bu oranın 1'e düşmesi seçimden sonrası CHP'nin olumlu olarak pek anılmadığı izlenimini yaratmaktadır. Ancak 7 Haziran seçimi tek çerçevede düşünüldüğünde CHP'nin bu dönemde bulunduğu haberlerin yarısından fazlası olumlu olurken sadece

1 haber olumsuz olmuştur. Bu verilere genel olarak bakıldığında CHP'nin olumsuz içeriklerle pek bağdaştırılmadığını göstermektedir.

Tablo 3. 23. 7 Haziran Genel Seçiminde MHP'nin Haber İçeriği

7 Haziran Genel Seçimi	Haberin İçeriği	MHP	
		Frekans	Yüzde
25 Mayıs-7 Haziran (Seçim Öncesi)	Olumlu	2	%40,0
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	3	%60,0
	Toplam	5	%100,0
8 Haziran-14 Haziran (Seçim Sonrası)	Olumlu	2	%25,0
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	6	%75,0
	Toplam	8	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	4	%30,7
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	9	%69,2
	Toplam	13	%100,0

MHP'nin haber içeriklerinin dağılımı üzerine oluşturulan Tablo 23'te, seçim öncesinde yapılan 5 haberin %60,0'ı (n=3) tarafsız, %40,0'ı (n=2) olumlu içerikte iken olumsuz içeriğe sahip bir haber yapılmamıştır. Seçim sonrası döneme bakıldığında toplam 8 haberden %75,0'i (n=6) tarafsız, %25,0'ı (n=2) olumlu içeriğe sahip olmuş, olumsuz bir haber ise bulunmamaktadır. Genel olarak ele alındığında seçim süresi boyunca MHP'nin bulunduğu 13 haberin hiçbiri olumsuz bir içeriğe sahip olmamış, olumlu %30,7'i (n=4) iken tarafsız %69,2 (n=9) oranında olmuştur. MHP'nin bulunduğu haberler daha çok tarafsız, genel haber şeklinde olan içerikten oluşmaktadır.

Tablo 3. 24. 7 Haziran Genel Seçiminde HDP'nin Haber İçeriği

7 Haziran Genel Seçimi	Haberin İçeriği	HDP	
		Frekans	Yüzde
25 Mayıs-7 Haziran (Seçim Öncesi)	Olumlu	12	% 80,0
	Olumsuz	0	% 0,0
	Tarafsız	3	% 20,0
	Toplam	15	% 0,0
8 Haziran-14 Haziran (Seçim Sonrası)	Olumlu	8	% 53,3
	Olumsuz	2	% 13,3
	Tarafsız	5	% 33,3
	Toplam	15	% 100,0
Genel Toplam	Olumlu	20	% 66,7
	Olumsuz	2	% 6,7
	Tarafsız	8	% 26,7
	Toplam	30	% 100,0

Tablo 24'te gösterilen birinci seçim döneminin seçim öncesinde HDP'nin bulunduğu 15 haberin %80,0'ni (n=12) olumlu bir içerikte olduğu görülmüştür. %20,0'ı (n=3) ise tarafsız bir içerikte verilirken bu dönemde hiç olumsuz içerikte bir haber verilmemiştir. Seçim sonrası dönemde de HDP'nin adının geçtiği 9 haber yapılmış, bu haberlerin %53,3'ü (n=8) olumlu, % 13,3'ü (n=2) olumsuz, %33,3'ü (n=5) ise tarafsız içerikte olmuştur. 7 Haziran seçim sürecinde yapılan toplam 30 haberin %66,7'si (n=26) olumlu, %6,7'si (n=2) olumsuz, %26,7'si (n=8) ise tarafsız bir içerikte olmuştur. Dolayısıyla HDP'nin 1 Haziran seçim döneminde yansıdığı seçim haberlerinin yaklaşık üçte ikisinin olumlu haberler olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Böylece bu dönemde sayfalara olumlu haberlerle en çok yansıyanın HDP olduğu görülmektedir.

3.3.3.2. 1 Kasım Genel Seçimi

Bu kısımda 1 Kasım genel seçiminde Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'nin haber içeriklerinin incelenmesi için veriler toplanmıştır.

Tablo 3. 25. 1 Kasım Genel Seçiminde Ak Parti'nin Haber İçeriği

1 Kasım Genel Seçimi	Haberin İçeriği	Ak Parti	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım (Seçim Öncesi)	Olumlu	0	%0,0
	Olumsuz	1	%50,0
	Tarafsız	1	%50,0
	Toplam	2	%100,0
2 Kasım-8 Kasım (Seçim Sonrası)	Olumlu	2	%25,0
	Olumsuz	3	%37,5
	Tarafsız	3	%37,5
	Toplam	8	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	2	%20,0
	Olumsuz	4	%40,0
	Tarafsız	4	%40,0
	Toplam	10	%100,0

Tablo 25, Ak Parti'nin ikinci seçim olan 1 Kasım seçimlerinde yapılan haberlerin içeriği analiz edilmiştir. 1 Kasım seçimi öncesinde Ak Parti ile ilgili yapılan 2 haberin biri olumsuz diğeri tarafsız bir içeriğe sahiptir. Seçim sonrası dönemde Ak Parti 8 habere dahil olmuş ve bunların %25,0'i (n=2) olumlu, %37,5'i (n=3) olumsuz, %37,5'i (n=3) de tarafsız olmuştur. Toplam 10 haberde adı geçen Ak Parti, olumlu %20,0 (n=2), olumsuz %40,0 (n=4), tarafsız haber içeriğinde de yer alması %40,0 (n=4) oranında olmuştur.

7 Haziran genel seçiminde Tablo 20'deki veriler göz önünde tutulduğunda Ak Parti'nin bulunduğu olumsuz haber sayısı %14,3 (n=3) iken bu seçimde %40,0 (n=4) çıktığı görülmektedir. Böylece Ak Parti'nin 7 Haziran seçim dönemine göre 1 Kasım seçim döneminde olumsuz içerikteki haber sayısı artmış ve bu durumda 1 Kasım seçim döneminde Ak Parti'nin daha olumsuz haberlerle anıldığı sonucuna ulaştırmaktadır. Bu durumda Ak Parti'nin 2 Kasım seçimlerinde çoğunlukla olumlu içeriğe sahip haberlerde bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 26. 1 Kasım Genel Seçiminde CHP'nin Haber İçeriği

1 Kasım Genel Seçimi	Haberin İçeriği	CHP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım (Seçim Öncesi)	Olumlu	0	%0,0
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	1	%100,0
	Toplam	1	%100,0
2 Kasım-8 Kasım (Seçim Sonrası)	Olumlu	2	%28,6
	Olumsuz	2	%28,6
	Tarafsız	3	%42,9
	Toplam	7	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	2	%25,0
	Olumsuz	2	%25,0
	Tarafsız	4	%50,0
	Toplam	8	%100,0

Tablo 26'da CHP'nin yer aldığı haberlerin içeriği verilmiştir. Seçim öncesi dönemde CHP ile ilgili bir haber yapılmış ve bu haber de tarafsız bir içerikte olmuştur. Seçim sonrası dönemde ise 7 haberde yer alan CHP'nin bulunduğu bu haberlerin içeriklerinin %42,9'u (n=3) tarafsız, %28,6'sı (n=2) olumlu ve %28,6'sı da (n=2)

olumsuz olmuştur. CHP toplam olarak bakıldığında 8 haberde yer almış ve bunların %50,0'si (n=4) tarafsız, %25,0'ı (n=2) olumlu, aynı şekilde %25,0'ı da (n=2) olumsuz olmuştur. CHP'nin bulunduğu haberler gerek seçim öncesinde gerekse seçim sonrasında tarafsız içerikte olmuştur.

Tablo 3. 27. 1 Kasım Genel Seçiminde MHP'nin Haber İçeriği

1 Kasım Genel Seçimi	Haberin İçeriği	MHP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım (Seçim Öncesi)	Olumlu	0	%0,0
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	1	%100,0
	Toplam	1	%100,0
2 Kasım-8 Kasım (Seçim Sonrası)	Olumlu	1	%20,0
	Olumsuz	1	%20,0
	Tarafsız	3	%60,0
	Toplam	5	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	1	%16,7
	Olumsuz	1	%16,7
	Tarafsız	4	%66,7
	Toplam	6	%100,0

Tablo 27'de, 1 Kasım genel seçimine yönelik yapılan MHP'nin yer aldığı haberlerin içeriğini göstermektedir. Seçim öncesinde sadece bir habere konu olmuş, bu haberde tarafsız içerikte olmuştur. Seçim sonrası dönemde 5 haber yapılmış ve MHP'nin ilgili olduğu bu haberlerin %60,0'ı (n=3) tarafsız, %20,0'ı (n=1) olumlu, %20,0'ı (n=1) da olumsuz olmuştur. Toplamda 6 olan bu haberler %66,7 (n=4) tarafsız, %16,7 (n=1) olumlu ve %16,7 (n=1) oranında olumsuz içeriktedir. MHP'nin bulunduğu haberlerin içeriklerinin çoğunlukla nötr olduğu görülmektedir.

Tablo 3. 28. 1 Kasım Genel Seçiminde HDP'nin Haber İçeriği

1 Kasım Genel Seçimi	Haberin İçeriği	HDP	
		Frekans	Yüzde
19 Ekim-1 Kasım (Seçim Öncesi)	Olumlu	1	%33,3
	Olumsuz	0	%0,0
	Tarafsız	2	%66,7
	Toplam	4	%100,0
2 Kasım-8 Kasım (Seçim Sonrası)	Olumlu	4	%40,0
	Olumsuz	2	%20,0
	Tarafsız	4	%40,0
	Toplam	10	%100,0
Genel Toplam	Olumlu	5	%38,5
	Olumsuz	2	%15,4
	Tarafsız	6	%46,2
	Toplam	13	%100,0

Tablo 28, HDP'nin haber içeriği üzerine oluşturulmuştur. Seçim öncesi dönemde HDP'yi konu edinen 4 haber olmuş, bunların %66,7'i (n=2) tarafsız, %33,3'ü (n=1) olumlu olmuştur. Olumsuz içerikte haber bulunmamaktadır. Seçim sonrasında ise 10 haber yapılmış, bu haberlerin %40,0'ı (n=4) olumlu, aynı şekilde %40,0'ı (n=4) tarafsız ve %20,0'ı (n=2) olumsuz olmuştur. Seçim boyunca 13 haberde adı geçen HDP haberlerinin içeriklerinin %46,2'si (n=6) tarafsız, %38,5'i (n=5) olumlu, %15,4'ü (n=2) olumsuz şekildedir. Bu seçimde de verilere bakıldığında HDP çoğunlukla olumsuz içerikli haberlerde pek verilmemiştir.

3.3.3.3. İki Seçim Sürecinde Partilerin Haber İçeriği

Bu uygulama alanında 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerinin belirtilen tarihler arasında iki seçim toplamında adı geçen tüm partilerin haber içeriklerini karşılaştırmalı olarak analiz etmek için hazırlanmıştır.

Tablo 3. 29. İki Genel Seçim Sürecinde Partilerin Haber İçeriği

Partiler	Haberin İçeriği			Toplam
	Olumlu	Olumsuz	Tarafsız	
Ak Parti	6	7	13	26
Yüzde	%5,0	%5,8	%10,8	%21,7
CHP	16	3	13	32
Yüzde	%13,3	%2,5	%10,8	%26,7
MHP	5	1	13	19
Yüzde	%4,2	%0,8	%10,8	%15,8
HDP	25	4	14	43
Yüzde	%20,8	%3,3	%11,7	%35,8
Total	52	15	53	120
Yüzde	%43,3	%12,5	%44,2	%100,0

Tablo 29’da iki seçim süresinde adı geçen ana partilerin haber içerikleri verilmiştir. İki seçim boyunca belirlenen tarihlerde toplam 120 kez adı geçen partilerin bulunduğu haberlerin %43,3’ü (n=52) olumlu, %12,5’i (n=15) olumsuz, %44,2’si (n=53) tarafsız içerikte olmuştur. Ak Partinin bu iki seçim döneminde bulunduğu 26 haberin %5,0’ı olumlu, %5,7’si olumsuz ve %10,8’i (n=13) tarafsız içerikte olarak yayınlanmıştır. CHP’nin adının geçtiği 32 haberin %13,3’ü (n=16) olumlu içerikte iken %2,5’i (n=3) olumsuz içerikte olmuştur. Tarafsız içerikte bulunan haberler ise %10,8 (n=13) oranındadır. 19 haberde yer verilen MHP’nin ise olumlu içerikte %4,2 (n=5), olumsuz içerikte %0,8 (n=1), tarafsız içerikte %10,8 (n=13) haberi bulunmaktadır. 43 haberde yer verilen HDP’nin iki seçim boyunca haberlerindeki içeriğe bakıldığında %20,8’i olumlu, %3,3’ü (n=4) olumsuz, %11,7’i tarafsız içerikte haberler olduğu görülmektedir.

Ak Parti’nin bulunduğu haberlerin en fazla tarafsız içerikte olduğu görülürken en az ise olumlu içerikte olmuştur. CHP’nin bulunduğu haberlerin içeriklerine bakıldığında en fazla olumlu haberde yer aldığı görülmektedir. Gazetenin sayfalarında yer verdiği MHP ile ilgili haberler çoğunlukla tarafsız içerikte iken HDP’nin bulunduğu haberler

ise büyük oranla en çok olumlu içerikte olmuştur. 4 parti arasında en çok olumlu içerikteki haberlerde yer alan HDP ve ardından CHP olurken en fazla olumsuz içerikteki haberlerde yer alanın Ak Parti olduğu görülmektedir.

3.3.4. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Yer Aldığı Sayfa

Partilerin konu olduğu haberlerin gazete sayfalarında konumlandırılması üzerine bu başlık oluşturulmuştur. Gazetede yer verildiği sayfa partiye verilen önem açısından değer taşımaktadır.

Tablo 3. 30. Adı Geçen Partilerin Gazetede Yer Aldığı Sayfa

Parti	Sayfa							Toplam
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	
Ak Parti % Toplam	1	8	9	2	1	5	0	26 %12,5
CHP % Toplam	1	14	9	4	1	3	0	32 %15,4
MHP % Toplam	0	7	7	2	1	2	0	19 %9,1
HDP % Toplam	1	16	17	5	1	3	0	43 %20,7
DBP % Toplam	0	2	1	0	0	0	0	3 %1,4
DHF % Toplam	0	0	2	0	0	0	0	2 %1,0
EMEP % Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1 %0,5
DSP % Toplam	0	2	2	0	0	1	0	5 %2,4
DP % Toplam	0	2	2	0	0	1	0	5 %2,4
LDP % Toplam	0	2	0	0	0	0	0	2 %1,0
DYP % Toplam	0	2	1	0	0	0	0	3 %1,4
TURKP % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4
AP % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4

BTP % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4
HKP % Toplam	0	1	2	0	0	1	0	4 %1,9
KP % Toplam	0	1	2	0	0	3	0	6 %2,9
MP % Toplam	0	2	1	0	0	1	0	4 %1,9
SP % Toplam	0	2	2	0	0	2	0	6 %2,9
VP % Toplam	0	1	1	0	0	2	0	4 %1,9
MEP % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4
YP % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4
HAK-PAR % Toplam	0	1	1	0	0	1	0	3 %1,4
HAP % Toplam	0	1	1	0	0	2	0	4 %1,9
HEPAR % Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1 %0,5
HAS % Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1 %0,5
TKP % Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1 %0,5
BBP % Toplam	0	1	0	0	0	0	0	1 %0,5
MMP % Toplam	0	1	1	0	0	0	0	2 %1,0
Parti Yok % Toplam	3	4	1	5	0	1	1	15 %7,2
Total % Toplam	6 %2,9	79 %38,0	67 %32,2	18 %8,7	4 %1,9	33 %15,9	1 %0,5	208 %100,0

Tablo 30’da bulunan verilere bakıldığında toplam 208 haberden (Gerçekte 87 haber incelenmiş fakat bir haberin ana konusunu birden fazla parti oluşturmaktadır. Bu sebeple analizde bir habere, bir ya da birden fazla parti adı yazıldığından bu şekilde hesaplanmıştır.) %2,9’u (n=6) 1. sayfada, %38,0’ı (n=79) 2. sayfada, %32,2’si (n=67) 3.

sayfada, %8,7'si (n=18) 4. sayfada, %1,9'u (n=4) 5. sayfada, %15,9'u (n=33) 6. sayfada, %0,5'i (n=1) 7. sayfada yayınlanmıştır.

Hiçbir partinin 7. sayfada haberi yer almamıştır. 26 haberde yer alan Ak Parti'nin 1.sayfada 1 haberi, 2. sayfada 8 haberi, 3.sayfada 4 haberi, 4. sayfada 2 haberi, 5. sayfada 1 haberi, 6. sayfada 5 haberi yayınlanmıştır. CHP 32 haberde yer almış bunların yer alışı 1. sayfada 1 haber, 2. sayfada 14 haber, 3.sayfada 9 haber, 4.sayfada 4 haber, 5. sayfada 1 haber, 6. sayfada 3 haber yayınlanmıştır. 19 haberde yer alan MHP'nin ise bulunduğu haberler 1. sayfada hiç yer almamış, 2. ve 3. sayfada 7 haber, 4. sayfada 2, 5. sayfada 1, 6. sayfada da 2 tane yer almıştır. 43 habere konu olan HDP'nin bulunduğu haberlerin biri 1. sayfada, 16'sı 2. sayfada, 17'si 3. sayfada, 5'i 4. sayfada, 1'i 5. sayfada, 3'ü 6. sayfada yayınlanmıştır. DBP'nin yer aldığı 3 haber bulunmakta bunların 2'si 2. sayfada, 1'i 3. sayfada yer almıştır. DHF'nin 2 haberi bulunmakta ve bunların ikisi de 2. sayfada yer almıştır. EMEP ise sadece 1 haberde yer almış ve bu haber de 5. sayfada yer almıştır. Toplam 5 haberde yer alan DSP'nin 2 haberi 2. sayfada, 2 haberi 3. sayfada, 1 haberine de 5. sayfada yer verilmiştir. DP'ye de aynı şekilde 5 haberi bulunmakta ve partinin 2 haberi 2. sayfada, 2 haberi 3. sayfada, 1 haberi de 5. sayfada yayınlanmıştır. 2 haberi olan LDP'nin 2 haberi de 2. sayfada yer almıştır. 3 haberde değinilen DYP'nin 2 haberi 2. sayfada, 1 haberi 3. sayfada yer almıştır. TURKP, AP, BTP, MEP, YP ve HAK-PAR'ın 3 haberi bulunmakta ve bunların 1'i 1. sayfada, 1'i 2. sayfada, 1'i de 6. sayfada yer almıştır. 4 haberde yer alan HKP'nin 1 haberi 2. sayfada, 2 haberi 3. sayfada ve 1 haberi de 6. sayfada yayınlanmıştır. KP'nin 6 habere konu olmuş ve bunların 1'i 2. sayfada diğer 3'ü de 6. sayfada yer almıştır. MP 4 habere sahip ve bunların 2'si 2. sayfada 1'i 3. sayfada 1'i de 6. sayfada yer alırken 6 habere sahip olan SP'nin 2 haberi 2. sayfada, 2 haberi 3. sayfada, 2 haberi de 6. sayfada yer almıştır. 4 haberde yer verilen VP ve HAP'ın ise 1 tanesi 1. sayfada, 1 tanesi 2. sayfada diğer 2 tanesi de 6. sayfada yayınlanmıştır. HEPAR, HAS, TKP ve BBP'nin birer habere konu olmuş ve bu haber 2. sayfada verilmiştir. MMP'ye ise iki kez yer verilmiş ve bunların biri 2. sayfada diğeri 3. sayfada yayınlanmıştır. Seçimle ilgili yayınlanan 15 haberde de herhangi bir parti ismi verilmemiş olup 3'ü 1. sayfada, 4'ü 2. sayfada, 1'i 3. sayfada, 5'i 4. sayfada ve 1'i 6. sayfada, 1'i de 7. sayfada yayınlanmıştır.

Seçimle ilgili haberlerin büyük bir kısmı 2. ve 3. sayfalarda verilmiştir. 1. sayfada Ak Parti, CHP ve HDP'yle ilgili haberlere yer verilirken gazetede MHP ile ilgili bir

haber bulunmamaktadır. 2. sayfada en çok HDP'yle ve ardından CHP'yle ilgili haberler bulunurken Ak Parti'nin en çok haberi 3. sayfada verilmiş, MHP'nin haberleri de 2. ve 3. sayfa arasında dağıtılmıştır. Bu durum da CHP ve HDP'nin diğer partilere göre biraz daha öncelikli olduğunu göstermektedir.

3.3.5. Yerel Gazetede Haberlerde Adı Geçen Partilerin Fotoğraf Kullanımı

Bu kısımda gazetede adı geçen partilerin fotoğraf kullanımlarını (Haberle birlikte fotoğraf var mı, yok mu?) ortaya koymak amaçlanmıştır.

Tablo 3. 31. Fotoğraf Kullanımı

Adı Geçen Partiler	Fotoğraf		Toplam
	Var	Yok	
Ak Parti	24	2	26
Yüzde	%92,3	%7,7	%100
CHP	31	1	32
Yüzde	%96,9	%3,1	%100
MHP	18	1	19
Yüzde	%94,7	%5,3	%100
HDP	41	2	43
Yüzde	%95,3	%4,7	%100
DBP	3	0	3
Yüzde	%100	%0,0	%100
DHF	2	0	2
Yüzde	%100	%0,0	%100
EMEP	1	0	1
Yüzde	%100	%0,0	%100
DSP	4	1	5
Yüzde	%80,0	%20,0	%100
DP	4	1	5
Yüzde	%80,0	%20,0	%100
LDP	2	0	2
Yüzde	%100	%0,0	%100
DYP	3	0	3
Yüzde	%100	%0,0	%100
TURKP	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100
AP	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100

BTP	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100
HKP	3	1	4
Yüzde	%75,0	%25,0	%100
KP	5	1	6
Yüzde	%83,3	%16,7	%100
MP	3	1	4
Yüzde	%75,0	%25,0	%100
SP	5	1	6
Yüzde	%83,3	%16,7	%100
VP	3	1	4
Yüzde	%75,0	%25,0	%100
MEP	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100
YP	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100
HAK-PAR	2	1	3
Yüzde	%66,7	%33,3	%100
HAP	3	1	4
Yüzde	%75,0	%25,0	%100
HEPAR	1	0	1
Yüzde	%100	%0,0	%100
HAS	1	0	1
Yüzde	%100	%0,0	%100
TKP	1	0	1
Yüzde	%100	%0,0	%100
BBP	1	0	1
Yüzde	%100	%0,0	%100
MMP	2	0	2
Yüzde	%100	%0,0	%100
Parti Yok	14	1	15
Yüzde	%93,3	%6,7	%100
Total	187	21	208
Yüzde	%89,9	%10,1	%100,0

Tablo 31’de partilerin konu olduğu haberlerde fotoğraf kullanımı üzerine veriler toplanmıştır. Seçimle ilgili haberlerde çoğunlukla fotoğraf kullanılmıştır. Haberlerin %89,9’unda (n=187) fotoğraf kullanılmış, %10,1’inde (n=21) ise kullanılmamıştır. Bu dağılımda partilere göre fotoğraf kullanımı yakın değerlere sahip olsa da ilk 4 partinin oranlarına bakıldığında en çok CHP’de fotoğraf kullanılmıştır. CHP’nin bulunduğu

haberlerin %96,9'unda (n=31) fotoğraf kullanılmış, %3,1'inde (n=1) kullanılmamıştır. Ardından HDP'yle ilgili haberlerin %95,3'ünde (n=41) fotoğraf var, %4,7'sinde (n=2) yoktur. MHP'nin ise %94,7'inde (n=18) fotoğraf var, %5,3'ünde (n=1) yokken Ak Parti'nin %92,3'ünde (n=24) var, %7,7'sinde (n=2) fotoğraf yoktur. Diğer partilerde ise DBP, DHF, EMEP, LDP, DYP, HEPAR, HAS, TKP, BBP ve MMP ortalama 1-3 haber yapılmış ve bunların hepsinde de fotoğraf kullanılmıştır. KP ve SP 6 haberde yer almış bunların %83,3'ünde (n=5) fotoğraf kullanılmış, %16,7'inde (n=1) kullanılmamıştır. DSP ve DP de ise 5 haberde yer almış bu haberlerin %80,0'ında fotoğraf bulunmakta, %20,0'ında (n=1) bulunmamaktadır. 4 haberde yer verilen HKP, MP, VP ve HAP'ın haberlerinde fotoğraf %75,0'ında (n=3) var, %25,0'ında (n=1) yoktur. TURKP, AP, BTP, MEP, YP, HAK-PAR'a ise 3 haberde yer verilmiştir ve bunların %66,7'inde (n=2) fotoğraf var, %33,3'ünde (n=1) yoktur. Parti ismi geçmeyen 15 haberin %93,3'ünde (n=14) fotoğraf kullanılmış, %6,7'inde de (n=1) kullanılmamıştır.

Bu veriler göz önünde tutulduğunda gazetenin seçimle ilgili haberlerinde oldukça fotoğraf kullandığını göstermektedir. Partilere göre fotoğraf kullanımını da pek değiştirmedeği görülmektedir.

3.3.6. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Fotoğraf İçeriği

Bu başlık altında 7 Haziran 1 Kasım genel seçimlerinde haberlerde kullanılan fotoğrafın türü (Haber kişisi ya da kişileri mi? Parti binası görüntüsü mü? Toplu fotoğraf mı? Grafik, harita mı? Sandık, oy pusulası mı? Parti amblemi, bayrağı mı? Protesto, eylem görüntüsü mü? Kutlama fotoğrafı mı? Miting görüntüsü mü? Diğer mi?) belirtilmiştir.

Tablo 3. 32. Haberlerde Kullanılan Fotoğrafın İçeriği

Fotoğraf İçeriği	Parti	Genel Seçimler		Toplam
		7 Haziran	1 Kasım	
Haber kişisi ya da kişileri	Ak Parti	9	3	12
	Yüzde	%17,6	%5,9	%23,5
	CHP	13	3	16
	Yüzde	%25,5	%5,9	%31,4
	MHP	5	2	7
	Yüzde	%9,8	%3,9	%13,7
HDP	12	4	16	
	Yüzde	%23,5	%7,8	%31,4
Toplam	39	12	51	
	Yüzde	%76,5	%23,5	%100,0
Parti binası görüntüsü	CHP	1	0	1
	Yüzde	%50,0	%0,0	%50,0
	HDP	1	0	1
Yüzde	%50,0	%0,0	%50,0	
	Toplam	2	0	2
Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0	
	Toplu fotoğraf	Ak Parti	0	4
Yüzde		%0,0	%12,5	%12,5
CHP		7	4	11
Yüzde		%21,9	%12,5	%34,4
MHP		1	4	5
Yüzde		%3,1	%12,5	%15,6
HDP	7	5	12	
	Yüzde	%21,9	%15,6	%37,5
Toplam	15	17	32	
	Yüzde	%46,9	%53,1	%100,0
Grafik, harita	Ak Parti	2	2	4
	Yüzde	%16,7	%16,7	%33,3
	CHP	2	1	3
	Yüzde	%16,7	%8,3	25,0
	MHP	2	1	3
	Yüzde	%16,7	%8,3	25,0
HDP	1	1	2	
	Yüzde	%8,3	%8,3	16,7
Toplam	7	5	12	
	Yüzde	%58,3	%41,7	100,0
	Ak Parti	3	4	7

Sandık, oy pusulasa	Yüzde	%12,0	%16,0	%28,0
	CHP	3	3	6
	Yüzde	%12,0	%12,0	%24,0
	MHP	3	2	5
	Yüzde	%12,0	%8,0	%20,0
Parti amblemi, bayrağı	HDP	3	4	7
	Yüzde	%12,0	%16,0	%28,0
	Toplam	12	13	25
	Yüzde	%48,0	%52,0	%100,0
	Ak Parti	1	1	2
Yüzde	%7,7	%7,7	%15,4	
Parti amblemi, bayrağı	CHP	3	1	4
	Yüzde	%23,1	%7,7	%30,8
	MHP	1	1	2
	Yüzde	%7,7	%7,7	%15,4
	HDP	2	3	5
Yüzde	%15,4	%23,1	38,5	
Parti amblemi, bayrağı	Toplam	7	6	13
	Yüzde	%53,9	%46,2	%100,0
	HDP	1	0	1
	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
	Toplam	1	0	1
Protesto, eylem görüntüsü	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
	Toplam	1	0	1
Kutlama fotoğrafı	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
	Toplam	2	0	2
Kutlama fotoğrafı	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
	Toplam	2	0	2
Miting görüntüsü	Ak Parti	1	0	1
	Yüzde	%16,7	%0,0	%16,7
	CHP	2	0	2
	Yüzde	%33,3	%0,0	%33,3
	MHP	1	0	1
Yüzde	%16,7	%0,0	%16,7	
Miting görüntüsü	HDP	2	0	2
	Yüzde	%33,3	%0,0	%33,3
	Toplam	6	0	6
	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
	Ak Parti	2	0	2
Yüzde	%25,0	%0,0	%25,0	
Miting görüntüsü	CHP	1	0	1
	Yüzde	%12,5	%0,0	%12,5

Diğer	MHP	1	0	1
	Yüzde	%12,5	%0,0	%12,5
	HDP	4	0	4
	Yüzde	%50,0	%0,0	%50,0
	Toplam	8	0	8
	Yüzde	%100,0	%0,0	%100,0
Toplam	152			

Haber konularının verildiği Tablo 32’de, haberlerde en çok kullanılan fotoğraf içeriği haber kişisi ya da kişileri ile ilgili olduğu görülmektedir.

Haberlerde kullanılan 152 fotoğraf türünden 51 tanesi haber kişisi ya da kişileri ile ilgili olmuştur. Haber kişinin kullanıldığı fotoğrafların %76,5’i (n=39) 7 Haziran, %23,5’i (n=12) 1 Kasım genel seçimlerinde kullanılmıştır. 51 olan haber kişisi ya da kişilerini içeren fotoğraf türünden %23,5’i (n=12) Ak Parti’nin bulunduğu haberlerde verilmiştir. 7 Haziran seçimlerinde bu içerik türü Ak Parti’de %17,6 (n=9) kullanılırken 1 Kasım genel seçimlerinde %5,9 (n=3) oranında kullanılmıştır. CHP’nin bulunduğu haberlerde ise %31,4 (n=16) oranında kullanılmıştır. Bu oranın %25,5 (n=13) 7 Haziran genel seçimlerinde kullanılmış, %5,9’u (n=3) da 1 Kasım genel seçimlerinde kullanılmıştır. MHP’de bu türdeki fotoğraflar %13,7 (n=7) oranında kullanılmıştır. 7 Haziran genel seçimleri sürecinde MHP’nin yer verildiği haberlerin fotoğraflarına %9,8 (n=5) oranında yer verilmiş, 1 Kasım seçim sürecinde ise %3,9 (n=2) oranında kullanılmıştır. HDP’yle ilgili haberlerin fotoğraflarında %31,4 (n=16) oranında haber kişisi kullanılmış, bunların %23,5’i (n=12) 7 Haziran genel seçimleri döneminde, %7,8’i (n=4) ise 1 Kasım genel seçimleri döneminde kullanılmıştır.

Parti binası görüntüsünün yer verildiği fotoğraflar 2 tane olmuştur. Bunların 2’si 7 Haziran genel seçimleri döneminde olmuş ve biri CHP biri HDP’nin bulunduğu haberlerde kullanılmıştır. Bu durumda CHP ve HDP’nin parti binalarının gösterildiği anlaşılmaktadır.

Haberlerde toplu fotoğrafların kullanımı 32 olmuş ve bunların %46,9’u (n =15) 7 Haziran, %53,1’i (n=17) 1 Kasım seçim döneminde sayfalarda verilmiştir. Bu fotoğrafların %12,5’i (n=4) Ak Parti’nin bulunduğu haberde kullanılmış ve 1 Kasım seçim döneminde kullanılmıştır. CHP’deki kullanımı %34,4 olmuş, %21,9’u (n=7) 7 Haziran, %12,5’i (n=4) 1 Kasım seçim döneminde kullanılmıştır. %15,6’sı (n=5)

MHP'yle ilgili olan haberlerde kullanılmış ve bu türdeki fotoğrafların %3,1'i (n=1) 7 Haziran, %12,5'i (n=4) de 1 Kasım seçim sürecinde verilmiştir. HDP'ye yer verilen haberlerde bu fotoğraf kullanımı %37,5 (n=12) olmuştur. 7 Haziran seçim döneminde bu türde fotoğraf %21,9 (n=7), 1 Kasım seçim döneminde %15,6 (n=5) olarak kullanılmıştır.

12 kez grafik, harita içerikli fotoğraflar haberlerin yanında kullanılmıştır. Grafik ya da haritalı fotoğrafların %58,7'si 7 Haziran, %41,7'si 1 Kasım seçim döneminde gazeteğe yayınlanan haberlerin yanında yer verilmiştir. Grafik ve harita içeren fotoğraflara Ak Parti'nin yer verildiği haberlerde %33,3 (n=4) oranında kullanılmıştır. Bu kullanımın yarısı (n=2) 7 Haziran seçim döneminde verilirken diğer yarısı (n=2) da 1 Kasım'da verilmiştir. CHP ve MHP'nin bulunduğu fotoğraflarda grafik, harita kullanımı %25,0 olmuş ve bu içerikteki fotoğrafların %16,7'si (n=2) 7 Haziran, %8,3'ü (n=1) 1 Kasım genel seçimlerinde kullanılmıştır. Bu tarzdaki fotoğraflara HDP'yle ilgili haberlerde %16,7 (n=2) verilmiş ve bunun yarısı 7 Haziran yarısı 1 Kasım seçim döneminde verilmiştir.

Sandık, oy pusulası ile ilgili fotoğraflara 25 tane yer verilmiş olup bu fotoğrafların %48,0'ı (n=12) 7 Haziran, % 52,0'ı (n=13) 1 Kasım genel seçimlerinde verilmiştir. Bu türdeki fotoğrafların %28,0'ı Ak Parti ve HDP'ye aittir. Bunların %12,3'ü (n=3) 7 Haziran seçim döneminde verilmiş, %16,0'ı (n=4) 1 Kasım seçim döneminde verilmiştir. CHP'nin bulunduğu haberlerin fotoğraflarında sandık, oy pusulası kullanımı %24,0'dır (n=6). İki seçim döneminde de eşit şekilde verilmiştir. MHP'de ise %20,0 (n=5) kullanılmış ve %12,0'ı (n=3) 7 Haziran, %8,0'ı (n=2) 1 Kasım döneminde kullanılmıştır.

Bazı haberlerde ise parti amblemi ya da bayrağı kullanılmıştır. Bu türdeki fotoğraflar 13 tanedir. Bu içerikteki fotoğrafların %15,4'ü (n=2) Ak Parti'ye ait olup yarısı 7 Haziran, yarısı 1 Kasım seçim döneminde kullanılmıştır. CHP'de %30,8 kullanılmıştır. Bu kullanımın %23,1'i (n=3) 7 Haziran seçim döneminde, % 7,7'si de 1 Kasım seçim döneminde kullanılmıştır. Parti amblemi, bayrağı içeren fotoğraflar MHP'nin bulunduğu haberlerde %15,4 (n=2) oranında kullanılmıştır. Bu türdeki fotoğrafların biri 7 Haziran seçim sürecinde diğeri ise 1 Kasım seçim sürecinde verilmiştir. %38,5 oranında HDP'yle ilgili haberlerde parti amblemi ya da HDP bayrağı

ile ilgili fotoğraflara yer verilmiştir. Bu fotoğraflar 7 Haziran seçim döneminde %15,2 (n=2), 1 Kasım seçim döneminde %23,1 (n=3) oranında kullanılmıştır.

Parti ya da eylem görüntü türündeki fotoğraflar 1 tane kullanılmış ve 7 Haziran döneminde kullanılan bu fotoğraf HDP'nin fotoğraflarında yer almıştır. Kutlama fotoğraflarından da 2 tane kullanılmış olup aynı şekilde bunlarda 7 Haziran seçim döneminde HDP'nin bulunduğu haberlerde verilmiştir. Diğer partilerde bu türdeki fotoğraflara yer verilmemiştir.

Miting fotoğraflarına seçim süreçlerinde 6 tane yer verilmiş ve sadece 7 Haziran seçimlerinin olduğu dönemde yer almıştır. Bunların da %16,7'si (n=1) Ak Parti'nin, %33,3'ü (n=2) CHP'nin, %16,7'si (n=1) MHP'nin, %33,3'ü (n=2) HDP'nin bulunduğu sayfalarda yer almıştır.

Bunların dışında diğer içerikteki fotoğraflar 7 Haziran seçim döneminde verilmiştir. Diğer kategorisini oluşturan 8 fotoğrafın %25,5'i (n=2) Ak Parti'ye, %12,5'i (n=1) CHP ve MHP'ye, %50,0'ı (n=4) ise HDP'ye ait haberlerde kullanılmıştır.

Haber kişisi ya da kişilerinin görüntülerine gerek parti bazında gerekse 7 Haziran ve 1 Kasım genel seçimlerini bazında düşünüldüğünde her iki durumda da yer verildiği görülmektedir. Fakat 1 Kasım genel seçimlerine göre 7 Haziran genel seçimlerinin olduğu dönemde daha fazla yer verilmiştir. Parti binası görüntüsüne 7 Haziran seçim döneminde yer verilirken 1 Kasım seçim döneminde hiç parti binası görüntüsü kullanılmamış ve 7 Haziran seçim döneminde kullanılan bu parti binası görüntüleri HDP ve CHP'ye ait parti binalarının olduğu görülmektedir. Toplu fotoğraflar ağırlıklı olarak 1 Kasım seçim sürecinde kullanılmış ve partilerin bulunduğu haberlerde yaklaşık olarak benzer oranlarda kullanılmıştır. 7 Haziran seçim döneminde yer alan toplu fotoğrafların ise daha çok CHP ve HDP'nin haberlerinde yer alması 7 Haziran genel seçimlerinde bu iki partinin halkla yapılan röportajlarının olmasının neden olduğu kanısını yaratmaktadır. Grafik ve harita gibi görseller içeren fotoğraflar genellikle seçim sonuçlarında kullanılmasından her iki seçim döneminde de ve her partide benzer oranlar ile kullanıldığı görülmektedir. Benzer şekilde sandık oy pusulasına da yer verilmiştir. Parti ambleminin ya da bayrağının kullanıldığı fotoğraflara bakıldığında ise daha çok CHP ve HDP'nin konu olduğu haberlere yer verildiği anlaşılmaktadır. Protesto eylem görüntüsü, kutlama fotoğrafları 7 Haziran seçimlerinde kullanılmış 1 Kasım

seçimlerinde böyle görüntülere yer verilmediği görülmektedir. Bu da 7 Haziran genel seçimlerinin daha hareketli, 1 Kasım genel seçimlerinin ise daha durgun olduğunu göstermektedir. Aynı zamanda bu tür görüntülerin sadece HDP ile ilgili haberlerde yer alması HDP'nin protesto, eylem ya da kutlamayı daha çok yaptığı algısını oluşturmaktadır. 7 Haziran genel seçimlerinde miting görüntülerine yer verilmesi bu seçim döneminde miting yapıldığını gösterirken 1 Kasım seçim döneminde hiçbir partinin etkin bir şekilde miting yapmadığı yargısını ortaya çıkarmaktadır.

3.3.7. Yerel Gazetede Adı Geçen Partilerin Aktarma Yüklemelerinin Kullanımı

Aktarma yüklemeleri yargı belirlemek için kullanılır ve bu sebeple önem taşımaktadır. Tablo 33, gazetede yayınlanan haberlerin aktarma yüklemelerini (Aktarma yüklemeleri haber kişisini destekliyor mu? Haber kişisini zayıflatıyor mu? Haber kişisine tarafsız yaklaşım mı?) belirtmek için oluşturulmuştur.

Tablo 3. 33. Partilere Göre Aktarma Yüklemelerinin Kullanımı

Parti	Yüklemeler			Toplam
	Haber kişisini destekliyor	Haber kişisini zayıflatıyor	Haber kişisine tarafsız yaklaşım	
Ak Parti	3	2	21	26
Yüzde	% 1,4	% 1,0	% 10,1	% 12,5
CHP	7	1	24	32
Yüzde	% 3,4	% 0,5	% 11,5	% 15,4
MHP	2	0	17	19
Yüzde	% 1,0	% 0,0	% 8,2	% 9,1
HDP	8	1	34	43
Yüzde	% 3,8	% 0,5	% 16,3	% 20,7
DBP	0	0	3	3
Yüzde	% 0,0	% 0,0	% 1,4	% 1,4
DHF	0	0	2	2
Yüzde	% 0,0	% 0,0	% 1,0	% 1,0
EMEP	0	0	1	1
Yüzde	% 0,0	% 0,0	% 0,5	% 0,5
DSP	0	0	5	5
Yüzde	% 0,0	% 0,0	% 2,4	% 2,4
DP	0	0	5	5
Yüzde	% 0,0	% 0,0	% 2,4	% 2,4

LDP	0	0	2	2
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,0	%1,0
DYP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
TURKP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
AP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
BTP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
HKP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,9	%1,9
KP	0	0	6	6
Yüzde	%0,0	%0,0	%2,9	%2,9
MP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,9	%1,9
SP	0	0	6	6
Yüzde	%0,0	%0,0	%2,9	%2,9
VP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,9	%1,9
MEP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
YP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4%
HAK-PAR		0	0	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,4	%1,4
HAP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,9	%1,9
HEPAR	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%0,5	%0,5
HAS	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%0,5	%0,5
TKP	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%0,5	%0,5
MEP	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%0,5	%0,5
BBP	0	0	2	2
Yüzde	%0,0	%0,0	%1,0	%1,0
Parti Yok	1	0	14	15
Yüzde	%0,0	%0,0	%6,7	%7,2
Toplam	21	4	183	208
Yüzde	%10,1	%1,9	%88,0	%100,0

Tablo 33'te aktarma yüklemelerinin kullanımı için veriler toplanmıştır. Yayınlanan haberlerin %10,1'i (n=21) haber kişisini destekliyor, %1,9'u (n=4) haber kişisini zayıflatıyor, %88,0'ı (n=183) haber kişisine tarafsız yaklaşımdadır. %15,5 (n=26) oranında yer alan Ak Parti'nin haberlerinin %1,4'ü (n=3) haber kişisini destekleyen, %1,0'ı (n=1) zayıflatılan, %10,1'i (n=21) ise tarafsız yaklaşan şekilde kullanılmıştır. CHP'nin %15,4 (n=32) oranındaki haberlerinden %3,4'ü (n=7) destekleyici, %0,5'i (n=1) zayıflatıcı, %11,5'i (n=24) ise haber kişisine tarafsız yaklaşım içerisinde olan yüklemeler kullanılmıştır. MHP %9,1 (n=19) oranında kullanılmış ve MHP'nin yer verildiği haberlerin aktarma yüklemelerinin %1,0'ı (n=2) haber kişisini destekleyen, %8,2'sinde tarafsız yaklaşılmışken zayıflatıcı bir yargı kullanılmamıştır. %20,7 oranına sahip olan HDP ile ilgili olan haberlerde %3,8 (n=8) destekleyici, %0,5 (n=1) zayıflatıcı, %16,3 tarafsız bir yaklaşım kullanılmıştır. DBP, DHF, EMEP, DSP, DP, LDP, DYP, TURKP, AP, BTP, HKP, KP, MP, SP, VP, MEP, YP, HAK-PAR, HAP, HEPAR, HAS, TKP, MMP ve BBP ile ilgili haberler haber kişisine tarafsız yaklaşan yargılar kullanılmıştır. %7,2 oranında herhangi bir partinin bulunmadığı haberlerde ise %0,5 (n=1) oranında destekleyici, %6,7 (n=14) oranında da tarafsız yaklaşım içerisinde haberler verilmiştir.

Anlaşılmaktadır ki haberlerin aktarma yüklemeleri haber kişisine tarafsız yaklaşım içeren yargılar kullanılarak yayınlanmaktadır. Zayıflatıcı nitelikteki yargılar ise çok az bulunmaktadır. Partilerin bulunduğu haber sayısına göre bakıldığında en fazla CHP ile ilgili haberlerde destekleyici olduğu görülmektedir. Ardından HDP'ye karşı destekleyici yüklemeler kullanılmaktadır. Ak Parti'ye karşı ise en fazla zayıflatıcı yüklemeler kullanılırken bu konuda MHP'ye karşı tarafsız yaklaşım hakim olmuştur.

3.3.8. Yerel Gazetede Haberin Ana Konusu Olan Partiye Yaklaşım

Bu uygulama kısmında gazetenin sayfalarında yer verdiği partilere nasıl yaklaştığı olumlu, olumsuz ve tarafsız olarak üç kategoride incelenmiştir.

Tablo 3. 34. Haberin Ana Konusu Olan Partiye Yaklaşımı

Parti	Partiye Yaklaşım			Toplam
	Olumlu	Olumsuz	Tarafsız	
Ak Parti	3	5	18	26
Yüzde	%11,5	%19,2	%69,2	%100
CHP	12	1	19	32
Yüzde	%37,5	%3,1	%59,4	%100
MHP	3	1	15	19
Yüzde	%15,8	%5,3	%78,9	%100
HDP	20	1	22	43
Yüzde	%46,5	%2,3	%51,2	%100
DBP	2	0	1	3
Yüzde	%66,7	%0,0	%33,3	%100
DHF	1	0	1	2
Yüzde	%50,0	%0,0	%50,0	%100
EMEP	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
DSP	0	0	5	5
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
DP	0	0	5	5
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
LDP	0	0	2	2
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
DYP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
TURKP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
AP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
BTP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
HKP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
KP	0	0	6	6
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
MP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
SP	0	0	6	6
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100

VP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
MEP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
YP	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
HAK- PAR	0	0	3	3
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
HAP	0	0	4	4
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
HEPAR	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
HAS	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%0,0	%100
TKP	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
MMP	0	0	1	1
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
BBP	0	0	2	2
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
Hiçbiri	0	0	15	15
Yüzde	%0,0	%0,0	%100	%100
Toplam	41	8	159	208
Yüzde	%19,7	%3,8	%76,4	100,0%

Tablo 34'te gazetenin haberlerde partiye yönelik tutumu (olumlu, olumsuz, tarafsız olup olmadığı yönüyle) analiz edilmiştir. Haberlerde gazete %76,4 (n=159) oranında tarafsız yaklaşırken %19,7 (n=41) olumlu, %3,2 (n=8) olumsuz yaklaşmıştır. Ak Parti'nin adı geçtiği 26 haberin 18'inde tarafsız, 5'inde olumsuz, 3'ünde olumlu yaklaşılmıştır. 32 haberde yer verilen CHP'ye, haberlerin 19'unda tarafsız, 12'sinde olumlu yaklaşılırken sadece birinde olumsuz yaklaşım kullanılmıştır. MHP'ye yer verilen 19 haberin 15'i tarafsız bir tutumda olurken 3'ü olumlu ve biri de olumsuz olmuştur. En çok yer verilerek 43 haberde geçen HDP'ye 22 haberde tarafsız, 20 haberde olumlu yaklaşılırken tek bir haberde olumsuz yaklaşılmıştır. 3 haberde yer alan DBP'ye karşı ise 2'sinde olumlu bir tutumda yaklaşmış, birinde tarafsız yaklaşmıştır. DHF'ye 2 haberde yer verilmiş ve bunların birinde olumlu diğerinde ise tarafsız yaklaşmıştır. EMEP DSP DP LDP DYP TURKP AP BTP HKP KP MP SP VP MEP YP HAK-PAR HAP HEPAR HAS TKP MMP ve BBP'nin haberlerinin hepsinde

tarafsız yaklaşım kullanılmıştır. Parti isminin kullanılmadığı haberlerin hepsi de tarafsız bir tutumda verilmiştir.

Partilere yönelik çoğunlukla tarafsız yaklaşım kullanılmış olsa da bu durum partilere göre değişiklik göstermektedir. En çok olumlu yaklaşım HDP'ye karşı kullanılmıştır. %51,2 gibi bir oranla en fazla tarafsız yaklaşım ise de %46,5 oranında da olumlu olduğu görülmektedir. Bu durumda neredeyse yarısında olumlu bir tutum kullanılmıştır. Olumlu ve tarafsız tutum bu oranda iken olumsuz %2,3'lük bir kısmı kapsamıştır. HDP'nin ardından en fazla olumlu yaklaşımın %37,5 oranında CHP'ye karşı olduğu görülmektedir. CHP'ye %3,1 gibi bir oranla olumsuz yaklaşımışken %59 tarafsız yaklaşımıştır. MHP'ye ise %15,8 oranında olumlu yaklaşımış, %5,3 olumsuz, %78,9 tarafsız yaklaşımıştır. Ak Parti'ye karşı ise %11,5 oranı ile en az olumlu yaklaşımla yaklaşımış, %19,2 olumsuz, %69,2 de tarafsız yaklaşımıştır. Bu oranlar göz önünde tutulduğunda en fazla HDP'ye olumlu yaklaşılmakta, ardından CHP, MHP ve en az Ak Parti'ye olumlu yaklaşılmaktadır. Bu durumda en fazla olumsuz tutumun Ak Parti'ye karşı kullanıldığı görülmekteyken ardından MHP gelmektedir.

SONUÇ

Bu araştırmada, yerel yayın yapan Emek gazetesinin 25 Mayıs-14 Haziran ve 19 Ekim- 8 Kasım 2015 tarihlerindeki baskıları esas alınmıştır. Sayfalar gazetenin dijital arşivinden PDF formatında temin edilmiştir. Belirlenen tarihlerde iki seçim boyunca seçim sureci, seçim sonuçları, aday ya da partiler ile ilgili olan haberler belirlenmiştir.

Bu alışma kapsamında toplam 42 gün incelenen gazetenin yayınladığı haber sayısı incelendiğinde 7 Haziran seçim dönemi (25 Mayıs-14 Haziran) boyunca 60 haber, 1 Kasım seçim dönemi (19 Ekim- 8 Kasım) suresince 27 haber yaptığı gözlenmektedir. 7 Haziran seçim döneminde yapılan haberler fazla iken 1 Kasım seçim döneminde yarısından daha azdır. Bu erevde 1 Kasım genel seçimlerinde yerel gazetenin 7 Haziran genel seçimlerine kıyasla daha suskun olduğunu ortaya koymaktadır.

Analiz neticesinde yaklaşık bir buçuk aylık zaman diliminde toplam 87 haber bulunmaktadır. Fakat bazı haberlerin ana konusunu birden fazla parti oluşturmakta ve bu sebeple bir haber için birden fazla parti ele alındığından analiz sonucunda bu sayı 208 olarak görülmektedir. Bu durumda haberlerde 208 kez parti adı geçmiştir. Bunların 43 tanesi HDP'ye, 32 tanesi CHP'ye, 26 tanesi Ak Parti'ye, 19 tanesi de MHP'ye, 6 tanesi KP'ye ve 6 tanesi de SD'ye aittir. 5 haberde DP ve DSP, 4 haberde HKP, MP, VT ve HAP, 3 haberde MEP, YP, HAK-PAR, 2 haberde BBP ve birer haberde EMEP, HEPAR, HAS, TKP, MMP'nin adı geçmektedir. 7 Haziran seçim döneminde Ak Parti, CHP, MHP ve HDP'e dşnldğinde sırasıyla bu değerler 16, 24, 13 ve 30'dur. 1 Kasım seçim döneminde Ak Parti'nin 10, CHP'nin 8, MHP'nin 6 ve HDP'nin ise 13 kez haberlerde yer aldığı görülmektedir. 7 Haziran seçim döneminde olsun 1 Kasım seçim dönemi olsun çoğunluklu olarak HDP'nin bulunduğu haberler diğer partilerden fazladır. Bu durumda yerel bir gazetenin bulunduğu ilin siyasi bakışına paralel olarak partilere yer verdiğini göstermektedir.

Gazetede haberlerin konuları incelendiğinde 7 Haziran seçim döneminde birçok konuda haber yapılsa da ağırlıklı olarak seçim sonucu, seçimi olumlama ve seçime hazırlık konulu haberlerin işlendiği gözlenmektedir. Bunlara ek olarak halkın nabzını ölçmek için yapılan halk röportajları içeren haberler oldukça yüksektir ve bu konulu haberlerde HDP ve CHP yer almaktadır. 1 Kasım seçimlerinde seçim sonucu ile ilgili

konular yer almış olsa da 7 Haziran seçimlerinin aksine seçime hazırlık ile ilgili hiç haber olmaması dikkat çekmektedir. Bu durumda analize göre 1 Kasım seçimlerinde hiçbir partinin seçim çalışması yapmadığını, 7 Haziran seçim döneminden farklı bir hava olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca 7 Haziran seçim döneminde seçim eleştirisi içeren haberler az iken 1 Kasım seçim döneminde bu konuda haber sayısı oldukça yüksek ve bu türdeki haberlerde de Ak Parti ve HDP'nin geçtiği tespit edilmiştir. Böylece 1 Kasım genel seçimlerinin olumlu ya da olumsuz bir şekilde çok tartışıldığını göstermektedir. Bunlara ilaveten terör olayları her iki seçim döneminde gazetenin verdiği haberlerde yer almış ve bu konudaki haberlerde de Ak Parti ve ağırlıklı olarak HDP geçmiştir. Böylece polemikler gazeteye Ak Parti ve HDP'nin arasında yansımaktadır.

Yer verilen bu haberlerin içeriklerine bakıldığında çoğunlukla olumlu ve tarafsız olmaktadır. İçeriği olumsuz haberler az sayıda olmakla birlikte en fazla Ak Parti'nin bulunduğu haberler ağırlıktadır. 7 Haziran genel seçimlerinde Ak Parti ile ilgili olumsuz içeriğe sahip haberler düşükten 1 Kasım genel seçimlerinde bu sayının daha fazla olduğu gözlenmektedir. Olumlu içeriğe sahip haberler ise en fazla HDP'nin bulunduğu haberler olmuştur.

Gazete, haberlere sayfalarında yer verirken diğer partilere nazaran biraz daha önceliğini HDP ve CHP'den kullanmışsa da seçimle ilgili haberlerin büyük kısmına 2. ve 3. sayfada yer vermekte bu sebeple partilere çok öncelik tanımadığı görülmektedir. Yer verilen haberlerde de partilere göre fotoğraf kullanımını pek değiştirmemekte ve neredeyse çoğu haberde fotoğraf kullanmaktadır.

Fotoğraf içerikleri incelediğinde gazete sayfalarında büyük çoğunlukla haber kişisini kullandığı bununla birlikte toplu fotoğraf kullanımının da fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Grafik, oy pusulası gibi görsellere de yer veren gazetenin, her iki seçim döneminde de bunları kullandığı görülmektedir. Protesto eylem görüntüsü, kutlama fotoğrafı, miting görüntüsü içeren fotoğraflar 7 Haziran seçim döneminde kullanılırken 1 Kasım seçim döneminde bu tür fotoğraf içeriklerine hiç yer verilmemesi dikkat çekmekte, böylece 1 Kasım seçimlerinde partilerin etkililiklerinin olmadığı yargısını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca bu türdeki fotoğraflarda CHP ve HDP kullanılmakta özellikle eylem görüntülerinde HDP'nin adı geçmektedir. En fazla parti bayrağı ya da

amblemi içeren fotoğraflarda da HDP ve CHP'nin olduğunun ortaya çıkması yapılan mitinglerin etkisini yansıtmaktadır.

Gazetenin kullandığı aktarma yüklemeleri analiz edildiğinde haber kişisine tarafsız yaklaşım içeren yargılara kullanarak haberleri yayınlamaktadır. Yer verdiği partilerde ise en fazla CHP'ye karşı destekleyici aktarma yüklemeleri kullandığı tespit edilmiştir. Ardından HDP ile ilgili haberlerde destekleyici yüklemeler kullanılmaktadır. MHP'de tarafsız yaklaşım içeren yüklemeler tercih etse de Ak Parti'de olumsuz yargılar kullanmakta ve bu olumsuz yargıların 1 Kasım seçim döneminde arttığı gözlenmektedir.

Gazetenin partilere nasıl yaklaştığını öğrenmek için olumlu, olumsuz ve tarafsız olarak üç kategoride incelenmesi sonucunda en fazla tarafsız yaklaşım kullandığı ortaya çıkmıştır. Diğer kategoriler kendi içinde değerlendirildiğinde olumlu bir tutumla yaklaşılacak parti özellikle HDP ve ardından CHP iken olumsuz yaklaşılacak olan Ak Parti olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak gazete tarafsız yaklaşıp da HDP'ye karşı olumlu olmuştur.

Yerel gazeteler bulunduğu şehrin siyasi durumundan bağımsız düşünülemez. Emek gazetesi seçimler dolayısıyla yayınladığı haberlerde her ne kadar tarafsız duruş sergilemeye çalışsa da derinlere inildiğinde Tunceli bölge halkının partilere görüşü ile benzerlik göstermektedir. 7 Haziran ve 1 Kasım 2015 Genel seçimleri göz önünde tutulduğunda halkın tercihleri sırasıyla HDP, CHP, Ak Parti, MHP (www.yenisafak.com.tr) olmuştu. Gazete de benzer bir tavır takınmıştır. HDP ve CHP'ye olumlu bakmakta, Ak Parti'ye olumsuz ve MHP'ye ise tarafsız bakmakta ve MHP'yi fazla göz önünde bulundurmadığı da görülmektedir. Yerel basının her ne kadar bulunduğu ildeki olayları aktif olarak yansıttığı düşünülse de ulusal çapta yaşanan olaylardan da kopuk değildir. 7 Haziran 2015 Genel Seçimleri gazeteye daha hareketli yansımış, birçok içerikte haber yapılmıştır. Fakat 1 Kasım seçiminde bu durum tam tersi olmuş belli başlı konularda ve çok az sayıda haber yapılmış gazete suskun kalmıştır. Böylece 1 Kasım 2015 Genel Seçimi öncesinde ve sonrasında ülkede yaşanan gerginliğin gazete sayfalarına yansıdığını ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alemdar, K., (2001), İletişim ve Tarih, Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Arabacı, C., (2004) “Basın ve Siyaset Üzerine”, Medyada Yeni Yaklaşımlar Kitabı, (1. baskı), ed. Metin Işık, Eğitim Yayınları, Konya.
- Aydeniz, H., (2007) “Tarihsel ve Literal Açından Yerel Gazetecilik”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Bodur, F., (1997), Yerel Basında Yönetim ve Örgüt Yapısı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Bülbül, R., (2001), Haberin Anatomisi ve Temel Yaklaşımlar, (1. baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Çakır, H., (2007), Gazeteciliğe Giriş, (1. baskı), Tablet Yayınları, Konya.
- Çığ, Ü., (2007) “19. Yüzyılda Osmanlı’da Gazetecilik Hareketleri: Takvim-i Vekayi’den Vilayet ve Özel Girişim Gazetelerine”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Duman, H. H., (2007) “Osmanlı Döneminde Yerel Basın (1828-1922)”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Er, Y., (2003), Türkiye’de Basın Yayın ve Tanıtma, (1. baskı), Ümit Yayıncılık, Ankara.
- Erdem, B. N., (2007) “12 Eylül 1980 İhtilali’nin Yerel Basının Haber Seçimleri Üzerindeki Etkisi: Hakimiyet Gazetesi Örneği”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan. İ., (1999) “Dördüncü Gücün İlettiği: Amerikan Örneği” Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar, ed. Korkmaz Alemdar, Afa Yayınları, İstanbul.
- Gezgin, S., (2007) “Türkiye’de Yerel Basın”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Girgin, A., (2008), Gazeteciliğin Temel İlkeleri, (1. baskı), Der Yayınları, İstanbul.
- Girgin, A., (2009), Türkiye’de Yerel Basın, (2. baskı) İstanbul Der Yayınları, İstanbul.

- Gündüz, U., (2007) “Kurtuluş Savaşı’nda Yerel Basının Rolü”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Güz, N., (2005), Haberde Yönlendirme ve Kamuoyu Araştırmaları, (1. baskı), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Güz, N., (1991), Türkiye’de Basın-İktidar İlişkileri, Gazi Üniversitesi Basın-Yayın Yüksekokulu Matbaası, Ankara.
- İnuğur, M. N., (2005), Basın ve Yayın Tarihi, (5. baskı), Der Yayınları, İstanbul.
- Keane, J., (2010), Medya ve Demokrasi, çev. Haluk Şahin, (4.baskı), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Krippendorff, K., (2004), Content Analysis: An Introduction To Its Methodology, Sage Publication, New York.
- Koloğlu, O., (2010), Osmanlı Döneminde Basın Teknikleri ve Araçları, (1. baskı), İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Koloğlu, O., (2010), Osmanlı Dönemi Basının İçeriği, (1. baskı), İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Koloğlu, O., (2013), Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi, Pozitif Yayınları, İstanbul.
- Nalcioğlu, B. U., (2013), Osmanlı’da Mualif Basının Doğuşu (1828-1878), (1. baskı), Yeditepe Yayınları, İstanbul.
- Nalcioğlu, B. U., (2007) “Türkiye’de Yerel Basının Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Türkiye’de Yerel Basın Kitabı, ed. Suat Gezgin, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Özbay, C., (2014), Dünyada ve Osmanlı’da Basının Tarihsel Gelişimi, (1. baskı), Doğu Kitapevi, İstanbul.
- Robertson, Carl W. (1997), Text Analysis for the Social Sciences: Methods for Drawing Inferences from Texts and Transcripts, Lawrence Erlbaum, Mahwah, New Jersey, USA.
- Topuz, H., (2003), II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi, (1. baskı), Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Toruk, İ., (2008), Gutenberg’ten Dijital Çağa Gazetecilik : Türkiye’de Haber Siteleri, (1. baskı), Literatürk Yayınları, İstanbul.

Vural, A. M., (1999), Yerel Basın ve Kamuoyu, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.

Yılmaz, Y., (2015), Türkiye'de Gazetecilik Mesleği, (1. baskı), Nobel Yayıncılık, Ankara.

Yüksel, E., (2001), Medyanın Gündem Belirleme Gücü, (1. baskı), Çizgi Kitapevi Yayınları, Konya.

Yüksel, E., v.d., (2001), Habercinin El Rehberi: Soru ve Örneklerle Haber Toplama ve Yazma Kural ve Teknikleri , Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Yayınları, Eskişehir.

Makaleler

Anık, C., “Kamuoyunu Oluşturan Araçlar”, İletişim, 1994, (1-2), ss. 83-110.

Akyüz, Ü., “Siyaset ve Ahlak”, Yasama Dergisi, Bahar 2009, (11), ss. 93-129.

Arslan, A., “Medya- Politika İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme”, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2006, ISSN: 1303-5134, ss. 1-8.

Atabek, N., “Tarihsel Süreçte Türkiye'de Yerel Basın ve Yerel Yönetimler”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2005, (23), 63-74.

Bekiroğlu, O., “Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü Trabzon Örneğinde Bir Araştırma”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2008/19, (21), ss. 131-151.

Bulunmaz, B., “Türk Basın Tarihi İçerisinde Demokrat Parti Dönemi ve Sansür Uygulamaları”, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öneri Dergisi, 2012/10, (17), ss. 203-214.

Bayraktutan G., Binark, M. vd. ..., “Sosyal Medyada 2011 Genel Seçimleri: Nicel-Nitel Arayüzey İncelemesi”, Selçuk İletişim Dergisi, 2012/7, (3), ss. 15-16.

Çebi, M. S., “Günümüzde Siyasetin Medyada İnşası ve Sunumu Üzerine Bazı Dikkatler”, İletişim, Yaz 2002, (14), ss. 1-33.

Çilingir, A., “İletişim Alanında İçerik Analizi Yöntemi Kullanılarak Yapılan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri Üzerine Bir İnceleme”, Erciyes İletişim Dergisi Akademia, 2017/5, (1), ss. 148-160.

- Demir, K., “Osmanlı'da Basının Doğuşu ve Gazeteler”, Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Nisan 2014, (5), ss. 57-88.
- Dinçer, O., “Yerel Basında Kent Yaşam Gazetesi ve Ataköy Gazetelerinin İncelenmesi”, Yeni Medya Elektronik Dergisi, Eylül 2017/1, (3), ss. 255-264.
- Güven, S., Kahveci, Ö. vd. ..., “Türkiye’de Mikro Öğretim Uygulamalarıyla İlgili Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi, The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences, 2016/2, (1), ss. 19-34.
- Gezgin, S., “Medya ve Demokrasi”, 2014, ss. 165-176.
<<http://www.konrad.org.tr/Medya%20Mercek/19gezgin.pdf>> (17.06.2018).
- Gölcü, A., “Haber Söyleminde Medya-Siyaset İlişkisi: 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri” Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Güz 2009, (29), ss. 881-101.
- Güz, N., “Osmanlı Basını, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi”, 2000/1, (3), ss. 40-50.
- İbrahimov, O., “Osmanlı Devleti’nde İlk Basın Yayın Faaliyetleri ve Tuna Gazetesi”, Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2016, (5), ss. 82 - 94.
- İnal, M. E., Karabağ, Ö., “29 Mart 2009 Yerel Seçimlerinde Siyasal Partilerin Niğde Yerel Basınında Yer Alan Reklamlarının Karşılaştırmalı Bir Analizi”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2010/3, (1), ss. 41-56.
- Kalsın, B., “Use Of New Media In The Local Press: Comparative Analysis Of Local Newspapers Websites In İzmir, Adana and Bursa”, International Journal of Research in Business and Social Science 2014/3, (4) ISSN: 2147-4478, ss.14-26.
- Kızılcıca, G. K., “Osmanlı Türk Basın Tarihi Yazımı Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme”, İlef Dergisi, 2016/3, (1), ss. 71-90.
- İlgaz, C., “Türkiye’de Yerel. Gazetecilik, İletişim Fakültesi Dergisi”, 2003, (16), ss. 177-184 İstanbul.
- Özçağlayan, M., “Gazetelerin Gelişimi ve Gazeteciliğin Geleceği (Yeni Teknolojiler ve Medya Ekonomisi Açısından Genel Bir Değerlendirme)”, Marmara İletişim Dergisi/Arşiv, 2008/13, (3), ss. 131-159.

- Özdaşlı, K., Çelikkol, Ö., “Psikolojik Sözleşme: Kavramsal Çerçeve ve Bir İçerik Analizi” Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz 2012/4, (7), ss. 141-154.
- Öksüz, O., “Kamuoyu Oluşum Sürecinde Basın Siyaset Etkileşiminin Etik Açından Değerlendirilmesi: Kıbrıs Müzakerelerinin Hürriyet Gazetesinde Sunumu”, Selçuk İletişim, 2007/5, (1), ss. 66-81.
- Selcuk, Z., Palancı, M. vd. ..., “Tendencies of the Researches Published in Education and Science Journal: Content Analysis, Education and Science”, 2014/39, (173), ss. 430-453.
- Polat, N. H., “Türkiye’de Yerel Basının Gelişimine Kısa Bir Bakış”, Tübar- XII, Güz 2002, ss. 7-25.
- Gezgin, S., “Gazeteciliğin ve Türk Yazılı Basının Kısa Tarihsel Perspektifi III”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2004, (1), ss. 9-12.
- Temel, M., Korkmaz, A., vd. ..., “Yerel Medya Çalışanlarının Sosyo-Demografik Özellikleri ve Sektör Sorunlarına Bakışı: Kayseri ve Nevşehir Yerel Medyasına Yönelik Alan Araştırması”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2012/3, (19), ss. 125-157.
- Vural, A. M., “Basın, Kamuoyu ve Üniversite”, Kurgu Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Hakemli İletişim Dergisi, 2000/17, (17), ss. 117-126.
- Yıldız, N., “Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) ve Basın”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 1996/51, (1), ss. 481-505.
- Yılmaz, N., “Yerel Basının Etik Sorunları”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, 2009, (36), ss. 131-143.
- Yaşın, C., “Türkiye’de Yerel Basının Yapısal Özellikleri ve Üretim Koşulları”, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Bahar 2009, (28), ss. 115-151.

Tezler

- Girgin, A., (1997) Cumhuriyet Döneminde Türkiye'deki Yerel Basını Gelişimi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sönmez, M. F., (2012) Yerel Basın Siyaset İlişkisi ve Haberde Tarafsızlık: 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri Örnek Olay İncelemesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Yıldırım, A., (2012) Bölgesel Ekonomik Gelişmelerde Yerel Basının Rolü Üzerine Bir İnceleme: Ordu ve Giresun Kentleri Örneği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

İnternet Siteleri

<<http://secim.ntv.com.tr/>> (15.05.2018).

<http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5935b4892f49e8.49683537> (05.03.2018).

<<http://t24.com.tr/haber/kck-ateskesin-bittigini-acikladi-bundan-sonra-tum-barajlar-gerillanin-hedefinde-olacaktır,302608ö>> (19.07.2018).

<https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/07/150717_erdogan_hdp> (19.07.2018).

<<https://www.birgun.net/haber-detay/canli-blog-ankara-da-miting-oncesi-patlama-90-a-yakin-olu-400-den-fazla-yarali-91872.html>> (19.07.2018).

<http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/325624/Canli_bomba_dehseti..._Olu_sayisi_31_e> (24.04.2018).

<<https://www.evrensel.net/haber/263213/davutoglu-ak-parti-iktidardan-indirilirse-buralarda-beyaz-toroslar-dolasacak>> (19.07.2018).

<<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/tskdan-daglica-aciklamasi-16-asker-sehit-6-yarali-30009782>> (24.04.2018).

<<http://www.milliyet.com.tr/igdir-da-polis-aracina-bombali-gundem-2114292/>> (25.04.2018).

<<https://www.sabah.com.tr/gundem/2015/09/04/cizrede-sokaga-cikma-yasagi-ilan-edildi>> (19.07.2018).

<<http://www.trakyagazetesi.com.tr/genel/basin-milletin-musterek-sesidir-h7617.html>> (05.03.2018).

<<http://www.tunceliemek.com.tr/DocumentPage/Hakkimizda/27>> (19.06.2018).

<<https://www.yenisafak.com/secim-2015-kasim/tunceli-ili-secim-sonuclari>> (15.05.2018).

<<https://www.yenisafak.com/gundem/erdogan-cozum-sureci-buzdolabinda-2221461>>
(19.07.2018).

2.Yayınlandığı Sayfa	Kod
1. Sayfa	1
2. Sayfa	2
3. Sayfa	3
4. Sayfa	4
5. Sayfa	5
6. Sayfa	6
7. Sayfa	7

3. Fotoğraf Kullanımı	Kod
Var	1
Yok	2

4. Haberde Adı Geçen Ana Partiler					
Parti	Kod	Parti	Kod	Parti	Kod
AKP	1	DYP	11	YP	21
CHP	2	TURKP	12	HAK-PAR	22
MHP	3	AP	13	HAP	23
HDP	4	BTP	14	HEPAR	24
DBP	5	HKP	15	HAS	25
DHF	6	KP	16	TKP	26
EMEP	7	MP	17	MMP	27
DSP	8	SP	18	BBP	28
DP	9	VP	19	Parti	29
LDP	10	MEP	20	Kullanılmamış	

5. Haberin Konusu	Kod
Seçim Sonucu	1
Toplumsal Olaylar	2
Seçim Vaatleri	3
Terör Olayları	4
Seçim Eleştirisi	5
Seçimi Olumlama	6
Seçime Hazırlık	7
Şehrin Eksiklikleri	8
Seçim Kutlaması	9
İlgili Kişiyle Röportaj	10
Halka Röportaj	11

6. Fotoğraf İçeriği	Kod
Haber Kişisi ya da Kişileri	1
Parti Binası Görüntüsü	2
Toplu Fotoğraf	3
Grafik, Harita	4
Sandık, Oy Pusulası vs.	5
Parti Amblemi, Bayrağı	6
Protesto, Eylem Görüntüsü	7
Kutlama Fotoğrafı	8
Miting Görüntüsü	9
Saldırı Görüntüsü	10

7. Aktarma Yüklemlerinin Kullanımı	Kod
Haber kişisini destekliyor	1
Haber kişisini zayıflatıyor	2
Haber kişisini tarafsız yaklaşım	3

8. Seçime Yönelik Haber İçeriği	Kod	9. Haberin Ana Konusu Olan Partiyeye Yaklaşım	Kod
Olumlu	1	Olumlu	1
Olumsuz	2	Olumsuz	2
Tarafsız	3	Tarafsız	3

Ek 2: Tunceli Emek Gazetesinin Kısa Tarihi

İlk çıktığı yıllarda haftalık olarak yayınlanan Emek gazetesi 2004 yılında kurulmuştur. Kurulduğu ilk 5 ay boyunca şehir dışında basımı yapıldı. 2004 yılının ortaları itibariyle kendi baskı tesislerini kurdu. Önceleri yüzde elli hisseyle açılan Yüzyıl Matbaasının daha sonra banka kredileri kullanılmak koşuluyla diğer yarısı da alınarak matbaa tamamen gazeteye ait ikinci bir işletmeye dönüştürülmüştür. Böylelikle haftalık olarak çıkarılan gazete günlük olarak çıkarılmaya başlanmıştır. Ardından iki farklı banka kredisiyle 2007 yılı Aralık ayı itibariyle taşındığı iki katlı matbaa ve gazete bürosu olarak kullanılan kendisine ait baskı tesislerine kavuştu. 2014 yılında gazetenin yönetimine Hüsniye Karakoyun geçti. Böylelikle yeniden yapılanan Tunceli EMEK Gazetesi, kendi bürosuna her yıl çeşitli ödüller, başarı belgeleri ve plaketleri de ekleyerek ilerlemektedir.